

Manfred Adler

Protikřesťanská revoluce zednářstva

V bratrské starosti věnováno pastýřům a ovečkám Církve, zvláště obětem protikřesťanské gnose.

Obsah

Úvod ...

I. „Velká“ revoluce ...

1. Znamení k útoku ...

2. Francouzská revoluce (1789-1799) ...

II. Revoluční zednářstvo ...

1. „Velká neznámá“ a „velká revoluce“ ...

2. Pluralita a univerzalita lóží ...

3. Utopický konečný cíl světových zednářů ...

4. Zednářstvo a komunismus ...

III. Zednářstvo a náboženství ...

1. Zednářství jako protikřesťanská ideologie ...

2. Protikřesťanská kulturní revoluce ...

3. Od ekumenického dialogu k ekumeně náboženství ...

Doslov ...

Úvod

Mnohý čtenář, který vezme do ruky předkládané pojednání, si možná již položil otázku, proč lze jen stěží narazit na dílo, jež by se důkladně zabývalo zednářstvím, o němž má většina současníků beztoho jenom velmi povrchní a nejasné představy. V zásadě je pro to několik důvodů. Především je u autorů i vydavatelů nikoli neodůvodněná obava před zednářstvím, jehož moc je bohužel mnohem větší než jeho známost v široké veřejnosti.

Nepochybně i dnes působí výstražně slova, která napsal ve „Všeobecných lóžových novinách“¹ militantní zednářský bratr Albert Buddecke v dubnu 1928:

„Kdo napadá zednářstvo, ten musí vědět, že tím bojuje proti etice, kterou my chceme ztělesňovat, a že tudíž vyhlašuje válku kulturní moci. Do takového člověka musí od zednářstva bušit ze všech stran hromy a blesky, aby složil zbraně a stál před veřejností jako nehodný a nemorální jedinec, který znesvětil svatyni.“

My, autor i vydavatel této knihy, jsme přesvědčeni, že se máme bát jedině Boha a že je naší svatou povinností říkat a psát pravdu, ať si je příjemná nebo nepříjemná. Kdo totiž pravdu zamlčuje ze zbabělosti, je i nepřítelem svobody, neboť stejně jako dříve platí Kristova, že „pravda nás osvobodí“ (J 8,32). Nakonec jde v této knize o pravdu, kterou je Ježíš Kristus a již nám On sám hlásal.

Bylo by ovšem opovážlivé tvrdit, že zde chce přinést celou pravdu o zednářství. Můžeme se pouze omezit na pokus předložit čtenáři některé skutečnosti, a sice takové, které jsou v současné době zvláště aktuální.

Jak známo, zednářstvo má mnoho tváří. Filantrop Henri Dunant, zakladatel Červeného kříže, byl zednář. A nemálo zednářů, zvláště nižších stupňů johanitského zednářstva, koná dnes příkladnou charitativní humanitární a sociální práci na komunální, státní i nadstátní úrovni. To je všeobecně uznáváno. Tím však funkce zednářstva ani zdaleka nekončí. Masový vrah z Hirošimy a Nagasaki (1945) Harry Truman byl také zednář, a to vysokostupňový lóžový bratr. Jeho zednářský bratr a pozdější nástupce v prezidentském úřadu Richard Nixon jej již v letech 1961-1962 označil za „ušatého, zatraceného lháře“ a „bastarda“, jak uvádí M. Miller ve své knize „Upřímně řečeno“.² Zednářem byl také neúspěšný marxista Salvador Allende, který uvrhl Chile do politického i společenského chaosu. O nespočetných politických zločinech zednářů bylo již hodně napsáno především před první světovou válkou, v jejím průběhu i po ní. Např. Juan Maler ve svých dílech „Velká vzpoura“ (1972), „Proti Bohu i přírodě“³ (1971) a „Sedm sloupů pekla“ uvádí obrovské množství doložených podrobností a souvislostí. Přes všechny možné výhrady mají jeho knihy mimořádnou politicky informační hodnotu.

Nás však především zajímá protikřesťanský aspekt zednářství. Je samozřejmé, že si neděláme nárok na objasnění celé jeho protikřesťanské tváře, a proto se zde pokusíme ukázat alespoň některé rysy světa revolučního zednářstva.

Avšak i takto skromný a v dnešní době mimořádně potřebný spis narazí na bouřlivý odpor nejen u zednářů, nýbrž i u tzv. „progresivních“ křesťanů, protože bezohledně odhaluje jejich nereálné a nebezpečné snahy o sbratření se stále stejně protikřesťanským zednářstvím. Vůdčími zednáři již dávno podniknuté pokusy o infiltraci katolické Církve s cílem jejího zničení zevnitř vedly po II. vatikánském koncilu k otevřenému průlomům zednářských idejí, což nelze nazvat jinak než nanejvýš znepokojující. Již jen z tohoto důvodu je naléhavě nezbytné exaktně analyzovat a vyložit veřejnosti duchovní svět zednářství a jeho absolutní neslučitelnost s tradiční křesťanskou vírou.

Co se od koncilu ohledně zednářstva a katolické Církve odehrálo, to si zde můžeme ukázat pouze na několika málo skutečnostech. Jediný biskup, který se na koncilu dvakrát neúspěšně pokusil dostat na pořad jednání téma zednářstvo a Církev, byl msgre Méndez Arceo z Cuernavaca v Mexiku. Problém „zednářstvo“ nakonec na koncilu

¹ V originále Allgemeine Logenzeitung.

² V originále *Plain Talk*, Washington 1973.

³ V německé verzi Die Große Rebellion, Gegen Gott und die Natur a Die sieben Säulen der Hölle.

Knihy vyšly ve španělštině v Buenos Aires.

nebyl probírán a slovo „zednářstvo“ či „zednáři“ se také neobjevilo v žádném z koncilních dokumentů. Od té doby i biskup Arceo změnil svůj postoj k zednářství; zda se stal sám lóžovým bratrem, není mi známo. Uvedme si zde alespoň jeden příklad jeho činnosti. V dubnu 1972 probíhal v Santiagu de Chile první sraz Křesťanů za socialismus, kterému předsedal - biskup Méndez Arceo! „Čtyři stovky delegátů z dvaceti osmi zemí se vyslovily ve prospěch socialismu. Přítomní zástupci podpořili třídní boj, položili věnec k pomníku Che Guevary, a oslavovali guerillového bojovníka a odpadlého kněze Camila Torrese.“⁴

Podpora zednáře a marxisty Salvadora Allende ze strany biskupa Méndeze Arcea a zvláště jezuitů, jejichž provinciál P. Manuel Segura po zvolení Allenda prezidentem (4. 11. 1970) vyzval své spolubratry k aktivní účasti na programu „Lidové fronty“ (UP), se ukázala být stejně osudným fiaskem, jako ztroskotaly a musejí ztroskotat všechny ostatní experimenty bloudících „politických“ křesťanů, kteří čekají spásu od spolupráce se zednáři a marxisty. Jak hierarchie v Chile tak i samotný Vatikán k řečeným událostem mlčely. Francouzské časopisy „Itinéraires“ a „L'Ordre Français“ podrobně informovaly o mnohotvárné podpoře, které se zednáři a marxistovi Allendovi dostávalo ze všech kruhů kléru. Na druhé straně zase bylo velké katolické hnutí TFP (Sdružení na obranu tradice, rodiny a vlastnictví) již v roce 1968 káráno a potlačováno santiagským arcibiskupem a kardinálem, protože se energicky stavělo na odpor levicové infiltraci katolických kruhů. V témže roce zaslalo hnutí TFP poselství papeži Pavlu VI., v němž jej prosí o přijetí energických opatření proti průniku komunistů do katolických řad. Odpověď Vatikánu bylo mlčení!

Členové národní rady TFP pak spolu s dalšími stoupenci zaslali 8. října 1970 Pavlu VI. přímý list v přesvědčení, „že jeho jediné slovo by stačilo zabránit zpečetění Allendova vítězství křesťansko-demokratickými poslanci v kongresu. Papežovou odpověď bylo znovu výmluvné mlčení!“⁵

Pro ideologické přizpůsobování se katolické Církve jsou příznačná Allendova slova v „New York Times“ z 27. října 1970: „Je známo, že stará neslučitelnost mezi zednářstvem a církví je již překonána. A co je ještě důležitější, katolická církev prodělala fundamentální proměnu. ... Nevěřím, že by církev mohla být faktorem odporu vůči vládě Lidové fronty; naopak bude prvkem k našemu prospěchu. ...“

A tím také i byla v důsledku „progresivních“ změn, které se v neposlední řadě stále více prosazovaly také v Římě. Důležité odkazy k tomu najdeme v knize Léona de Poncinse „La F. : M. : d'après ses documents secrets“, jež r. 1972 vyšla v Chireen-Montreuil ve čtvrtém vydání. Autor, který bezesporu patří k nejlépe informovaným znalcům zednářstva ve Francii, v úvodu ke knize píše: „... Nové metody záluďného ovlivňování (penetrace) dovolují zednářům pronikat do Církve, kde v prostředí modernistů nacházejí účinnou podporu.“

V současnosti uplatňuje zednářstvo svůj vliv hlavně v náboženské a filosofické oblasti. Bez přehánění lze říci, že progresivismus, který od II. vatikánského koncilu katolickou církev doslova zaplavil, je výsledkem filosofického působení zednářstva. Mezi zednářstvem a progresismem existují příbuzenské vztahy ohledně duchovní koncepce. Tím se vysvětlují tvrdošíjné a rozhořčené snahy teologických progresistů dosáhnout ve Vatikánu revizi resp. zrušení odsouzení (zednářství), vyslovené všemi papeži počínaje odsudkem Klementa XII. v roce 1738 až po Pia XII. včetně. Od II. vatikánského koncilu, svolaného Janem XXIII., probíhá v Římě ohledně zednářstva urputný boj ...

V březnu 1970 otiskl známý římský časopis jezuitů „La Civiltà Cattolica“ pod jménem P. Caprile, který je už po léta znám jako mluvčí řádu v této otázce, významný článek, plný nevraživosti a nepřátelství s úmyslem diskreditovat mé dílo i mou osobu v očích katolíků. P. Caprile mne tam označuje za nejstaršího, nejznámějšího a nejzáluďnějšího tradicionalistu ohledně zednářské otázky.

Článek byl ihned s příslušnou chválou citován v oficiálním orgánu italského Velkého Orientu „La Rivista Massonica“ v květnu 1971 a slovo za slovem jsou tam uváděny útoky P. Caprila proti mým spisům.

Jen mimochodem zde konstatuji, že P. Caprile až do II. vatikánského koncilu v „Civiltà Cattolica“ pravidelně publikoval články, v nichž pranýřoval protináboženskou činnost zednářstva. Víím také, že pak v důsledku koncilu i jmenování P. Arrupeho zavládlo období mlčení, a když P. Caprile psal své články do březnového, dubnového a

⁴ Der Fels, březen 1974.

⁵ Der Fels, březen 1974.

květnového čísla 1970, projevil se už naprostý obrat. Nastoupil nový progresivistický rys psaní zcela ve prospěch současné politiky zapominání, ať nedím zapírání starých (a stále platných) papežských odsudků zednářstva. To všechno samozřejmě s cílem dospět k shodě a jednotě (entente) se zednářstvem, přesněji řečeno s celým zednářstvem včetně italského Velkého Orientu, který je odedávna všemi považován za nejostřejší antireligiózní. Od časů polotajného vyjednávání v Savone (koncem r. 1969), od vydání knihy P. Esposito i od nového postoje římských jezuitů již zapadlo archivním prachem i rozlišování mezi regulérním a neregulérním zednářstvem, neboť mezi velmistrem Velkého Orientu Gamberinim a páterem Espositem, oficiálním vyjednávačem Vatikánu, byla v Savone vedena jednání, o nichž sám ve své knize „Zednářstvo a Itálie“⁶ diskrétně pomlčel.

Podobné postřehy jsou i z Německa. Tak např. časopis německých zednářů „Bratrství“⁷ přinesl v březnu 1974 „zprávu o rozhovorech s evangelickou církví“, začínající příznačnými slovy: „Poté co oficiální dialog mezi komisí katolické církve a pověřencem senátu spojených velkolóží Německa dosud přinesl až překvapivě dobré výsledky, došlo ke třem oficiálním rozhovorům také s evangelickou církví ...“ Čtenáře těchto řádků to jistě zarazí, neboť kdo už v Německu ví o nějakém takovém „oficiálním dialogu“ zednářů a katolíků? Příznačné rovněž je, že autor citované zprávy v listu „Bratrství“ neodpověděl na otázku, kdo se jej zúčastnil, kde k němu došlo a v čem spočívají jeho „překvapivě dobré výsledky“. Jeden prominentní lóžový bratr, pověřený rozhovory s církvemi, pouze nepokrytě potvrdil, že takové rozhovory již probíhají řadu let a že měly úspěch. Ten byl možný jen proto, že dialog měl přísně důvěrný charakter a že se oba partneři dohodli informovat o něm veřejnost pouze s oboustranným souhlasem. Tedy i zde se jedná o typicky „důvěrné“ rozhovory. Pak se samozřejmě ihned vnucují otázky: Komu slouží takový „důvěrný“ dialog? Kdo zde má co skrývat? Jeden z katolických účastníků rozhovorů byl názoru, že prostí věřící by projednáváním otázkám tak jako tak nerozuměli a že veřejné diskuse o „zednářstvu a Církvi“ by vedly k zbytečnému rozruchu, zvláště ze strany „konzervativců“, což by bylo ke škodě dialogu. Takže víme, o co jde! Na jedné straně se vynáší „svéprávnost“ katolíků téměř na ideologii, na druhé straně jsou „prostí věřící“ příliš hloupí a musejí být prostě necháni stranou tím, že jsou „tajnou diplomacií“ postaveni před hotovou věc a tu jako nesvéprávní musejí akceptovat z poslušnosti vůči papeži a Církvi. Proti takovému druhu dialogu musíme co nejrozhodněji protestovat! Naivní ignoranti ve věci zednářského problému jsou i v církevní hierarchii a jimi dosud vedené dialogy posloužily pouze zednářům ke škodě Církve. Tolik lze již nyní spolehlivě konstatovat. Nejsme ze zásady proti dialogu se světem, ale právem žádáme, aby byl veden otevřeně a ne potají. I náš Pán Ježíš mluvil otevřeně! A konečně i tato kniha byla napsána mj. z přesvědčení, že takové „diskrétní“ tajnostkářství musí co nejrychleji skončit. V této souvislosti ovšem nelze nepřipomenout, že Ježíš Kristus nevysílal své apoštoly a učedníky k dialogu nýbrž na *misii*. Jeho misijní pověření neznělo: „Jděte do celého světa a vedte vzájemně vlídný dialog, nýbrž: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy a učeťte všechny národy. Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A učeťte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. A ejhle, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa“ (Mt 28,18 ad.).

Proslýchá se, že na podzim 1968 měl kardinál König ve Vídni přijmout tříčlennou komisi zednářů německy mluvících zemí k rozhovorům se třemi zástupci katolické Církve. Měla být také dohodnuta i další setkání. I před touto událostí a zvláště po ní již došlo k početným dalším rozhovorům mezi katolíky a zednáři. Nelze se ovšem vyhnout znepokojující otázce, zda jsou si katoličtí partneři při takových jednáních a konferencích vždy dobře vědomi Kristova misijního pověření? Našli v sobě jakožto misionáři dostatek odvahy zvěstovat zednářům v plném rozsahu spásné poselství Ježíše Krista? „Překvapivě dobré výsledky“ dialogu, o nichž mluvili němečtí zednáři, v tom smyslu příliš optimisticky nevyznívají. Dej Bůh, aby se této knize podařilo dodat nový akcent „dialogu“ se zednáři.

⁶ Edition Paoline, 4. vyd. červen 1969.

⁷ V originále *Bruderschaft*.

I. VELKÁ REVOLUCE

1. Znamení k útoku

Revoluce nezačínají teprve tehdy, když padají výstřely a teče krev, nýbrž mívají dlouhou prehistorii a působí i daleko do budoucnosti. Tento zákon platí i na protikřesťanskou světovou revoluci, která začala v době osvícenství a bude trvat do konce času, až „Pán Kristus jasně svého návratu zbaví Antikrista moci a zahubí jej dechem úst svých“ (2 Te 2,8).

Tak jako každou jinou, předchází i protikřesťanskou revoluci ideje, protikřesťanské ideje, propagované protikřesťanskými mysliteli, uskutečňované protikřesťanskými mocnostmi a poté vnášené do společnosti. Chápeme-li revoluci v takto dalekosáhlém smyslu jako krvavé a převratné hnutí, pak duchovní kořeny protikřesťanské světové revoluce nacházíme již v renesanci, kdy se znovu zrodil duchovní svět pohanské antiky. Středověký duchovní svět se svým podřízením se transcendentnímu Bohu jako středu a míře všech věcí byl vystřídán věkem znovu nastupujícího předkřesťanského humanismu. Nyní se jako v dobách sofistů stává mírou všech věcí člověk, „Bůh na zemi“. Později v čase osvícenství se novopohanské ideje renesančních humanistů dále rozvíjejí v autonomní a protikřesťanský humanismus a člověk, jeho rozum i přirozenost se stávají jedinou mírou všech věcí. Zabsolutněním rozumu v racionalismu a přírody v naturalismu se nakonec zjevený osobní Bůh stává nepotřebným a redukuje se na Boha deismu. Ten spatřuje v Bohu už jen symbolického stavitele světů, velkého světového architekta (demiurga), který sice svět stvořil, ale nyní se již o něj nestará a nezasahuje do běhu dějin. Kosmos se svými nezměnitelnými zákony je mechanicky perfektně fungující organismus, který se konečně v další etapě identifikuje s neosobním Bohem deismu. Pak se již věří v tohoto mechanického Boha, jehož je možné se zřeknout, protože deistický Bůh je ve skutečnosti zbytečný, a tak se dospěje buď k panteismu (všechno je Bůh) nebo k holému materialismu (všechno je hmota) a tím k ateismu (Bůh není nic) resp. k nihilismu. Konečnou stanicí tohoto duchovního vývoje je tedy *ateistický humanismus*. Člověk bez Boha zde není jen mírou všech věcí, nýbrž „nejvyšší bytostí pro člověka“, protože ten nemůže bez ní žít. K tomuto humanismu bez Boha patří nejen teoretici i praktici ateisté, nýbrž i početní tzv. „ateističtí křesťané“, pro něž je slovo „Bůh“ již jen prázdným výrazem pro solidaritu či lásku k bližnímu. To všechno je ovocem novověkého osvícenského humanismu, který člověka krok za krokem odcizuje osobnímu trojjedinému Bohu a vede jej až k radikálnímu ateistickému nihilismu. Duch osvícenství nemá porozumění pro osobního Boha křesťanského zjevení, pro Boha Abrahámovu, Izákova a Jákobova, pro Boha Otce našeho Pána Ježíše Krista, který ve svém Synovi přišel do našeho světa, aby zde zřídil Boží říši a osvobodil všechny lidi od hříchu a odcizení Bohu, zjevil své slovo a dílo spásy v Církvi Ježíšově, která víru, naději a lásku lidem jak dává, tak i od nich vyžaduje. Tento Bůh je cizorodým tělesem v autonomním duchovním světě osvícenství a jako takový je odmítán, zesměšňován i nenáviděn. Stejný osud potkal samozřejmě i Církev, která právě takového Boha hlásá a v jehož jméno působí, a proto je pronásledována až do úplného zničení. Heslo k vyhubení Církve provolał Voltaire, nejvlivnější myslitel francouzského osvícenství. Tento bývalý žák jezuitů, člověk obdařený skvělým nadáním a oslavovaný jako básník, spisovatel, historik i filosof, neúnavně a mimořádně úspěšně šířil mezi masami osvícenské a protikřesťanské ideje. Bývá označován za „propagátora radikálního anglického deismu a za patriarchu francouzského racionalismu“.⁸

O Voltairovi a jeho době Hirschberger píše: „Francouzské osvícenství je negativní, chladné, hyperkritické, žlučovitě, pošetilé a domýšlivé. Bojovalo proti moci církevních dogmat a pověře metafyziky. Typický je Voltaire (1694-1778), největší spisovatelský génie Francie a velký průkopník rozumu, tolerance a lidských práv, bojovník za rovnost, volnost a bratrství. Voltaire nebyl ani tvůrčí ani exaktní myslitel, ale uměl lidi upoutat. Scházel mu už jen rozhlas.“⁹

⁸ A. Anwander, *Wörterbuch der Religion*, Würzburg 1962, str. 577.

⁹ *Kleine Philosophiegeschichte*, Freiburg 3/1963, str. 133.

Během francouzské revoluce bylo 10. července 1791 Voltairovo tělo převezeno z opatství Selliers do pařížského Pantheonu a příštího dne se konal velkolepý pohřeb. Slavnosti k jeho počtě trvaly až do 29. srpna. Jeden z předních revolucionářů Bailly oslavil Voltaira v Národním shromáždění jako „největšího muže, jakého Francie zrodila“.¹⁰ Voltaire byl dočasným přítelem pruského krále Bedřicha II., ale cenil si jej a nazýval dokonce svým duchovním praotcem i Alfred Rosenberg, rasový teoretik nacistické ideologie a autor „Mýtu 20. století“ (1930).¹¹

Nakonec ještě stojí za zmínku, že zednáři všech odstínů a směrů jsou dnes na svého bratra Voltaira neméně hrdí jako v minulosti, přestože byl až v posledním roce života uveden Benjaminem Franklinem do pařížské lóže „Les Neufs Soeurs“.¹²

Voltaire je pro nás tak významný a důležitý tím, že to on dal znamení k útoku na Církev a zahájil protikřesťanskou světovou revoluci. Jeho fanatická nenávist vůči Církvi a křesťanství vešla do dějin pod heslem „Ecraséz l'infame“ („zničte hanebnici“). Míněna je katolická Církev.

Voltairova nenávist našla následovníky a rozhodujícím způsobem ovlivnila duchovní atmosféru své doby. Ostatní vůdčí hlavy osvícenství za ním nechtěly zůstat pozadu. Tak například od Diderota (1713-1784), jednoho z vydavatelů velké francouzské encyklopedie, který pod vlivem anglického empirismu dospěl od deismu až k hrubému naturalismu, materialismu a ateismu francouzského osvícenství, pocházejí tato strašlivá slova: „Svět nebude šťastnější, dokud posledního krále neuškrtní střevy posledního kněze!“

V hlavním díle francouzského materialismu, Holbachově „Systému přírody“, je náboženství označeno za hlavní příčinu lidských běd.

Montesquieu (1689-1755) ve svých společensko-kritických „Perských listech“ (1721) předkládá zpitvořený obraz Církve a vysmívá se „eskamotérům, kteří chtějí lidem namluvit, že tři jsou jeden, že chléb který snědli přesto není chlebem a víno které se pije, není nicméně vínem“.

Rousseau (1712-1778), který popíral dědičný hřích, křesťanství vytýkal, že „ukládá dvojí zákonodárství, stojící vzájemně v rozporu, a je tedy pro lidi nemožné být současně zbožným i dobrým občanem“.¹³ Těchto několik málo ukázek dostatečně ilustruje protikřesťanského ducha osvícenství i jeho směrodatných představitelů, jejichž nenávist dodnes ovlivňuje dějiny.

2. Francouzská revoluce (1789-1799)¹⁴

Jedovatá setba Voltaira i ostatních průkopníků a šířitelů osvícenské ideologie přinesla první plody ve francouzské revoluci, již mnozí historici vyznamenali predikátem „velká“ a která jako taková vešla i do dějin. Není pochyb o tom, že v politickém ohledu byly touto revolucí nově nastaveny výhybky pro budoucí staletí a dán impuls k velkým a rozhodujícím změnám ve společnosti. Pomysleme jen na odstranění absolutismu, na prosazení demokratické státní myšlenky, na proklamaci lidských práv, která se poprvé objevila v americkém prohlášení nezávislosti r. 1776 a v Evropě byla francouzským Národním shromážděním uzákoněna státoprávně 27. srpna 1789, i na oficiální zrušení mučení při soudních procesech.

Přesto však dnes musíme konstatovat, že negativní a destrukční účinky „velké revoluce“ roku 1789 a především jí a skrze ní způsobený kulturní úpadek a ztráta křesťanského světového řádu nekonečně převyšují to málo, co revoluce osvícenství přinesla pozitivního a trvalého. Zvláště společenské otřesy a katastrofy obou světových válek i světová komunistická revoluce, která ještě dávno neskončila, patří jasně k první kategorii výše

¹⁰ J. B. Weiß, *Weltgeschichte*, Graz-Leipzig 1894, sv. 15, str. 240 ad.

¹¹ E. Franzel, *Groß-Loge im Angriff*, Augsburg bez vr., str. 5.

¹² K. Algermissen, *Freimaurer*, in *Lexikon für Theologie und Kirche (LThK)*, Freiburg 1960, sv. 4, sl. 344.

¹³ Seppelt-Löffler, *Papstgeschichte*, München 1940, str. 275.

¹⁴ Srv. k celé kapitole: Bihlmeyer-Tüchle, *Kirchengeschichte*, Paderborn 15/1956, sv. 3, str. 292 ad.; Franzen, *Kirchengeschichte*, Freiburg 3/1970, str. 331 ad.; Seppelt-Löffler, *LThK* str. 275 ad., sv. 4, sl. 288-292, 1960; J. Lortz, *Geschichte der Kirche in ideengeschichtlicher Betrachtung*, Münster 14/1948, str. 343-348.

řečeného. Jako každá revoluce, přinesla i tato jen zklamání a zhoršení. Stačí si jen připomenout, jak byla a jsou zneužívána její hesla „volnost, rovnost a bratrství“ a jak se dnes celosvětově pohrdá lidskými právy.

Obvykle se tento nelidský vývoj připisuje skutečnosti, že francouzská revoluce byla v prvním plánu politickým a společenským převratným hnutím. Ve svém nejvnitřnějším jádru však byla revolucí protikřesťanskou a takovou zůstala dodnes, protože přízvisko „velká“ si nezískala pouze ohledně událostí během deseti revolučních let na konci 18. století. Skutečně „velkou“ může být právem nazývána pouze tehdy, jestliže se na ni nahlíží z duchovně-historického aspektu až po naše dny.

A skutečně je tomu tak. S francouzskou revolucí nezačal pouze věk revolucí, nýbrž začala samotná univerzální a permanentní revoluce. V další části naší knihy nám půjde především o to, doložit tuto tezi skutečnostmi, přičemž se vědomě omezují pouze na náboženskou oblast a chci čtenáři předložit některé myšlenky o protikřesťanském charakteru této celosvětové revoluce.

Začneme událostmi roku 1789. Některými okolnostmi a příčinami, které spustily násilné a krvavé dění, jsou určité nešvary absolutistické vlády, podvratná činnost volnomyšlenkářů a zednářů, a konečně i frivolita a mravní úpadek vyšších stavů. Bezprostředním podnětem k revoluci byla finanční tíseň státu. Přestože první události revoluce ještě navenek nevykazovaly výslovně protikřesťanský a proticírkevní charakter, nijak to neospravedlňuje naivní a neskutečně působící teze, podle nichž je „dnes vědecky doloženo, že francouzská revoluce rozhodně nebyla ve svém počátečním stadiu proticírkevní“. ¹⁵ Když král Ludvík XVI. (1772-1792) zase poprvé od r. 1614 svolal na 5. květen 1789 zemské stavy (šlechtu, klérus a měšťanstvo) do Versailles, kde nakonec občané na sebe strhli vedení a 23. června 1789 se ustavili jako Národní shromáždění k vytvoření nové ústavy, francouzská církev se netěšila právě nejlepší pověsti. Proticírkevní propaganda osvícenců a nenávist, rozdmýchávaná všude proti privilegovanému kléru (církev vlastnila kolem 1/10 veškeré půdy), nezůstaly bez následků. Čtyři biskupové a 149 farářů se sice 23. června přidali k revolučnímu a vítěznému „třetímu stavu“, ale po celé zemi hořely kostely a kláštery již před 4.-5. srpnem 1789, kdy se klérus v tzv. „noci obětí“ zřekl svých společenských i hospodářských privilegií (desátku i starých feudálních práv). Poté co se celý feudální řád katolické církve ve Francii zhroutil a odstranily rozdíly stavů, byla 27. srpna 1789 v Národním shromáždění slavnostně svolána občanská a lidská práva a povýšena na státní zákon. Článek 10 deklarace, zaručující svobodu svědomí a náboženství, zní: „Nikdo nesmí být obtěžován pro své přesvědčení, ani náboženské, za předpokladu, že jeho uplatňování nesměruje proti zákonem zaručenému veřejnému pořádku.“ Zmíněný článek sotva vstoupil v platnost, když právě francouzskou revolucí bylo základní právo svobody svědomí a náboženského vyznání co nejvážněji porušeno. Ještě před vypuknutím krvavého pronásledování Národní shromáždění vyvlastnilo veškerý církevní majetek k zlepšení tíživého stavu státních financí. 2. listopadu bylo na návrh liberálního a ambiciózního biskupa Charlese Maurice de Telleyranda z Autunu usneseno, že se církevní majetek dává k dispozici Národnímu shromáždění, což pak bylo také definitivně provedeno zákonem o vyvlastnění a sekularizaci veškerého církevního majetku. Ještě předtím, 13. února 1790, již byly zrušeny všechny náboženské řády a kongregace, které nesloužily péči o nemocné, výchově nebo vědeckému pokroku, tedy podle pojetí té doby nebyly „užitečnými řády“. Potom v podobě „Constitution civile de clerge“ (civilní konstituce kléru) z 12. července 1790 následoval nejtěžší úder katolické církve ve Francii, protože v tom spatřovala smrtelné ohrožení existenčních základů a musela se nové ústavě postavit energicky na odpor. Systematické pronásledování církve začalo...

Civilní konstituce kléru stanovila, že v souladu s novým rozdělením departmentů bude počet biskupství ve Francii snížen zpočátku z 134 na 83 a proto muselo být uvolněno více než padesát biskupů. O obsazování církevních úřadů (biskupských stolců i far) měla rozhodovat volená politická grémia departmentů. Zrušila se všechna církevní místa bez pastorační funkce (dignita, prioráty, kanonikáty a benefícia při kapitulních a biskupských chrámech). Církev ve Francii měla být nově zřízena na čistě národním základě, oddělena od papežství, a podřízena státu. Nešlo o nic jiného než o snahu po naprostém potlačení katolické církve ve Francii, neboť konstitucí zřízená církev byla naprosto schismatická. Tím byla důsledně dovedena až do konce galikánská myšlenka a v této formě neznamenal nic menšího než zničení svátostného kněžství. Základní ideou civilní

¹⁵ S. Skalweit v *LThK*, sv. 4, sl. 288 ad., 1960; A. Franzen, str. 331.

konstituce je totiž radikální uskutečnění základní myšlenky osvícenství o identitě všech náboženství. Nejenže nyní již kněží a biskupové měli být jako obyčejní státní úředníci voleni podobně jako poslanci (demokratické tendence - viz Kostneci a Basilej), ale právo jejich zvolení měli mít všichni občané, tedy i židé a protestanti. To bylo samozřejmě naprosto nekřesťanské, protože se tím popírala výlučná pravda a z apoštolského poslání plynoucí autorita kněžstva.¹⁶

Vložením práva jmenování do církevních úřadů na politické úřady místo na církevní volby ovšem Církev ztratila nejen svůj hierarchický organizační princip. Tím že civilní konstituce „vzala Církvi její organizátorskou svébytnost, ztratila také pod nohama půdu veškeré církevní a tedy i galikánské tradice a porušila mezinárodní právo (konkordát z roku 1516)“.¹⁷

V listopadu se dalším dekretem Národního shromáždění vyžadovala od všech duchovních přísaha na civilní konstituci. Mirabeau v jednom ze svých bouřlivých projevů oznámil, že pokud by se kněží zdráhali přísahu složit, musel by národ pochybovat o tom, že mohou být užitečnými občany a všechny církevní úřady by bylo nutné prohlásit za uprázdněné. Avšak přesto přísahu složila asi jen polovina farních duchovních (25 až 30 000), tedy třetina veškerého kléru. Naopak přísahu odmítlo 60 až 70 000 kněží včetně všech biskupů s výjimkou čtyř diecézních a tří světících. Katolická víra prokázala svou sílu, avšak Církev ve Francii byla hluboce rozštěpena. Kněží, kteří přísahu odmítli a měli na své straně většinu národa, byli všemožně pronásledováni. Papež Pius VI. (1775-1799) z důvodů širší papežské politiky nějakou dobu vyčkával, než přišel francouzskému kléru na pomoc jednoznačným prohlášením a konečně 13. dubna 1791 v breve „Caritas quae docente Paulo“ zavrhl civilní konstituci jako heretickou a schismatickou, suspendoval přísahou zavázané biskupy („jureurs“, „assermentés“), pokud by ji do čtyřiceti dnů neodvolali, a současně pochválil věrné a přísahu odmítnuvší kněze („non-jureurs“, „in-sermentés“). O vyhoštění duchovní se papež postaral jak jen mohl a mnoho z nich přijal v Církevním státu. Národní shromáždění poté papeži odebralo hrabství Avignon a Venaissin, která patřila k Církevnímu státu. Pius VI. proti tomu protestoval, avšak uloupené državy už zůstaly navždy ztracené.

Na podzim r. 1791 se „Ústavodárné národní shromáždění“ pokusilo zlomit odpor duchovních násilím. Vzpurným kněžím se odebíralo služné i penze a znemožňoval se jim pobyt v zemi. Bylo zakázáno nošení kněžského oděvu, dosud existující náboženská společenství byla všemožně potlačována, a asi 40 000 čekalo vězení, deportace nebo poprava. Záříjovým vražděním r. 1792 v pařížských věznicích, jemuž padlo za oběť asi 1 400 lidí, mezi nimi více než 200 kněží a tři biskupové, začala první velká vlna teroru revoluce, tzv. období „hrůzovlády“, které pak trvalo až do října 1795. Pod tlakem pronásledování opustilo zemi asi 30 až 40 000 kněží (2. emigrace). Národní konvent (1792-1795) poté dokončil radikální převrat, království bylo v první den vlády konventu zrušeno (21. září 1792), Francie prohlášena republikou a věrný syn katolické Církve Ludvík XVI. našel v lednu 1793 jako „zrádce státu a národa“ potupnou smrt na popravišti. V říjnu potkal stejný osud i královnu Marii-Antoinettu. Po zavraždění Marata 13. července 1793 se chopil hrůzovlády Robespierre. Odpůrce republiky likvidovala gilotina, oběti se rovněž masově střídaly, věšely nebo topily, rozvod se stal rychlou a jednoduchou záležitostí, byl zaveden povinný civilní sňatek, zrušen předpis celibátu, odstraněn křesťanský letopočet a vytlačen revolučním kalendářem. Neděle nahradily dekády a křesťanské svátky byly zaměněny za svátky republikánské. Slepou i promyšlenou nenávistí se protikřesťanští revolucionáři snažili totálně zničit křesťanství a vymazat jeho dějiny. Konečně 10. listopadu 1793 bylo dekretem křesťanství oficiálně zrušeno a nahrazeno kultem rozumu a přírody. Uskutečnění Voltairova hesla „Ecraséz l'infame“ pomocí rozpoutané revoluce se zdálo být na dosah ruky.

Tehdy se v Paříži stalo něco strašného. Démonický běsem posedlí revolucionáři přivedli v rouhavém procesí prostitutku a herečku Maillardovou do staroslavného Božího domu „Notre Dame“ a posadili ji oltář přesně tam, kde dříve stával tabernákl. Pomatený dav v čele s revolučním fanatikem P. G. Chaumettem dokonce prostitutku vzýval a kořil se jí. Obraz Nejsvětější Panny Marie byl z oltáře odstraněn a nahrazen „sochou svobody“.

¹⁶ J. Lortz, str. 343.

¹⁷ S. Skalweit v *LThK*, sv. 4, 1960, sl. 290.

Protikřesťanští revolucionáři se zmocnili svatyně a znesvětili ji nepopsatelnými orgiemi.¹⁸ Tímto sakrilegickým počinem, které historik Schuck nazývá „jednou z nejstrašnějších událostí světových dějin“, začal moderní kult prostituce a sexuální revoluce, ve své nejhlubší podstatě revoluce protilidská a bezbožná, která neskončí „smrtí Boha“, nýbrž naprostou zkázou lidství v člověku.

Rozhodující a v historických souvislostech sotva docenitelné datum francouzské revoluce nesmíme nikdy zapomenout, neboť tehdy se pod nezřízeným terorem jakobínů „stát poprvé zřekl nejen Církve, nýbrž i veškeré křesťanské tradice. Chtěl sám zaujmout místo náboženství a vytvořil si vlastní kult i s dogmaty a rituálem“.¹⁹

Na jaře 1794 mohl možná Robespierre zlomit vládu teroru krvežíznivých jakobínů pojmenovaných podle svého shromaždiště v klášteře svatého Jakuba v Paříži a na místě ateistického kultu rozumu nechat konventem prohlásit a dekretovat deistický kult „nejvyšší bytosti“ a nesmrtelnosti duše, avšak nenávistná zběsilost vůči royalistům a kněžím pokračovala dál. Když 28. července i Robespierre skončil pod gilotinou, období hrůzy konečně ustalo, a vlády se ujalo pětičlenné direktorium (1795-1799). Pod tlakem stále sílící náboženské reakce se konvent viděl nucen povýšit 21. února 1795 na zákon naprostou odluku Církve od státu. Tím byl učiněn rozhodující krok k relativnímu zlepšení náboženské situace. Kněží směli znovu celebrovat, byla vyhlášena svoboda náboženství a dosud ještě nezucizené kostely se směly znovu užívat k bohoslužbám. Tím však náboženská nenávist nebyla ve veřejném mínění překonána a stále ještě docházelo k pronásledování a deportacím kněží.

Jako již 21. 12. 1793 vydaný toleranční edikt, tak ani výše zmíněný zákon o odluce Církve od státu z 21. 2. 1795 nemohly v náboženské politice zavést zásadní změnu. Protikřesťanská kampaň pokračovala dál a způsobila Církvi nejtěžší ztráty. Tak např. z 85 biskupů jich 24 složilo svůj úřad a 23 dokonce odpadlo, z nichž 9 v důsledku uzavření sňatku. Od roku 1795 se však většina kléru, která přežila deportace, mohla vrátit domů a začala s pracnou obnovou pastorační činnosti.

V následujících letech se Napoleonovi v průběhu vítězných koaličních válek nabídla možnost pomstít se Píovi VI. a zanést revoluční ideje do značné části Evropy. Poté co 1796 dosáhl v Itálii významného vítězství nad Rakouskem, vrhl se na vojensky slabý církevní stát. Prakticky bez boje se zmocnil Boloně, Raveny, Ferrary, Imoly a Faenze. Podle znění příměří z Boloně (1796) musel papež stáhnout vyslanectví z Boloně a Ferrary, odstoupit pevnost Anconu, zaplatit 20 miliónů lir a vydat na 500 vzácných rukopisů i stovku uměleckých děl.

Tvrdé podmínky přiměly papeže k navázání spojenectví s Rakouskem a Neapolí. Avšak na jaře 1797 Napoleon vnikl do církevního státu a donutil papeže k uzavření tolentinského míru. Kromě Avignonu a Venaissinu musel papež nyní odstoupit ještě Romagnu a zaplatit dalších patnáct miliónů lir. Nejkrásnější umělecká díla z papežských sbírek jako Apollo Belvederský a Laokoonovo sousoší byla odvezena do Paříže.

10. února 1798 vtrhl francouzský generál Berthier do Říma a 15. téhož měsíce tam provolal republiku. Tři stovky „vlastenců“ pak na Fóru Romanu prohlásily papeže za sesazeného. Osmdesátiletý papež byl odvečen do vyhnanství; nejprve do Sieny a 30. května do Florencie. Když roku 1799 začala druhá koaliční válka, byl dopraven přes Parmu, Tortonu a Turín do Brinaconu, Grenoble a nakonec do Valence, kde 14. července smrtelně onemocněl. 29. srpna 1799 smrt ukončila jeho utrpení. Malachiášovo proroctví z roku 1590, kde je nazýván „peregrinus apostolicus“, má i v tomto případě pravdu: zemřel jako zajatec v cizině.

Zdálo se, že nyní je s papežstvím opravdu konce; byly nad ním proneseny pohřební projevy a vztyčen náhrobní kámen. Před Andělským hradem v Římě stála „bohyně svobody“ s papežskou tiárou pod nohama. Avšak přesto ani „velká revoluce“ se svou soustředěnou nenávistí protikřesťanských osvícenců nedokázala přemoci muže na římské skále. Vůdci tehdejší revoluce jsou již dávno mrtví a historie je překročila, papežství a Církev však trvají dále. V 19. a 20. století dokonce zažily duchovní i morální vzestup, který v dějinách Církve nemá obdoby od časů římských mučedníků. Církev sice za francouzské revoluce hodně utrpěla, ale přinesla jí i velké vítězství a otevřela cestu, když ne k lepší, tak jistě k větší budoucnosti.

¹⁸ J. B. Weiß, sv. 18, 1895, str. 99.

¹⁹ S. Skalweit v *LThK*, sv. 4, 1960, sl. 291.

II. Revoluční zednářstvo

1. „Velká neznámá“ a „velká revoluce“

Ačkoliv je písemnictví o zednářstvu z posledních sto padesáti let rozsahem téměř nepřehledné a daly by se jím naplnit obrovské knihovny, přesto asi neexistuje žádná světonázorově důležitá skupina v naší společnosti, o níž by byly k dispozici tak málo spolehlivé a všeobecně známé informace jako právě o zednářském hnutí.²⁰ Vzhledem k této skutečnosti jde spíše o pozoruhodnou kuriozitu, když holandský jezuita r. 1968 vydal v německém zednářském nakladatelství dílo o zednářstvu s titulem „Velká neznámá“.²¹ Zda chtěl tímto způsobem „velkou neznámou“ veřejnosti lépe přiblížit, o tom lze ovšem z dobrých důvodů pochybovat.

Hlavní důvod, proč je zednářstvo i nadále vzdálené a neznámé, lze spatřovat v jeho tajném charakteru a skryté disciplíně, na níž lóže odedávna lpěly a jež je neoddělitelná od jeho vlastní podstaty. Mnozí členové německých lóží, zvláště z mladších generací, nemají příliš pochopení pro tradiční „tajnůstkářství“ zednářských bratrů, které je často kritizováno i proto, že je spoluodpovědné za mlhavé, fantastické a mnohdy dokonce i absurdní představy o zednářském hnutí.²²

Kromě toho publika i publicity se štitící zednářstvo znamenitě umí pro sebe využít jak nepřehledné zednářské, tak i mnohem méně početné protizednářské literatury. Tento druh písemnictví je totiž převážně kupován a čten zednáři, resp. je jimi skupován. To poslední se děje v tom případě, že se na trhu objeví zednářům nepřijemná nebo dokonce nebezpečná kniha.

Jedním z děl tohoto druhu je bezesporu r. 1952 v Anglii vydaná kniha anglikánského duchovního W. Hannah „Viditelná temnota“,²³ zabývající se otázkou, zda je anglické zednářství slučitelné s křesťanstvím. Autor po předložení přesvědčivého a věcně nezvratného důkazního materiálu dochází k pádnému závěru, že křesťanstvo a zednářstvo jsou zcela naprosto neslučitelné. „Viditelná temnota“ se během čtyř měsíců dočkala tří vydání a anglické zednářstvo na ní okamžitě reagovalo příslušnými obrannými protispisy, přičemž autor nejvýznamnějšího z nich s titulem „Neviditelné světlo“²⁴ vystupoval pod krycím jménem „Vindex“. Svě vývody začíná „Vindex“ širokou paletou urážek a nadávek, avšak nepředkládá ani jediný věcný protidůkaz, který by dokázal otřást Hannahovými podloženými argumenty.²⁵

Dalším důvodem, proč jsou „služebníci královského umění“ - jak si zednáři rádi říkají - u „profánních osob“ tak málo známi, spočívá v jejich mistrné dovednosti zahalovat ve svých publikacích skutečnost do nic neříkajících protikladných formulací, které se obvykle týkají pouze nepodstatných záležitostí, odvádějících pozornost od vlastních důležitých faktů. Zde je jeden ukázkový příklad. Po II. světové válce se asi šest tisíc německých zednářů snažilo obnovit lóžový život v Německé spolkové republice. Jejich Mistři stolce se poprvé sešli r. 1949 ve frankfurtském chrámu svatého Pavla k poradám o znovuvýstavbě a sjednocení různých německých lóží. Když se pak roku 1958 konečně podařilo sloučit obě velké skupiny německých zednářů, tzv. „humanitární lóže“²⁶ a tzv. „křesťanské lóže“,²⁷ do Sjednocených Velkolóží Německa - Bratrství Německých Zednářů,²⁸ upadlo takto

²⁰ Kniha A. Mellora, *Unsere getrennte Bruder, die Freimaurer (Naši odloučení bratři zednáři)*, Graz-Wien-Köln 1964, odkazuje na nesmírnou literaturu o zednářstvu. Samotná bibliografie A. Wolfstiege uvádí více než 50 000 titulů.

²¹ V originále M. Dierickx, *Die Große Unbekannte*, Bauhüttenverlag Frankfurt-Hamburg, 1968.

²² Srv. k celému *Der Spiegel*, 10. 4., 1963, str. 38 ad.; H. Lohfeld, *Die Königliche Kunst, Frei-maurerei in Deutschland*, v *Kristall*, roč. 19, č. 10 (1964), str. 52 ad.; *Herderkorrespondenz (HK)*, roč. 7 (1953), č. 11 a 12; roč. 13 (1959), č. 10; roč. 23 (1969), č. 5.

²³ V originále *Darkness visible*.

²⁴ V originále *Light invisible*.

²⁵ *HK* 1953, č. 11, str. 521 ad.

²⁶ Pod oficiálním označením „Stáří Svobodní a Přijetí Zednáři“ (= A. F. u. A. M.).

²⁷ Zvané Zednářský řád FO resp. Zednáři Německa.

²⁸ V originále *Vereinigte Großloge von Deutschland - Bruderschaft deutscher Freimaurer (VGLvD)*.

sjednocené zednářstvo záhy do vážné krize vedení i existence. Bylo to právě v době, kdy se Sjedenocené Velkolóže, které podle zednářské ústavy (charty) „jsou etickým a nikoli politickým spolkem“, musely vzdát svých velkých „zahraničně politických“ resp. „internacionálních“ úspěchů. Tehdy se rozpoutal prudký spor o osobu staršího velmistra Theodora Vogela, „poválečného sjednotitele“ a „patriarchu pánů v zástěře“. Nespokojení bratři Vogelovi předhazovali ješitnost, projevující se stejnou měrou v prázdňém pozérství i horečné agilitě, zneužívání moci vedoucímu až k osobnímu pomlouvání nepohodlných bratrů, dále nedůslednost, protože Vogel se nejprve ucházel o stranou stojící lóže tzv. skotského obřadu, a když se pak tyto lóže nepřipojily k jeho ústřední organizaci, zahájil proti „Skotům“ zcela nezednářskou kampaň, a konečně mu kladli za vinu všeobecnou stagnaci německého zednářství.²⁹

Kritika Staršího velmistra Vogela byla vzhledem k špatné personální situaci v německých lóžích vcelku pochopitelná. Průměrný věk bratrů byl 55 let, většina ze zhruba 400 lóží nedokázala v běžném zednářském roce od podzimního konventu 1960 do podzimního konventu 1961 získat ani jediného učedníka a mnohé lóže existovaly vlastně už jen na papíře. Velkolóže musely odebrat legitimace těm spícím lóžím, jejichž členové už nepraktikovali zednářskou práci. Vypadalo to, jako by zednářstvo „spolu s nepřáteli mělo ztratit i své přátele“.³⁰

Theodoru Vogelovi se nepodařilo získat zájem německé veřejnosti a především mládeže pro královské umění. Publicistická reklama zůstala bez očekávaných výsledků v neposlední řadě i proto, že stereotypní formule zednářské terminologie jsou pro nezasevěnce obtížně srozumitelné a dokonce nic neříkající. Mnohé lóže, zřízené na universitách, opět zanikly nebo se uspaly. K tomu ještě přistupovala kritika Vogelova způsobu vládnutí. Zástupce velmistra Mohr roku 1958 opustil Vogelovu linii a měl vyjednávat s vysokostupňovými zednáři. Vogel mu později předhodil zfalšování jednacího protokolu a prosadil proti němu zahájení čestného soudu. Když pak Mohrovi přátelé po jeho rehabilitaci chtěli postavit továrníka [míněn je Vogel] před soud spolku, ten zmobilizoval velkou radu vysokých hodnostářů AFAM. K žádnému přelíčení také nedošlo.

Theodor Vogel se postupně stal téměř nedotknutelným. V jím vytvořené zastřešující organizaci se sice každoročně střídali velmistři, ale ti se jako Vogelem určení hodnostáři vždy snažili o udržení svého postavení. Vogel zůstával prezidentem úřadu velmistra VGL, tedy jakéhosi kabinetu, a z tohoto postavení navíc také bezprostředně řídil „úřad pro bratrské vztahy“, tudíž cosi jako ministerstvo zahraničí německého zednářstva.

Svoji domácí moc AFAM dirigoval Vogel prostřednictvím tzv. sněmu distriktních mistrů, což byla konstrukce, kterou si sám vytvořil. Jako starší velmistr je předsedou sněmu distriktních mistrů, který má podle ústavy AFAM „dohlížet na provádění příkazů zemského velmistra“. Kdo je tedy velmistrem AFAM, ten také určuje, co humanitární lóže podniknou.

S oporou v AFAM a jistotou svého vlivu v VGL se starší velmistr pouštěl do stále smělejších podniků. Chtěl být nejen velmistrem johanitského zednářstva, ale toužil stát se také „Suverénním Velkokomandérem“ a tím hlavou skotského vysokostupňového zednářstva. Prosadil, že VGL vypověděl bratrské styky s Velkou Lóží Francie.

Jediným důvodem pro drastické přerušení styků s Francouzi byla okolnost, že Velká Lóže Francie nebyla a není ochotna přerušit své vazby na Velký Orient Francie. Největší francouzské zednářské sdružení je naopak zase od r. 1877 bojkotováno anglosaským zednářstvím, protože proti ustanovením „Starých povinností“ dělá z uznání Nejvyššího stavitele světa podmínku k přijetí za člena.

Zcela nebratrský konec bratrského svazku mezi německými a francouzskými zednáři vynesl Theodoru Vogelovi pouze blahosklonný stisk ruky anglických bratrů, kteří ze svého opevněného sídla v londýnské Great Queen Street bděle dohlíží, aby jejich nařízení o bojkotu bylo dodržováno i ostatními velkolóžemi.

V humanitárních lóžích, na jejichž velitelském můstku stál jako dříve Theodor Vogel, začala otevřená vzpoura. Na berlínském zednářském konventu roku 1961 poprvé vypovědělo Vogelovi poslušnost na osmdesát lóží. Vážná trhlinka pak byla jen velmi pracně ucpána.

Jak nepevný to byl tmel, to se ukázalo později na konventu v chrámu svatého Pavla. Během přestávek v jednání, vyplněných varhanní hudbou, si již bratři šeptali, že starší velmistr právě u zemského soudu ve

²⁹ *Der Spiegel*, na cit. místě, str. 40.

³⁰ Tamtéž, str. 39.

Frankfurtu podal žalobu proti usnesení ADAM zřídit nový spolkový účet. Lóže AFAM se tím bránily patriarchovu rozhodnutí zbavit je dispozičního práva k starému bankovnímu kontu.

Časopis „Bratrství“ vylíčil další průběh věci takto: „V posledních měsících se ve Velké Zemské Lóži AFAM začaly objevovat protichůdné síly, které i přes její rámec podle všeho narušují jednotu Spojených Velkolóží. ... Obětavá práce řady bratří, cítících se odpovědných za jednotu, s bratrstva toto tíživé břemeno sejmula ještě před pátým konventem.“

A pak následovalo vyvrcholení laskavého zednářského zpravodajství: „Není divu, že i při řešení krize v AFAM se chopil iniciativy sjednotitel německých zednářů dr. Theodor Vogel.“

Když se soupeřící skupiny nedokázaly při poledním jednání v hotelu dohodnout, večer spor nanovo propukl. Výsledek bouřlivých rozhovorů, trvajících až do rána, byl takovýto:

„Starší velmistr musel stáhnout žalobu proti Zemské Velké Lóži a komise osmi prominentních bratří odsouhlasí Vogelovi funkce i lóžovou politiku.“³¹

Přepestrý a mnohomluvný obraz, který jsme si zde ve stručnosti ukázali, neodhaluje a neosvětluje ani ten nejmenší kousek z moderních dějin německých zednářů. Současně nám to ozřejmuje, jak nevěcné a zbytečné by bylo mluvit paušálně a zjednodušeně o zednářstvu jako takovém. Existuje pouze zednářstvo jako mnohotvárná „pluralitní společnost“, a proto když je řeč o konkrétním případě, je třeba pečlivě diferencovat. Navíc nám porovnání citátů ze zednářského časopisu „Bratrství“ se skutečnými událostmi znovu potvrzuje, jak mistrně je zednáři umět zahalovat. A to je, jak už bylo řečeno, jedním z hlavních důvodů, proč zednářstvo dodnes pro většinu lidí zůstává „velkou neznámou“.

Po tomto objasňujícím odbočení se můžeme zabývat otázkou, jakou roli hrálo francouzské zednářstvo 18. století ve francouzské revoluci r. 1789, kterou podle nás začala „velká a permanentní revoluce“ nové doby i konce času. V polovině 19. století se v kruzích německých zednářů rozšířila teze, že francouzská revoluce „byla výhradním dílem zednářů, protože všichni vynikající muži té doby byli členy lóží“.³² Je však zcela zřejmé, že toto - pro 19. století typické - tvrzení je obvyklým zednářským přeháněním. Dnešní zednáři jsou na rozdíl od patosu svých předchůdců poněkud střizlivější. Je pravdou, že velmi mnoho vůdčích osobností období francouzské revoluce zasedalo v lóžích, a v případě předních encyklopedistů to platí prakticky bez výjimky. Jen v Paříži měli v roce 1789 na 65 lóží,³³ přesto však také mnozí „vynikající muži té doby“ zednáři nebyli. Znalci dějin 18. století se ovšem shodují v tom, že bez skryté i otevřené agitace francouzských zednářů by nebyla možná revoluce v té podobě, jak se skutečně odehrála. Jestliže se v jednom novějším francouzském díle říká: „Zednářstvo nedělá revoluci, zednářstvo ji připravuje a pokračuje v ní“, pak tento náhled historické události rozhodně nepotvrzuje. Fanatický a brutální klub jakobínů, který v období konventu (1792-1794) v rozhodující míře vykonával revoluční „hrůzovládu“, nebyl ničím jiným než zednářskou lóží, která se dočasně změnila na aktivní politický spolek. Vyplývá to ze zprávy, předložené 13. dubna 1883 lóží v Nantes.

Svědčí o tom nakonec i skutečnost, že řečený spolek resp. klub si podržel označení lóže. Rovněž v dalších zemích existovaly tajné spiklenecké společnosti, které měly spojení s pařížskými jakobíny.³⁵ Jméno „jakobíni“ bylo odvozeno od dominikánského kláštera St. Jacques (sv. Jakub) v ulici Saint-Honoré, kde se v listopadu 1789 ubytovali bretanští poslanci Národního shromáždění, sdružení v klubu „Breton“. Od jejich shromaždiště pak povstalo jméno „jakobínský klub“. Jeho členové se původně nazývali „Společnost přátel ústavu“.³⁶ Politické (demokraticko-republikánské) a proticírkevní myšlenky spolku se pak rychle rozšířily po Paříži i po celé zemi.

³¹ Tamtéž, str. 39; 54-57.

³² Deutsche Freimaurerzeitung, 24. 12. 1864.

³³ K. Algermissen v *LThK*, sv. 4, 1960, sl. 347.

³⁴ B. Fay, *La Franc-Maconerie et la Revolution intellectuelle du XVIII^e siecle*, Paříž 1961, str. 203; R. Graber, *Athanasius und die Kirche unserer Zeit*, Abensberg 1973, str. 31.

³⁵ K tomu viz ohledně Uherska: Vilmos Frankoi, *Martinovics es tarsaina Kösresküvése*, Budapešť 1880; ohledně jižního Německa: Heigel, *Das Projekt einer süddeutschen Republik im Jahre 1800*, v *Raumers Historisches Taschenbuch*, 1871, cit. v *Staats-Lexikon*, Freiburg 3/1909, sv. 2, sl. 591.

³⁶ V originále „Société des amis de la constitution“.

Mateřský klub měl v roce 1792 již 760 sesterských organizací. Tak rychlé rozšíření má svůj důvod především v členství žen, které se horlivěji a početněji než muži účastnily shromáždění, konaných čtyřikrát týdně od 18 do 22 hodin.³⁷

Revoluční fanatismus a úsilí jakobínů po zpolitizování všech oblastí života spolu s jejich radikálním odvratem od zjeveného křesťanství již byly prvním signálem, ohlašujícím moderní totalitní stát.

Že zednáři francouzsko revoluci nejen připravili a dále vedli, nýbrž že v ní i přímo a aktivně spolupůsobili, prokazuje rovněž role, sehraná oběma velkými revolučními stranami. Gironda i hora ve skutečnosti představovaly dva hlavní směry francouzského zednářstva 18. století. První byl orientován liberálně a individualisticky, druhý holdoval blouznivému socialismu.³⁸ Přestože obě strany někdy zaujímaly zcela protikladné postoje, nijak to neodporuje skutečnosti, že byly shodně vedeny zednáři. Ti byli a jsou individualisty, kteří ideál svobody nevykládají a nechápou vždy jednomyslně a jednoznačně. Tak např. při založení lóže „U svobody“ v Bad Homburgu 12. května 1793 slavnostní řečník prohlásil: „Je starou zkušeností, že dva zednáři mají nejméně tři různé názory na správnou cestu zednářstva, ba dalo by se téměř říci, že tomu tak musí být právě proto, že jsou zednáři. Ještě dále však jdou odlišné náhledy zednářů, jedná-li se o vnitřní řád jejich svazu.“³⁹ Kdo tento vnitřní svět zednářstva alespoň poněkud zná, bude také akceptovat konstatování belgického sociálního demokrata Hendrika de Mana, který ve svých vzpomínkách píše, že již před I. světovou válkou „byla politika socialistických stran řízena stejnými lóžemi, jaké určovaly politiku jejich zdánlivých odpůrců, občanských liberálů. Intelektuální vůdci obou 'nepřátelských táborů', kteří spolu na ulici vzájemně bojovali, byli v zásadě dirigováni týmiž vysokostupňovými zednáři.“⁴⁰

Po této ne právě nevýznamné poznámce se budeme zase věnovat francouzské revoluci. Zednářské umění mlhavé formulace si mezitím našlo nové vysvětlení pro poměr lóžového bratrstva k revoluci. Tak např. r. 1964 zasvěcený a osvícený autor napsal o zednářských „úspěších“ dvě věty, které podle mého názoru patří k tomu nejlepšímu, co bylo o francouzské revoluci kdy řečeno: „K zednářským 'úspěchům' lze počítat i francouzskou revoluci. Ta sice nebyla zednáři vyvolána (zednářstvo nechce začínat revoluci, zednářstvo chce být samo revolucí), ale poprvé v ní byly s nedostižnou pregnantností formulovány jeho ideály: volnost, rovnost, bratrství.“⁴¹ Je třeba vyjádřit obdiv i autorově skromnosti, který odsunul do závorek nejdůležitější část výroku: „Zednářstvo chce být samo revolucí.“ Co to znamená? Rozumím-li dobře, pak je tím řečeno:

K podstatě zednářství nezbytně patří revoluční prvek.

Jestliže jsou zednářstvo a revoluce identické, pak je nelogické a bezúčelné se dále přit o to, zda zednáři revoluce pouze plánují a připravují nebo zda je začínají, provádějí či v nich také pokračují. Ztotožnění zednářstva s revolucí automaticky zahrnuje všechny tyto aspekty, protože pojem „revoluce“ by byl bezobsažný, kdyby v sobě neslučoval jak nezbytné plánování a přípravu, tak i zahájení a provedení. Dále z řečeného vyplývá poznání, že zednářstvo v revolucích nejen pokračuje, nýbrž že je *samo ustavičnou neboli permanentní revolucí*. Dokud zednářstvo existuje, je revolucí, což zase znamená, že je jeho trvalou a ustavičnou úlohou revoluce plánovat, připravovat, začínat, provádět a také v nich pokračovat. Takže ještě jednou: „Zednářstvo chce být samo revolucí.“ Lepší formulace o podstatě zednářstva nejspíš není. Pozorujeme-li problém zednářstva a revoluce z této perspektivy, pak se nám nezdá nijak přemrštěný výrok jistého církevního historika: „Lze tvrdit, že zednářstvo mělo prsty ve všech duchovních, hospodářských i politických revolucích posledních dvou století, ne však v bolševické.“⁴² To rozhodně není žádné přehánění, spíše podceňování zednářských „úspěchů“. K nesporným dílům jistých zednářů patří i bolševická revoluce, protože její otcové Lenin i Trockij (Lejba Bronštejn)

³⁷ *LThK*, sv. 5, 1960, sl. 859; J. B. Weiß, sv. 15, 1894, str. 72 ad.

³⁸ K dějinám jakobínů obecně: A. Barruel, *Memoires pour servir a l'histoire du Jacobinisme*, 4 sv., 1797; A. Aulard, *La Societe des Jacobins*, 6 sv., 1889-97, cit. v *Staats-Lexikon*, str. 26.

³⁹ Die Bruderschaft, Zeitschrift für Freimaurer in Deutschland, 15. roč. č. 6/7, 1973.

⁴⁰ E. Franzel, str. 6.

⁴¹ H. Lohfeld, *Die Königliche Kunst*, str. 61.

⁴² A. Anwander, str. 158.

byli nejen náruživými bolševiky, nýbrž i osvícenými zednáři nejvyššího 33. stupně tzv. skotského obřadu. Když byla říjnová bolševická revoluce r. 1917 úspěšně provedena, přednesl 24. prosince 1917 bratr Rozières v pařížské lóži „Art et Travail“ nadšenou oslavnou řeč na ruské vysokostupňové bratry. Mimochodem zde budiž podotknuto, že zasvěcení do 33. stupně skotského obřadu měli také „krvavý pes“ Béla Kún (Cohn), Kurt Eisner (Salomon Kosmanowski), který neblaze proslul pučem spartakovců v Mnichově, i otec revoluce v Číně r. 1912 Sun Yat-sen.⁴³

2. Pluralita a univerzalita lóží

Liberální duchovní postoj, který je pro zednáře všech směrů charakteristický, je možná důvodem, proč se vzdor intenzívním snahám dodnes nepodařilo vytvořit jednotné zorganizované světové zednářstvo. Tedy přesněji řečeno neexistuje zednářské světové hnutí ve formě světové lóže na internacionální základně. Tak liberální básník a spisovatel jako Thomas Mann sice r. 1918 napsal: „Historická věda učí, jakou roli zednářská světová lóže sehrála při duchovní přípravě i skutečném rozpoutání světové války,“ avšak přes všechny „úspěchy“, které lóžovým bratrům ohledně změn světové společnosti válkami a revolucemi nelze upřít, světová zednářská lóže dosud neexistuje. „Ve dvacátých letech se sice tu a tam objevovaly zednářské snahy po založení ‘modré internacionály’, po sjednocení nejdůležitějších lóžových svazů světa, ale nikdy k tomu nedošlo.“⁴⁴

Zatím tedy nejsou různé velkolóže jednotlivých zemí sloučeny pod jedinou velkou zastřešovací organizací. Tak např. ve „Spojených Velkolóžích německých zednářů“ (VGLvD) je asi 200 „humanitárních lóží“ Velké Zemské Lóže s tradičními třemi johanitskými stupni (učedník, tovaryš a mistr) a zhruba 80 „křesťanských lóží“, které kromě nich mají ještě tzv. ondřejské stupně (4. a 5.) i vysoké kapitulní řády. K Velké Národní Mateřské Lóži „U tří zeměkoulí“ (GNML3W) kromě toho náleží zhruba 25 lóží, dále Provinze of British Freemasons se asi 10 lóžemi a American-Canadian Privincial Grand Loge s přibližně 40 lóžemi. Mimo tyto sjednocené velkolóže v zásadě jsou: 1) Skotský obřad (s 33 stupni pod Velkokomandérem), 2) Rektifikovaný skotský obřad (4 stupně, skotské lóže, Vnitřní Orient a Nejvnitřnější Orient pod Velkopriorem), 3) obřad York (33 stupňů, Kapitula, Velká Rada a Komturství pod Velkokomturem). Nakonec jsou zde ještě některé zvláštní skupiny jako např. „Velké Orient Německa“ a „Droit Human“, které do svých řad přijímají i ženy.⁴⁵

Na velkolóžovém sněmu A.F.u.A.M. r. 1973 v Mnichově její velmistr H. Hinterleitner v zahajovacím projevu řekl: „Musíme se smířit s tím, že také rok 1972/73 nás ani o krok nepřiblížil jednotné a jediné německé velkolóži.“ Zpravodaj bratr R. Appel k tomu poznamenal: „Kdo sledoval valná shromáždění této lóže za poslední léta, ten sám ví, že proti energickým impulsům k větší jednotě vždy stálo i rozhodnutí k vypovězení Magny Charty.“ Na kritiku, která na sněmu zazněla ohledně vývoje ve Spojené německé velkolóže, odpověděl její velmistr F. Heller a prosil přítomné o trpělivost. Připustil rovněž, že mnohé úlohy a problémy byly podceněny.

V následní diskusi se mj. ozvala otázka, zda by nebylo vhodné nahradit Magnu Chartu lepší smlouvou. Poté promluvil bratr Hinterleitner a mj. se zeptal, zda je tak bezpodmínečně nutná jednotná německá velkolóže, když přece ještě zdaleka nejsou vyčerpány všechny možnosti bratrského a upřímného spolupůsobení. Samotná úloha VGLvD je jasná: pěstování vztahů s ostatními velkolóžemi světa a doma nabídnutí dostatečného rámce pro práci zednářstva v Německu.⁴⁶

Z tohoto vlastního zednářského podání však pro „profánní“ čtenáře plynou i mnohé důležité poznatky. Především to, že i přes veškerou organizační roztříštěnost a pluralitu pojetí je zde *univerzální solidarita všech zednářů*, tj. celosvětová bratrská soudržnost a spolupráce. Platí to především pro oba hlavní směry světového zednářstva, které je od r. 1877 z náboženských důvodů rozpolcené na:

⁴³ G. Frey, Das Wirken der Finsternis heute, str. 5.

⁴⁴ H. Lohfeld, str. 59.

⁴⁵ *Der Spiegel*, str. 43.

⁴⁶ *Die Bruderschaft*, roč. 15, č. 8/9, str. 158.

1) „regulérní zednářstvo“, které v čele s anglickou mateřskou lóží stále lpí na uznávání deisticky chápaného „stavitele světů“

2) „neregulérní zednářstvo“ pod vedením Velkého Orientu Francie, jež pracuje především v románských zemích, jako militantní proticírkev přijímá i ateisty a odmítá jakékoli náboženské závazky.

- Vzdor těmto ideologickým rozdílům stoupenci obou těchto směrů v jistých oblastech bratrsky spolupracují. Velmistr Velkého Orientu Francie Francis Viaud na generálním shromáždění r. 1952 důrazně prohlásil, že Velký Orient nikdy nehodlá požadovat od svých členů víru v „Boha“, nicméně že bude při konkrétních akcích spolupracovat se *všemi* zednáři.⁴⁷

Abychom si mohli udělat správný obraz celosvětové zednářské solidarity, bude nezbytný krátké ohlédnutí na historický vývoj a rozšíření lóží.

Jméno (svobodný) zedník pochází se středověku a tehdy se jím označovalo velké církevní bratrstvo, jehož členové byli jako všichni ostatní řemeslníci sdruženi v cechy. Někteří se však nevázali na konkrétní místní cechy, nýbrž jako *svobodní* zedníci putovali s místa na místo a všude zřizovali své stavební hutě (lóže). Jako architekti, sochaři a kameníci pracovali na stavbě domů a kostelů, a vyznačovali se mimořádnými odbornými znalostmi, které před ostatními drželi v tajnosti. Pomocí symbolických znamení (slov, hmatů, postojů) a obřadů, odstupňovaných na učedníky, tovaryše a mistry, uváděli své členy do tajností stavitelského umění. V období renesance a rozkolu víry tato zednická bratrstva stále více a více upadala nebo se měnila v zájmové a společenské kluby, které od r. 1614 přijímaly členy i z jiných společenských kruhů, zvláště šlechty. Bylo tomu tak především v konzervativní Anglii. Stará označení zůstala, avšak dostala zcela jiný obsah. Shromaždiště těchto klubů, především hostince a kavárny, se nyní stala lóžemi (lodge = stavební huť). Později se „lóží“ rozumělo samotné sdružení „svobodných zedníků (zednářů)“, které si za označení obvykle vybíralo název příslušného hostince.

Ze středověkých kamenických cechů se průběhem doby stala nová bratrská sdružení, která pro svou duchovní zednářskou práci převzala pojmy a znamení starých společenstev, ale nyní jim dávala symbolický význam. Tím byl zahájen proces zrození „symbolického neboli spekulativního zednářství“. Jestliže zpočátku stály v popředí jejich snah družnost a bratrská pomoc, později do lóží stále silněji pronikaly ideologické myšlenky. V nábožensky rozpolcené Anglii 17. století se zvláště rychle šířily ideje deismu a racionalismu a spolu s nimi také ideály osvícenství, jehož ideálem bylo universální světové sbratření a jednotné náboženství, čímž měly skončit náboženské spory i mocenské války. Stejně grandiózní jako utopický sen o „věčném míru“ má své kořeny právě v osvícenském optimismu.

V mateřské zemi zednářství Anglii se 24. června 1717 na svátek Jana Křtitele sloučily čtyři londýnské lóže do první zednářské velkolóže. Den založení, který je obecně uznáván jako datum zrození zednářstva (ostatní časové údaje mají pouze legendární charakter), byl zvolen proto, že svatý Jan Křtitel byl patronem středověkých řemeslnických bratrstev. Rovněž se připomíná, že 24. červen je nejdelším dnem v roce, po němž následuje nejkratší noc, což pro mysticky a symbolicky uvažující zednáře není bez duchovního významu. Odtud také pochází označení „johanitské lóže“ a „johanitské zednářství“. Na jeho třech stupních v zásadě stavěly všechny později vznikající vysokostupňové systémy. Johanitské zednářstvo se také nazývá „modré zednářstvo“, protože jeho příslušníci na svých úborech a odznacích nosí modrou barvu. Ohledně dějin náboženství je zde vhodné ještě připomenout, že přesně 200 let po západním rozkolu víry Lutherem proklamovanou „svobodou křesťana“ a zvláště jeho zřeknutím se papežství a církevního učitelského úřadu, se pojem svobody obrátil v negaci tohoto pojmu u zednářů. Lóže se radikálně vyprostily z Božího zjevení a jeho pojmu svobody, který je založen na pravdě, již je Kristus. Namísto Boží pravdy, která osvobozuje (J 8,32), hledá osvícený a svobodný zednář spásu pouze v budování nového světa, v němž už o pravdě a svobodě nerozhoduje Bůh, nýbrž lidský rozum. Znovu se opakuje biblický příběh babylónské věže. Tragédie „humanismu bez Boha“ se vydává svou cestou a nakonec vede k totální nesvobodě v bezbožném bolševismu, který se 200 let (!!!) po události z roku 1717 projevil jako důsledek odcizení se Boží pravdě a s revolučním fanatismem začal své vítězné tažení dějinami.

⁴⁷ HK, roč. 7, č. 12, str. 568.

Rychle se šířící zednářství tento vývoj rozhodujícím způsobem ovlivnilo a uspíšilo. Již 1725, pouhé dva roky po zavedení „Knihy konstituce“ se „Starými povinnostmi“, kterou sepsal anglický teolog skotské presbyteriánské církve v Londýně Anderson jako věroučné vyznání zednářů, vznikla velkolóže Irska a první lóže v Paříži. O tři roky později, tedy 1728, byla založena první lóže v Madridu, 1730 vznikla první anglická koloniální lóže v Kalkutě a první lóže v USA. Po ní následovala 1733 bostonská velkolóže a 1734 vydal Benjamin Franklin Andersonovu „Konstituci“ pro USA.

V Lisabonu, Haagu a Stockholmu se utvořily první lóže r. 1735. Roku 1736 následovaly velkolóže Skotska a Francie, která se od r. 1773 nazývá „Grand Orient de France“ a v dalších letech získala rozhodující vliv na lóže v románských zemích i v Jižní Americe. Roku 1737 byl poprvé přijat do zednářstva člen anglického královského domu.

První německá lóže se ustavila 6. prosince téhož roku v Hamburku a přijala označení „Absolon u tří kopřiv“. Již o osm měsíců později přijal Mistr stolce baron von Oberg ve středověkém ceremonálu za 31. člena lóže mladého pruského korunního prince, pozdějšího krále Bedřicha II. Pak následovalo zakládání dalších lóží. V Berlíně to byla r. 1740 lóže „U tří zeměkoulí“, které od r. 1744 existuje jako velkolóže. „Velkolóže Zednářů Německa“ vznikla r. 1770 rovněž v Berlíně, později se vyvinula v „Křesťanský zednářský řád“, a dnes nese jméno „Velká Zemská Lóže Zednářů Německa. „Velká lóže Pruska zvaná Royal York u přátelství“ byla založena v Berlíně teprve 1798. Roku 1757 vznikla velkolóže Holandska, 1760 Velká Zemská Lóže Švédska, 1775 první černošská lóže v USA, 1784 Velký Orient Polska a Litvy, 1815 Velká Lóže Ruska, 1822 první jihoamerická velkolóže Brazílie, 1824 první středoamerická velkolóže na Haiti a 1833 se ustavila Velká Lóže Belgie. Ve Švýcarsku začala pracovat velkolóže 1844, v Lucembursku 1849, v Kanadě 1855, v Dánsku 1858, v Portugalsku 1859, v Itálii 1861, v Řecku a Španělsku 1868, v Uhrách 1870-71, v Austrálii 1884, v Norsku 1891, v Jugoslávii 1909, v Československu 1920, v Polsku 1921 a konečně v Rumunsku 1923.

Šíření zednářství bylo v některých zemích zákazem značně ztíženo. Tak například takový zákaz vyhlásili v Holandsku (1735), ve Francii (1737), v Hamburku (1738), pak následoval první církevní zákaz papežem Klementem XII. (28. 4. 1738), dále ve Florencii (1739), ve Vídni a Lisabonu (1743), v Bernu (1745), v Turecku (1748), v Rusku (1796), ve Španělsku (1813), v Uhrách (1820) a v USA (1826). Dnes je zednářstvo zakázáno v Sovětském svazu a státech jeho bloku, ve Španělsku, Egyptě, v Pákistánu i ostatních islámských zemích.

Konference islámské světové konference „Motamar Al-Munazzamat al-Islami“ prohlásila členství muslimů v zednářských lóžích, v Rotary-klubech i Lions-klubech za neslučitelné s islámem a všem věřícím jej zakázala. V Pákistánu bylo zednářství zakázáno již r. 1973. Anonymní autor k tomu v článku s názvem „Světlo zhaslo“ uvádí mj. následující podrobnosti: „Pákistánská vláda ve spolupráci s národním islámským koncilem zakázala zednářství na území islámské republiky. Prohlásil to 7. června tohoto roku [1973] ministr vnitra Abdul Oayum Chán před Národním shromážděním v Islamabadu. Abdul Oayum Chán dále sdělil, že klatba nad zednářstvem byla vynesena z jeho podnětu, předloženého parlamentu spolkového státu Pandžáb 6. prosince 1972. Lóžové budovy v celém Pákistánu budou zabaveny a přeměněny na školy a další učební ústavy. Islám a zednářství jsou neslučitelné. ... Protože je Pákistán uznáván jako jedna z vůdčích islámských mocností, může nyní počítat i s podobným postojem ze strany vysokých mezinárodních islámských institucí, které se v prosinci 1973 a lednu 1974 sejdou v Bejrútu a Mekce.“ Abychom si připomněli pozadí pákistánských protizednářských opatření, uvedeme si znění pandžábského návrhu, z něhož již lze vyčíst formulace generálního zákazu. „Náš lid dospěl k názoru,“ říká se tam mimo jiné, „že zednářské lóže jsou podřízené organizace sionismu a proto pracují proti zájmům našeho lidu. Proto parlament Pandžábu předkládá podnět k zákazu zednářských lóží v celé islámské republice. Pákistánská vláda návrhu z Pandžábu vyhověla 7. června tohoto roku v předvečer výročí smrti proroka Mohameda. Vlastně jde o senzační datum, protože prorok islámu hraje v prastaré legendě o stavbě chrámu ústřední roli jako příjemce zástěry a staré orientální stavitelství v něm vidí svého zakladatele.“

Autor citované zprávy předvídal, že příkladu Pákistánu budou následovat i další islámské státy, a závěrem pak pokládá „na svobodný zednářský způsob“ svým zednářským bratřím několik stejně přímých jako podnětných

otázek: „Bylo dobré a bratrské, že po zločinu v Mnichově⁴⁸ zaslala naše velkolóže izraelskému velmistrovi soustrastné poselství. Kde však zůstala slova útěchy libanonskému velmistrovi, když Izraelci provedli ‘protiúder’ nebo když při jiných příležitostech vraždili arabské děti a matky? Nevnučuje se snad přímo otázka, zda jeden vrah je vrahem a druhý - i když vraždí - je gentleman? Nebo snad zednářstvo na Blízkém východě dočista schvaluje nehumánní ‘oko za oko, zub za zub?’ Proč naše velkolóže, poznamenaná bolestnými zkušenostmi, nepovzbuzuje velmistry zemí Blízkého východu, aby se společně postavili proti hrůzným činům vzájemného zabíjení, aby se bratrsky setkali a zaměnili nenávisť za lásku? Němečtí zednáři mezi sebou sbírají peníze pro pozůstalé oběti z Mnichova a pečují o mládežnické skupiny z Izraele. To je v pořádku! Kde však zůstává humanitární svědomí německých zednářů ohledně obětí z Bejrútu, které navíc byly křesťany? Jsme vyzýváni podpořit finančně stromy pro háj mučedníků v Izraeli. Dobrá, podporujme. Ale udělali bychom něco takového kvůli památce arabských mučedníků? Nebo snad tito zavraždění nejsou mučedníky?“ Nakonec autor cituje z dopisu starého a zkušeného německého zednáře z dubna 1973 následující věty: „Trápí mě jednostranný postoj německého zednářstva ve prospěch Izraele. Pomozte tedy prosím s užitím vodováhy obnovit rovnováhu zednářské tolerance v oblasti německého bratrství.“ Poté autor se ptá: „Když je něco takového nápadné německému bratru, může tato tendence zůstat skryta islámu?“⁴⁹

Citovaná zpráva dovoluje jako úzkou štěrbinou trochu nahlédnout do mezinárodních propojení a solidarity zednářské činnosti přes všechny hranice, náboženství i rasy. Kromě toho ukazuje - zvláště od poloviny 19. století a nejen v Německu - mimořádnou důležitost a vlivnou moc židovského prvku v zednářstvu. Anonymní pisatel počítá totiž s tím, že by jeho smělé otázky mohly proti němu zdvihnout vlnu protestů. Další doklad nevídaného celosvětového bratrského řetězce, spojujícího zednáře všech světadílů, bylo možno 29. září 1962 na

5. Německém zednářském konventu ve Frankfurtu vyslechnout z úst nejčastěji cestujícího a nejvíce fotografovaného německého zednáře, staršího velmistra Theodora Vogela. V chrámu svatého Pavla bratřím hrdě prohlásil: „Nevyplatí se ani vypočítávat všechny velkolóže světa, s nimiž má dnes naše Sjedenená Velkolóže vzájemné zastoupení. Stačí jmenovat velkolóže států, s nimiž ještě regulérní vztahy neudržíme. Jsou to Island, Pensylvánie, Utah, Britská Kolumbie a Nový Zéland.“⁵⁰ Další citát z Vogelovy řeči: „Seděl jsem u lóžové tabule s černými, hnědými i žlutými zednáři a při slavnostní hostině jsem lámal chléb s bratry z Tokia i Manily, z Reykjavíku i Tusconu, z Teheránu i z Ankary, z Alžíru i Tel Avivu, ze Sao Paula a Dublinu, z Korsiky i z Antil.“⁵¹

Jestliže skutečně v islámském světě zcela vyhaslo „světlo“ lóží, pak je světový bratrský řetězec o mnohé důležité články slabší. Byla by to těžká rána a bolestná ztráta pro představitele „královského umění“, jehož celosvětová stavba chrámu by utrpěla citelnou trhlinu. Přesto se ani tím jeho pozice světové mocnosti - a tou zednářstvo vzdor své rozdrobenosti i početným protichůdným tvrzením je - nijak významně nezměnila. Tajný spolek (dnes se ovšem mluví o „uzavřené společnosti“) jako je šlechtný zednářský cech jistě v průběhu staletí nasbíral bohaté zkušenosti s „černou prací“ v podzemí. Věc zednářů tedy bude jinde pokračovat tím lépe a vynakládané úsilí poslouží k dosažení jiných a již dávno sledovaných cílů. Soustředěnými silami může protikřesťanská revoluce směle postupovat vpřed.

3. Utopický konečný cíl světových zednářů

Mnozí kritičtější současníci se podle svého založení možná chytli za hlavu nebo se naopak od srdce zasmáli, když jim bylo na konci předchozí kapitoly vnitřně nejednotné a zdánlivě slabé zednářstvo představeno dokonce jako „světová mocnost“ s konečným cílem „protikřesťanské světové revoluce“. Nejsou snad takové pro zednáře směšné a současně i urážlivé formulace projevem anachronických protizednářských štváčů, kteří ztratili smysl pro realitu a proto nemohou být nikdy bráni vážně? Nezměnil se snad právě po II. vatikánském koncilu rozhodně

⁴⁸ Míněn je atentát na izraelské sportovce na mnichovské olympiádě; pozn. překl.

⁴⁹ *Die Bruderschaft*, roč. 15, č. 8/9, str. 165 ad.

⁵⁰ *Der Spiegel*, str. 38.

⁵¹ Tamtéž, str. 54.

a zásadně vztah zednářstva ke katolické Církvi a naopak? A jak lze lóžím podsouvat „protikřesťanské“ záměry a tendence, když přece v zednářstvu existuje i vážený „křesťanský“ směr, který Krista uznává jako svého „Nejvyššího Mistra“? Takové otázky jsou bezpochyby oprávněné a nesmějí uvíznout ve vzduchu bez náležité odpovědi. V následující části tedy budou krok za krokem probírány, a pokud čtenář vytrvá u naší knihy do konce, bude si moci o nich sám utvořit objektivní úsudek.

Co vlastně zednářstvo chce? Nechce snad svým královským uměním zřídit duchovní chrám, v němž by celé lidstvo bylo sloučeno ve „volnosti, rovnosti a bratrství“? Nechce snad své „světlo“, světlo „osvícenství“ všude zažehnout v „temnotě“ našeho světa a celosvětově zjednat platnost své humanitě a své toleranci, tj. *svému* světovému názoru resp. své ideologii? Nechce snad, aby ideje, které lze označit za „učení spásy“, zvítězily na celém světě a dokončila se výstavba nového a lepšího světa? Nemají snad pravdu zednáři, když se podle jejich mínění konfesijní křesťanství prokázalo neschopným přinést za dva tisíce let lidstvu spásu a vykoupení? Neselhaly snad křesťanské církve žalostně při naplňování svého spásného poslání a není z toho důvodu - jak říká Lessing - zednářstvo „čímsi nezbytným, co spočívá v samé podstatě člověka i občanské společnosti“?

Ve „Všeobecné rukověti zednářstva“ z roku 1900 je zednářstvo popsáno jako „uzavřené společenství, které od řemesla přejatými způsoby pracuje pro blaho lidstva a snaží se zušlechťovat sebe i jiné a přivést je do všeobecného svazku lidstva“.⁵² Jasná a obsažná definice tohoto druhu se v moderním zednářském vylíčení sebe sama už jen sotva najde. Srovnáme-li s tím třeba teze, které vedoucí úřadu pro práci s veřejností Sjedenocených Velkolóží Německa zveřejnil o „základě, podstatě a úloze“ zednářstva v roce 1970, pak je zvláště nezasvěcenci rozdíl až nápadně zřejmý. Mimo jiné tam píše:

„Základem zednářstva je náhled, že všechny konflikty mezi lidmi mohou být urovnány, aniž by současně byly ničivě zaměřeny proti jiným lidem, bude-li vytvořen dostatečný vztah důvěry mezi lidmi různého přesvědčení.

Objektem zednářství je jednotlivý člověk, který proto má být zcela ve smyslu etického imperativu a permanentní osvětou v bratrském společenství bez ohledu na všechny protiklady a v každém okamžiku schopen se identifikovat s lidstvem jako celkem. Zednářstvo vyjadřuje své snahy formulí, že lidé chtějí být mravně zdokonaleni, přičemž vychází z toho, že i mravní normy podléhají neustálým změnám. Proto poukazuje na svobodu, toleranci a bratrství, které jsou sice také neustále nově definovány, ale z jejich jádra se nesmíme ničeho zříci.

Zednářstvo tedy sebe chápe jako aplikovanou humanitu, která není organizována nebo vnucována, nýbrž je praktikována v každodenním životě z vlastního rozhodnutí. Předpokládá, že konflikty mezi lidmi a skupinami lidí jsou nevyhnutelné, současně však ukazuje hranice, kam až mohou zajít, aby neškodily celku a nepůsobily tím autodestrukčně.

Zednářstvo tedy vychází z toho, co je všem lidem - včetně jejich konfliktů - společné a to tedy znamená, že se mění tou měrou, jak se mění i obraz, jaký si v každé době o člověku dělá. Takto může být každý zednář podle daného ducha doby povzbuzován k odporu vůči státu. Zednářství tudíž nelze označit žádným přívlastkem, který je člověku pouze náhodně přikládán: pacifistický nebo vlastenecký, revoluční nebo reakcionářský, liberální nebo autoritářský, socialistický nebo elitářský, národní či světoobčanský. Jednotlivý zednář může mít sklony k té či oné ideji, zednářství samému však jde pouze o náhled, že každý člověk - ať přítel či nepřítel bez ohledu na jeho ideje - je především člověk, který musí být identifikován s celým lidstvem stejným způsobem jako on sám.

K vzbuzení a podpoře vědomí, že člověk je identifikován především s lidstvem a teprve pak s jím zastávanou ideou, užívá zednářstvo jen jemu vlastní metody. Tímto způsobem nemá v zednářské lóži co dělat s nikým jiným než se svým bližním, jak se jeví, když se zbaví všech zvláštních přesvědčení, předsudků a světských titulů. Z bližního zůstane jen to, co je v něm člověkem, a bližní se tak stává vlastním věrným obrazem.

Člověk je zde zcela zvláštním způsobem vyzdvížen ze svých specifických vztahů a je fixován výhradně na bližního. Podmanivý vliv této zvláštní psychologické situace je ještě navíc umocněn zednářstvu vlastními rituálními úkony, v nichž se slavnostně přísahá na bratrství všech lidí, přičemž zednické nástroje symbolizují aktivní účast jednoho každého na nedělitelném celku, tedy na lidstvu.

⁵² A. Anwander, str. 158.

Tímto způsobem jsou podle zednářského pojetí mezilidské vztahy oproštěny od všech zvláštních vazeb a pronikají tak hluboko do vědomí každého zednáře, že nezůstávají bez vlivu ani na jeho činnost v nezednářském prostředí.

Všechno to, v čem se zednáři shodují, i v čem se jejich názory rozcházejí, napomáhá k jejich utváření do společenství tak rozdílně smýšlejících lidí, jaké nenajdeme v žádném jiném sdružení.

A protože se svět neustále mění, důvěra je neustále otřásána a musí být vždy znovu obnovována, zednářstvo si podrží svou zvláštní úlohu tak dlouho, dokud budou lidé.⁵³

Mnoha slovy zde autor nezasvěcenému říká tolik co nic a pravděpodobně také neměl v úmyslu „profánnímu“ člověku příliš vyjevit. Znalec zednářského duchovního světa však musí obdivovat mistrovskou práci, která je zřejmá z citovaného projevu. Zahalenými a matoucími obraty je mnohokrát zdůrazňováno celosvětové poslání zednářstva ohledně „lidstva jako celku“, ovšem nezasvěcenec z toho jen sotva může vyčíst snahu zednářů po duchovní světovládě. Jednotlivými výroky těchto „vyličení“ se budeme blíže zabývat v souvislosti s otázkou o vztahu zednářstva a Církve.

Univerzální bratrský řetězec a chrám zednářstva však každopádně sahá „od východu na západ, od severu k jihu a od středu Země ke hvězdám“, jak říkají zednáři. Individuální sebezdokonalování zednáře, práce na „hrubém kameni“, aby mohl být „pravoúhle vsazen do stavby chrámu“, však ještě nestačí, protože podle zednářské tradice je „veškeré zdokonalení jednotlivce bezcenné, není-li postaveno do služeb lidské společnosti“.

Proto musí zednář i přes úzký rámec svého života i své lóže zaměřovat ustavičně pohled na celé lidstvo a podle svých sil podporovat všechno, co slouží míru a porozumění mezi všemi lidmi. Tato práce na budování chrámu lidstva jej často připraví o dík a uznání současníků, ale zednář je povinen vysadit a štěpit strom i tehdy, když se on sám nebude těšit z osvěžení jeho stínu.

To je nejvyšší ponaučení, které si zednář odnáší ze své symbolické tradice, tj. považovat se nástroj v službách Velkého Stavitele Všemohoucího a dělat z lidí bratry bez ohledu na jejich náhodné vnějškové rozdíly.⁵⁴

Při tak nezbytné a důležité „práci na budování chrámu lidstva“ hrají zednářské symboly nezastupitelnou roli. Nejsou jen vhodným prostředkem ke skrývání zvláštního učení chrámových budovatelů před nezasvěcení, nýbrž „slouží také jako jim srozumitelné vzájemné pojivo tam, kde je rozdělují jazyky národů. Zednáři různých jazyků a národů by si byli vzájemně cizí, ale symboly a znamení je spojují jako bratry. Symbolika zednářstva je tudíž svérázem, kterým se zednáři bytostně liší od institucí a společností podobného duchovního zaměření. Bytí a život lóže spočívá v těchto tradovaných a vždy platných formách. Vydání do lóže uzavřené symboliky by znamenalo zánik zednářství“.⁵⁵

Můžeme tedy konstatovat, že učení a tradice lóží směřuje k zřízení zbudování celosvětového duchovního chrámu. Slova zednáře a filosofa Johanna Gottlieba Fichta, že si zednář váží vlasti druhého a svou miluje, stejně jako jeho jiný jeho výrok, v zednářských kruzích často citovaný, že „lásko k vlasti je činem, ale naproti tomu smysl pro světoobčanství je myšlenkou zednáře“, se musí být podle K. Bona zrevidovat takto: „Stále více světoobčanských myšlenek zednářů se mění v čin.“⁵⁶

Nakonec měl Christoph Martin Wieland přece jen pravdu, když o nacionálně ovlivněném, přesto však mezinárodně nejen myšlenkami ale i činy spojeném zednářstvu napsal: „Jednou z hlavních podmínek našeho spolku je pohlížet na všechny lidi bez ohledu na stav, náboženské rozdíly a národnostní vztahy. Zednář jako takový není občan toho či onoho státu, nýbrž je světoobčan, nebo v duchu našeho zasvěcení přesněji řečeno, je theopolit, Boží občan, člen vše zahrnujícího města Božího.“⁵⁷

⁵³ R. Appel - D. Möller, *Was ist Freimaurerei*, Hamburk 1970, str. 9-15.

⁵⁴ H. Vollkammer v „*Was ist Freimeurerei*“, str. 33 ad.

⁵⁵ R. Appel, str. 37 ad.

⁵⁶ Tamtéž, str. 76.

⁵⁷ Tamtéž, str. 56.

O zednářích v Německu jeden časopis r. 1964 napsal: „Vedle myšlenky lásky k lidem, kterou křesťanství hlásá již po téměř dva tisíce let, stavějí svou stejně velkolepou utopii, že totiž lidé z rozumu dospějí k řešení všech problémů, kterým je světová vláda.“⁵⁸

Tím je konečně bez vytáček a diplomatických zastíracích triků pravým jménem nazván konečný politický světového zednářstva. Tajeným i neskrývaným snem zednářské světové politiky je skutečně zřízení *univerzální světové vlády v jednotném světovém státu*. Kvůli tomuto konečnému cíli se v neposlední řadě vlivní kosmopolitní bratři rozhodující měrou podíleli na založení „Organizace spojených národů“ (United Nation Organization = UNO), jež má „hlavní stan“ v New Yorku a roku 1945 zaujala místo Společnosti národů, která se ustavila r. 1920 v Ženevě. O záměrech a „úspěších“ OSN je možné vynášet různé soudy. Nejmarkantnější, nejodvážnější a nejupřímnější slovo, které bylo o OSN dodnes řečeno, pochází podle mého názoru od Alexandra Solženicyna, který ji nazval „nemorální institucí v nemorálním světě“. - O světovém státu a světové vládě existují již po dlouhou dobu nejrozumnější vize a představy. Tak např. hned po II. světové válce vyšla v Německu kniha R. Willbrandta „Vzhůru k světovému spolkovému státu“.⁵⁹ Liberální teoretik v ní nezbytnost světového spolkového státu dovozuje takto: „Stát může být překonán pouze státem: malý velkým, velký stát světovým spolkovým státem, v němž se malé i velké státy spojí do jediné obří státní bytosti. Stát potom zůstane jako - malá či velká - správní provincie, avšak končí jako suverén. Stát bude sice bez zahraniční politiky, ale přesto potrvá ve své pozitivní činnosti; současně však přestane být státem“ (str. 41 ad.).

Tři důsledky, které by z existence světového spolkového vyplynuly, vidí autor takto:

1. „Světový stát neponechá žádný prostor expanzi. Ano, dokonce bere
 2. jednotlivým státům možnost odstranit resp. chránit se před tím, co je mu z lidské kvality nežádoucí.
- A dokonce upírá
3. obyvatelstvu možnost vzepřít se proti cizorodé nadvládě“ (str. 45).

Barbarská logika, projevující se především v bodě 3, dovoluje kritickému čtenáři jasně rozpoznat, že kvůli míru takto zbudovaný stát by musel být nesnesitelnou světovou diktaturou. Řečeno slovy Andreje Sacharova, „svět by musel být tím, čím je dnes Sovětský svaz: gigantickým koncentračním táborem“. Vidíme tedy, že slepý liberalismus a brutální diktatura jsou vzájemně spřízněné. Nemá smyslu pokračovat v uvádění dalších podrobností této utopické vize; místo toho si zde položíme otázku po úloze náboženství v R. Willbrandtem předloženém světovém spolkovém státě. Autor, který se tohoto problému dotýká jenom letmo, cituje v této souvislosti C. Bornhausena, podle nějž je „jedinou cestou k Bohu překonání egoismu“. V této „podivuhodně obsáhlé formuli se setkávají hrdinové i mučedníci, křesťané i buddhisté: když jako jednotlivci přišli na svět a překonají to, stanou se duchovně součástíku Boha, budou s ním spojeni. ... Křesťané i buddhisté mohou takto žít: Křesťané tehdy, nežijí-li dogmaty nýbrž činem, a nezištně se milují, protože taková je pravá láska ...“ (str. 77).

Tím je tedy jasné, že křesťané se jako nezištně milující musejí zřeknout svých „dogmat“, což nakonec směřuje k zničení „pravého křesťanství“. Nedogmatické křesťanství bez vyznání by už nebylo Ježíšem Kristem založené a v Církvi přítomným a ztělesněným křesťanstvím. Avšak sami vidíme, že Willbrandtovy ideje se dokonale kryjí s nedogmatickou i antidogmatickou ideologií zednářství, které - ať chce nebo ne - je ovšem samo dogmatem, dogmatickým nadnáboženstvím. Jeden francouzský zednář to vyjádřil duchaplnou formulí: „My zednáři tradice si dovoluujeme interpretovat slova jistého proslulého státníka tím, že se přizpůsobujeme okolnostem: katolík, pravoslavný, protestant, muslim, hinduista, buddhista, volnomyšlenkář i věřící myslitel jsou u nás pouze rodným jménem. Naším příjmením je zednářství.“⁶⁰

Tento výrok se ostatně přesně kryje se slovy německých zednářů, který jsme si citovali výše. Četli jsme tam, že zednářstvo se „identifikuje s lidstvem jako celkem“, že „vychází z toho, co je všem lidem společné“, že člověk v lóži „nemá co dělat s nikým jiným než se svým bližním, jak se jeví, když se zbaví všech zvláštních přesvědčení“, a že z bližního „zůstane jen to, co je v něm člověkem“. V lóži je člověk „zcela zvláštním způsobem vyzdvižen ze

⁵⁸ H. Lohfeldt, str. 65.

⁵⁹ Vyšla v 2. vydání 1947 ve stuttgartském nakl. Franz Mittelbach-Verlag. V originále *Aufbruch zum Weltbundesstaat*.

⁶⁰ Y. Maursaudon, *L'Oecumenisme vu par un Franc-Maçon de Tradition*, Paříž 1964, str. 126.

svých specifických vztahů a je fixován výhradně na bližního“. To je zcela jasně absolutní základní humanistické dogma zednářstva, před nímž musejí především ustoupit všechna „zvláštní přesvědčení“ člověka. „Zvláštní přesvědčení“ náboženství mají v zednářském světě už jen řečnickou či propagandistickou existenci de jure, ale de facto jsou v něm odsouzena k neúčinnosti resp. k smrti. Dokud zednářstvo na tomto svém základním dogmatu trvá, je s pravým křesťanstvím stejně neslučitelné jako oheň s vodou.

Idea jednotného světového státu s jednotnou světovou vládou tedy po všem již zde řečeném zahrnuje nejen politický, nýbrž i (pro nás protikřesťanský) náboženský program. Řezenský biskup R. Graber ve svém mimořádně podnětném spisu k 1600. výročí smrti svatého Athanasia ukázal, že v lůně jistých tajných společností „byl položen zárodek toho, co se později nazývalo synarchií, tj. jednotným státem a jednotným náboženstvím, připravovanými jako proticírkev ...“

Pierre Virion se zasloužil tím, že ve svých dílech na tyto tajné společnosti upozornil. Čteme-li jen zlomek toho, co Virion ze všech dnes většinou zmizelých spisů skrytých mluvčích zednářstva shromáždil, neubráníme se zděšení, že se již ke konci devatenáctého století objevily všechny myšlenky, které dnes zmítají pokoncilní církví. Je také třeba mít stále na mysli, že všechny tyto destruktivní ideje jsou potají zaměřeny k jedinému cíli, totiž k vytvoření proticírkve neboli „nové církve“ rozbitím a převrácením úlohy staré a pravé Církve, a to ani ne tak vnějším útokem, nýbrž spíše „pochodem institucemi“, jak se dnes říká v politice. Výše jsme již použili francouzského výrazu synarchie. Jedná se o úhrn tajných sil všech „řádů“ a škol, které se spojily k vytvoření neviditelné světové vlády. V politické rovině synarchie usiluje o integraci všech společenských a finančních sil, které pod socialistickým vedením světovou vládu samozřejmě podporovaly. V důsledku toho by byl katolicismus jako všechna ostatní náboženství absorbován univerzálním synkretismem. Katolicismus ovšem nemá být jako takový potlačen, nýbrž integrován, přičemž je již zřetelně zdůrazňován princip kolegiality. Právě zde dobře vidíme, jaké podvrtné důsledky takový nový smysl slova má. Pokud by byla synarchie uskutečněna, musí nakonec znamenat jen a jen proticírkev. Zbývá dodat, že plán synarchie byl vypracován v letech 1880 až 1890.⁶¹

Anglický spisovatel a novinář D. Reed působil v letech 1928-1935 jako dopisovatel londýnských „Times“ v Berlíně a 1935-1938 jako hlavní zpravodaj tohoto listu se sídlem ve Vídni. Lze jej právem označit za jednoho z nejlepších znalců zákulisních původců velkého světového dění. Jako bystrý pozorovatel politických událostí po první světové válce dokázal již v r. 1933 předpovědět začátek nové světové války na léta 1938/39. Po zjištění, že jeho zprávy a hlášení jsou stále více cenzurou upravovány a že v listu „Times“ nemůže zveřejňovat všechno co ví, rozhodl se do budoucna publikovat své komentáře knižní formou jako soukromý spisovatel. Roku 1948 vydal v Londýně knihu, která asi jako málokteré jiné dílo odhaluje skryté mocnosti. Např. v němčině vyšla jeho kniha teprve r. 1952 pod názvem „Velký plán bezejmenných“,⁶² v níž na str. 61 píše: „Když se podívám zpět na dýmající třicátá léta a rozhlížím se nyní v plamenných čtyřicátých, pak nejodpornější na nich není kouř a požáry, nýbrž záměrný plán. V něm jde o zničení svobody a práva ve všech zemích, a hlavně kořenů, z nichž obojí vyrůstá, tj. křesťanství.“

Reed své konstatování dokládá početnými příklady a dokazuje, že z „tajných společností“ a jejich dokumentů postupně vycházely jednotlivé prvky řečeného plánu. Nakonec dochází k pevnému přesvědčení, že „ve světě existují velké organizované nadnárodní síly, které spolupracují na vyvolání celosvětového chaosu a dosažení vlády nad lidstvem. Ze všeho nejvíc usilují po zničení křesťanství, národností a svobody v Evropě“ (str. 314).

4. Zednářstvo a komunismus

Papež Lev XIII. vydal 20. dubna 1884 dodnes platnou a nesmírně cennou encykliku „Humanum genus“ proti zednářstvu své doby. Vyzývá v ní biskupy, aby „strhli zednářům masku a vrátili jim jejich vlastní tvářnost“. Papež ve vyhlazovací válce, která tehdy proti „pravé Církvi Kristově“ a jí vytvořené kultuře zuřila, spatřuje dílo

⁶¹ R. Graber, cit. dílo, str. 32 ad.

⁶² V německé verzi *Der große Plan der Anonymen*, Thomas-Verlag, Curych.

království Satana, „jemuž jsou poddáni všichni ti, kdož se vzpírají uposlechnout věčného zákona Božího a mnoho věcí podnikají bez ohledu na Boha, mnoho pak proti Bohu“. Podle neomylného papežova soudu je „však již v dnešní době zřejmé, že stoupenci zla vcházejí ve spiknutí a za vedení a podpory tzv. zednářů - svazu, jež je široko a daleko rozvětven a má pevnou organizaci šikují se k rozhodnému boji. Vždyť již vůbec neskrývají svých úmyslů a v nejvyšší opovázlivosti povstávají proti Božímu Majestátu, Církvi svaté veřejně a otevřeně chystají záhubu, a to s tím cílem, aby úplně oloupili, kdyby to bylo možné, křesťanské národy o dobrodiní, vykoupená Ježíšem Kristem, Spasitelem světa“. Papež pak konstatuje, že „jsou různé sekty, jež se sice liší jménem, obřady, organizační formou a původem, poněvadž však mají jakýsi společný cíl a druzí se k sobě názorovou podobností v hlavních věcech, shodují se ve skutečnosti se sektou zednářskou. Ta je jakýmsi ústředím, odkud se rozcházejí a kam se opět všechny vrací“.

Je-li tento jistě ne povrchní papežův úsudek správný, pak bylo zednářstvo devatenáctého století protikřesťanskou světovou mocností. „Ovoce pak plodí zednářská sekta zkázonosné a nejvyš trpké, neboť z naprosto jistých údajů, které jsme výše uvedli, vyplývá to, v čem její zájmy vrcholí, totiž od základu zničit veškerý řád náboženský a státní, jak byl vytvořen křesťanskými zřízeními, a podle svých idejí vytvořit jiný, vyvozený z ryzího naturalismu.“ Dále pak papež jmenovitě vypočítává jednotlivé cíle zednářského snažení, kterými jsou mj. popírání Božího zjevení, boj proti katolické Církvi, odloučení Církve od státu, podporování náboženského indiferentismu a laické výchovy, rozvody a státní ateismus.

Dnes by se proti tomu třeba mohlo namítat: zednářstvo 20. století už není jako bylo ve století 19. Od té doby se velice silně změnilo. Bolestné zkušenosti obou světových válek, v našem století všude se prosazující ekumenické myšlenky, stejně jako ústup černobílého myšlení „přítel-nepřítel“ v oblasti světonázoru i náboženství, to všechno významně přispělo k zlepšení poměrů mezi zednářstvem a Církví. Na tomto pojetí je jistě správné tvrzení, že se v zednářstvu stejně jako v Církvi i jinde mnohé změnilo. Bezesporu doznaly změny metody zednářů v boji proti zjevenému a vyznávanému křesťanství. Otevřená a brutální revoluce proti katolické Církvi byla stažena z programu, protože nevedla k žádoucímu cíli. Zednářstvo se dnes snaží o uskutečnění svých plánů metodami, lépe odpovídajícími moderní době. Děje se tak pomocí nové revoluční metody, kterou lze nazvat „plíživá revoluce“, „revoluce s přátelskou tváří“ nebo „revoluce smrtícího objetí“. Nová metoda je používána zejména od II. vatikánského koncilu, přesněji od jeho vyhlášení Janem XXIII. Bylo by však projevem nebezpečné až katastrofální naivity vážně věřit, že se zednářstvo vzdalo svých prapůvodních cíl nebo že by to vůbec kdy udělalo. Jeho metody se mohou měnit, *cíle však zůstávají stejné*. Kdo nechápe a neuznává tento stav věci, který je od zednářstva nedělitelný a neodmyslitelný, ten žije v nereálném světě a nepochopil vlastní „tajemství“ zednářstva. Toto konstatování, které není důsledkem nějaké slepé nenávisti k zednářům, je důležité nejen vzhledem k určitým jevům v tzv. pokoncilní církvi. V našem století existuje nejen v politice, nýbrž i v církevní oblasti nápadně mnoho postav, které Lenin nazýval „užitečnými idioty“. Papež Pius XII. k nim nepatřil. 24. července 1958, jen několik měsíců před svou smrtí, mluvil při 8. pastoračním týdnu o „kořenech moderního odpadu od víry“ a v této souvislosti jmenoval „vědecký ateismus, dialektický materialismus, racionalismus, laicismus a zednářstvo jako jejich společného otce“. Jasnozřivý papež zde řekl mimořádně závažná slova o duchovním pozadí, které mj. samo osvětluje souhru zednářstva a komunismu, existující v politice, kultuře i jinde. Skutečně lze také právem považovat zednářstvo za duchovního otce vědeckého ateismu a dialektického materialismu, představující filosofii komunismu, byť i mnozí příslušníci tzv. „regulérního zednářstva“ nejsou ateisty a komunismus nepodporují, nýbrž jde o muže, kteří věří ve „vyšší bytost“ pod symbolem „velkého stavitele všehomíru“ a jako takoví odmítají ateistický a diktátorský komunismus. Nelze ovšem současně přehlížet, že „neregulérní“ zednářstvo přijímá do svých lóží a velkolóží také ateisty.

Ať už je tomu konečně jakkoliv, jedno je jisté: v „regulérním“ i „neregulérním“ zednářstvu je mnoho vyslovených až militantních ateistů, a ti jako takoví sdílejí svůj ateismus s komunismem. Tím je jim společný i odmítavý postoj k učení Církve a nezřídka je i poji jednotná bojová fronta proti Církvi. Přestože nemusejí s komunisty bezpodmínečně sdílet i dogma dialektického materialismu, stojí všichni zednáři - věřící i nevěřící - spolu s komunisty na půdě racionalismu a laicismu, tzn. že považují lidský rozum (ratio) na nejvyšší instanci svého poznání a usilování a snaží se eliminovat vliv Církve z veřejného života (laicismus). Zednáři i komunisté

mají nakonec společný politický cíl: světový stát a světovou vládu. Konečným cílem revolučního komunismu je světová bolševická revoluce, která by měla etapovitě vést k socialistické světové republice. Britský politik John Strachey, který byl během své kariéry antifašista, v různých případech konzervativec, později nezávislý labourista, poté vůdčí muž komunismu a nakonec po II. světové válce socialistický ministr, napsal již r. 1937 ve své knize „Nadcházející boj o moc“, že „jediná možná budoucnost Velké Británie spočívá v tom, nejprve se jako svobodná republika zařadit do svazu evropských národů a pak do celosvětového společenství se Sovětským svazem“.⁶³

Dobře informované politické kruhy v Evropě znají již po léta politický cíl Sovětského svazu, kterým je vytvoření evropské „unie socialistických států“. Je pozoruhodné, že Moskva tohoto pojmu poprvé užila ve stranickém listu „Pravda“ ze 17. října 1973. Tím byl přesně vytyčen dlouhodobý cíl „Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě“, která v té době právě probíhala.

Většina současníků ovšem neví, že konkrétní plán sovětizace Evropy byl již před dobrými třiceti lety vypracován jistým prominentním zednářem našeho století. S plánem z roku 1943 se světová veřejnost bohužel mohla seznámit až v roce 1962, kdy vyšla senzační biografie amerického kardinála Spellmana. Vyplyvá z ní, že vysokostupňový zednář F. D. Roosevelt byl připraven vydat celou Evropu Kremlu. Řečená biografie mimo jiné uvádí dodatečně zapsaný rozhovor prezidenta Roosevelta s kardinálem Spellmanem, v němž prezident kardinálovi sdělil, že podle již existujícího plánu bude svět rozdělen mezi USA, Čínu, Velkou Británii a Sovětský svaz. Spojeným státům má v něm připadnout vláda nad Pacifikem, Čína obdrží hegemonii nad Dálným východem, Anglie vzhledem ke své koloniální tradici obdrží Afriku a Moskva dostane jako mocenskou sféru Evropu.

Nevíme, zda tehdy kardinál něco namítal či protestoval proti tomuto děsivému „mírovému uspořádání“, které mělo podřídit sovětské diktatuře jak spojeneckou Francii, tak i Vatikán, přesto však v poznámce uvádí, jakou „útěchu“ se mu prezident snažil nabídnout. Spellman píše doslova: „Je přirozené [!], že se evropské národy budou muset podrobit obrovským změnám, aby se přizpůsobily Rusku, ale on [Roosevelt] doufá, že evropské vlivy během deseti či dvaceti let zjemní ruské barbarství. ... Věřím, že vnucené přátelství se brzy změní ve skutečné. Evropské obyvatelstvo bude prostě muset snášet ruské panství v naději, že za deset či dvacet let bude schopno klidného soužití s Rusy ...“⁶⁴

Prezident Roosevelt tehdy s Vatikánem udržoval tzv. „přátelské vztahy“. Později se zjistilo, že jeden z jeho nejbližších poradců byl komunistický agent. Byl snad prezident tak naivní, že nerozpoznal dvojí tvář a dvojí hru své zvrhlé politiky? Nebo snad naopak zmíněný plán předložil s chladným cynismem? Na to nejspíš nenajdeme jasnou odpověď, avšak o existenci plánu není nejmenších pochyb. Stejně tak je jisté, že plán je zatím uskutečněn jen částečně a podmanění zatím ještě „svobodné“ části Evropy se horečně připravuje.⁶⁵ Hesla o míru, která mají Evropu učinit „bezpečnější“, neznamenaají v sovětském pojetí nic jiného než vládu bolševických diktátorů nad celou Evropou. Nemálo Evropanů se také obává nejnovějších americko-sovětských dohod na nejvyšší úrovni, protože zednář Nixon nebo další lóžový bratr v prezidentském úřadě by mohl pokračovat ve stopách zrady Evropy svého předchůdce Roosevelta z roku 1943.

Po tomto odbočení do světové politiky se nyní zase věnujme vlastnímu proticírkevnímu komplotu zednářů a komunistů. Přestože jsou v sovětské mocenské sféře všechny lóže zakázané a většina zednářů komunismus sovětského ražení neuznává, existují i lóže, které se s komunismem spikly k společnému boji proti Církvi. Jak jsme si již ukázali, měli otcové ruské říjnové revoluce těsné kontakty s francouzskými lóžemi. Téměř všichni političtí spiklenci měli v nějaké formě spojení s tajnými společnostmi a kruhy, které zase udržovaly styk vlastními lóžemi. Stejně jako zednářstvo, vyšel i komunismus původně z podzemí. Zdůrazňovaná proticírkevní tradice velké části francouzského zednářstva vysvětluje „de facto alianci mnoha lóží s komunismem“.⁶⁶

⁶³ D. Reed, *Der große Plan der Anonymen*, Curych 1952, str. 160 a 172.

⁶⁴ Katholische Nachrichten-Agentur (KNA) z 23. května 1962 (Katholische Korrespondenz) č. 21, str. 10 ad.

⁶⁵ Psáno začátkem sedmdesátých let; pozn. překl.

⁶⁶ M. Colinon, *L'Eglise en face de la Franc-Maçonnerie*, Paříž 1954, str. 162, *HK*, roč. 23 (1969), č. 5, str. 216.

Spolupráci zednářů a komunistů nám může poněkud osvětlit příklad z Jižní Ameriky, kde je vliv Velkého Orientu zvláště silný. Ve dnech od 26. do 28. března (Zelený čtvrtek až Bílá sobota) 1959 probíhal v Montevideu zednářský kongres. tzv. „Druhý internacionální kongres za všeobecné bratrství“. Jako varování před jeho činností zveřejnil argentinský episkopát 20. února 1959 společné pastýřské slovo. Argentiniští biskupové v něm ve shodě s papeží poukazují na „satanské spiknutí proti lidstvu“ a mj. prohlašují: „Na 4. interamerické zednářské konferenci 1958 v Chile bylo oznámeno, že 'řád svým adeptům všemožně pomáhá dosáhnout ve veřejnosti svých národů nejvyšších míst'. Nyní projednávané téma se nazývá 'obrana laicismu' a nová taktika se shoduje s nejnovějšími hesly internacionálního komunismu. Zednáři mají šířit laicismus ve všech oblastech života - a komunisté mají podryvat společenský řád. Byla také vydána příslušná hesla: Je třeba zesílit laicistickou kampaň přes všechny vlivné politické strany. Je nutné snažit se mírnit varovné hlasy katolické církve, a proto je třeba se vyhnout přímým zednářským akcím. Je záhodné zesílit akce k rozštěpení dělnického hnutí. Zednářstvo i komunismus sledují v současnosti v Latinské Americe stejné cíle a proto je třeba respektovat souběžné akce, přičemž vzájemné spojení nesmí za žádnou cenu vyjít najevo.'

Nacházející 'Druhý internacionální kongres za všeobecné bratrství' v Montevideu je generální zkouškou tohoto úsilí. Jde o zednářský kongres s komunistickou inspirací, který si chce zednářskými frázemi o 'všeobecném bratrství' posloužit k šíření internacionálního komunismu. Proto předstírá, že hodlá bojovat za 'lidské sbратření a mír ve světě', čímž se mají zakrýt hříšné a hanebné cíle zednářstva a komunismu!“

Biskupové pak přecházejí k poměru marxismu a zednářství, a pokračují: „Marxismus i zednářstvo mají společný ideál pozemského blaha a proto zednář může bez výhrad přijmout filosofické myšlenky marxismu. Jak potvrdil velmistr pařížské lóže, mezi zásadami marxismu a zednářství není myslitelný žádný rozpor.

K dosažení svých cílů používají zednáři vysokých financí, světové politiky a světového tisku, zatímco komunisté vedou boj v společenské a hospodářské oblasti revoluci proti vlasti, rodině vlastnictví, morálce a náboženství. Zednáři pracují na svých cílech skrytými podvrtnými prostředky, komunisté veřejnými. Zednářstvo hýbe rozkladnými a sektářskými politickými menšinami, komunismus se opírá o politiku mas zneužíváním jejich tužeb po společenské spravedlivosti.

Katolicismus a zednářstvo si absolutně odporují a vzájemně se vylučují jako Kristus a Antikrist. Každý křesťan by měl také vědět, že liberalismus a laicismus představují ve všech svých podobách ideologickou rážbu zednářstva. Na věci nic nemění skutečnost, že mnozí liberálové nejsou zednáři - existují vědomé i slepé nástroje. Rozhodující je, že si jedni i druhí vzájemně pomáhají při ničení Kristovy Církve i katolického řádu naší země.

Zednáře v jejich činnosti inspiruje a pohání nenávist vůči Kristu i proti všemu, co v lidských duších i z lidských institucích nese Jeho jméno. Konečným cílem zednářstva je zničení všeho katolického i všeho, co se řídí katolickým učením.

Vznášíme veřejně obžalobu na zednáře jako na nepřátele našich dědičných hodnot i naší budoucnosti jako na nepřátele, který se snaží v naší zemi zničit všechno ušlechtilé a posvátné.“⁶⁷

Text biskupského listu obsahuje výroky, které se částečně vztahují pouze na militantní protikřesťanské lóže Velkého Orientu, ale i ty jsou charakteristické pro celé světové zednářstvo, třeba jako konstatování, že zednáři ke svým cílům „používají vysokých financí, světové politiky a světového tisku“ a že „liberalismus a laicismus představují ve všech svých podobách ideologickou rážbu zednářstva“. Pomocí svých mocenských pozic a klíčových postavení ve světové politice i zpravodajství a tisku je liberální elitní zednářstvo schopno jako žádná jiná mocnost na světě ovlivňovat veřejnost svými idejemi a cíli liberalismu. V této oblasti jím řízená duchovní revoluce s cílem zesvětštění světa a odkřesťanštění křesťanství již dosáhla takových „úspěchů“ a průlomů do křesťanského světa, že označení zednářstva mnoha katolickými autory za *protikřesťanskou mocnost* není nijak nespravedlivé. Přesto třeba K. Algermissen soudí: „Vzdor přírůstku členstva má zednářstvo se svým světonázorovým liberalismem dobu rozkvětu za sebou. Jeho příběh obecně i v jednotlivých zemích se naplnil vzájemnými spory velkolóží. Jejich charitativní činnost je obecně uznávána, ovšem i nadále se zaměřuje především na podporu resp. protekci potřebným lóžovým bratřím. Nábožensko-duchovní boj současnosti i

⁶⁷ HK, roč. 13 (1959), č. 10, str. 476 ad.

budoucnosti bude v zásadě veden mezi křesťanstvím a marxismem. Jakkoli by zednářstvo, zvláště v románských zemích, pokračovalo v proticírkevní činnosti, přesto nebude považováno za hlavního nepřítele křesťanství.⁶⁸

Jestliže tato slova, napsaná před II. vatikánským koncilem, neodpovídala tehdejší situaci, pak už vůbec nevystihují stav po koncilu. Ještě méně ovšem můžeme akceptovat pokoncilní „neškodnost“ zednářských snah, jak ji zastávají „Herderovy listy“ z roku 1969, kde se tvrdí: „Zednářstvo už dnes nepředstavuje žádnou velmoc, která by mohla být církvi nebezpečná nebo by alespoň chtěla být. Z největší části se jedná o tolerantně smýšlející společnost, v jejíž pospolitosti i v klubovém životě hrají stejně velkou roli světonázorové otázky jako mravní odpovědnost. Staré nepřátelství dnes postrádá základnu.“⁶⁹

Takový soud odpovídá pouze intencím lóží, které se musí snažit nedávat najevo nepřátelství vůči Církvi a nenechávat o sobě vědět. To je však zcela chybné a odporuje to i realitě, když se zednářstvo snaží zapírat své „velmocenské“ postavení a „nepřátelství“ k Církvi. Rovněž poukaz na spory mezi velkolóžemi není nijak přesvědčivý argument proti světovému zednářstvu jakožto vůdčí liberální síle. Vzdor všem názorovým rozdílům a nepodstatným neshodám v lóžích i velkolóžích je zednářstvo přesto *všude uzavřenou a ideologicky jednotnou frontou proti katolické Církvi* jako hierarchicky utvářené a Kristem založené obci s pověřením neomylně všem lidem zvěstovat Bohem zjevené poselství spásy. Zednářstvo i komunismus všude sledují svůj cíl, liberální resp. ateistickou propagandou a „osvětou“ odvracet věřící křesťany všech konfesí od zjevené víry, jakkoli jsou k tomu používané prostředky a metody mnohdy i značně odlišné. Stejný protikřesťanský cíl obou velmocí mj. také vysvětluje, proč liberální a převážně zednáři ovládaný západní tisk sice zaujímá více či méně angažované stanovisko k nesvobodě a útlaku intelektuálů v Sovětském svazu, avšak prakticky mlčí k brutálnímu a nesmiřitelnému pronásledování křesťanů v sovětské mocenské sféře, nemluvě už o nějakých protestech proti tomu. Nikoli neprávem se v této souvislosti mluví o „mlčenlivém komplotu“.

III. Zednářstvo a náboženství...

1. Zednářství jako protikřesťanská ideologie

Nejdůležitější otázka jako předmět této kapitoly se týká religiozity zednářstva a lze ji rozčlenit do dvou dílčích podotázek: Je zednářství náboženstvím nebo pouze etickým systémem? Je zednářství slučitelné s křesťanstvím? O těchto základních otázkách se od II. světové války a zvláště po II. vatikánském koncilu vedou exponované spory. Odpovědi, které až dosud na ně dávali zednáři i jejich odpůrci, jsou neuspokojující a někdy i matoucí. U dnešních lóžových bratří je nápadná tendence nepokládat zednářství za náboženství. Jak W. Hannah poznamenal již r. 1952, zednáři rádi používají formule:

„Zednářství není *nějakým* náboženstvím, ono *je* náboženstvím.“ Často ovšem také říkají: „Zednářství není náboženství, nýbrž je náboženské.“ Téměř stejná formulace se nachází v jednom zednářském spisu (1970), kde se říká: „S tajuplným náboženským významem symbolů je to různé. Konečnou neinterpretovatelností a mnohotvárností symbolů zasahuje pozorovatel do náboženské oblasti. Zednářství je proto náboženské, není však náboženstvím.“⁷⁰ M. Dierickx píše, že zednářství není „náboženstvím, nýbrž etickým systémem“.⁷¹ Tímto výrokem, který je pro něj „nezvratně jistý“, chce nejspíš čelit „nejvýznamnější výhradě proti zednářství“, totiž „nebezpečí synkretismu“, a doufá tím i vyvrátit námitky B. Hannaaha a W. J. Whalena.⁷² Proti jeho pojetí ovšem

⁶⁸ *LThK*, sv. 4 (1960), sl. 347 ad.

⁶⁹ *HK*, roč. 23, č. 5, str. 219.

⁷⁰ R. Appel - D. Möller, str. 39.

⁷¹ M. Dierickx, str. 197.

⁷² Tamtéž, str. 204. Srv. také W. Hannah, *Darkness visible*, Londýn 1952, a W. J. Whalen, *Chris-tianity and American freemasonry*, Milwaukee 1961.

mluví již první a nejdůležitější kapitola „Starých povinností“ z roku 1723, které stejně jako dříve platí za všeobecně uznávaný základní zákon „regulérního zednářstva“. Zcela v souladu se zněním řečené kapitoly „Starých povinností“ Velká Lóže Anglie r. 1950 formálně exkomunikovala Velkou Lóži Uruguaye, když ta věroučnou zásadu zformulovala tak, že mohla být přijímána věřícími i nevěřícími. Velká Lóže Anglie mj. uvedla: „Pravé zednářství není náboženství. Víra, kterou je třeba mít, spočívá v osvědčování skutečného uctívání Boha křesťanů. Zednářství je inspirováno vírou středověku a musí jí zachovávat věrnost. ... Protože jste neuposlechli našich pokynů, stihne vás stejný osud, jaký za tentýž zločin potkal Velký Orient Francie. Nadále vás již všechny neuznáváme za zákonité zednáře.“⁷³

Později si podrobně vyložíme a probereme, co angličtí zednáři rozumějí „vírou“ v „Boha křesťanů“. Předtím však k naší otázce dáme ještě slovo jinému prominentnímu zednáři z Anglie. Sir J. Cockburn, bývalý Velký diákon Anglie a velmistr Austrálie má následující vysvětlení:

„Dnes je horlivě diskutována otázka, zda je zednářství náboženstvím. Nejlépe snad dojdeme k závěru tím, že si nejdříve vypočítáme body, které jsou společné většině náboženství, a pak zjistíme, jak dalece se od nich zednářství liší. Náboženství se zabývá vztahem mezi člověkem a jeho stvořitelem a vštěpuje mu bohabojnost. Náboženství jsou bohatá na bohoslužebné formy modliteb a velebení, a dále dávají pravidla jednání tím, že představují Boha nebo hrdinu jako vzor k napodobování. ... Bylo by jen obtížné říci, které z těchto charakteristických příznaků zednářství scházejí; zcela jistě je má v značné hojnosti. Jeho obřady jsou pečlivě vypracované a nedostižné co do krásy a hloubky smyslu; jsou proniknuty modlitbou a díkůvzdáním. ... Kdyby měl být zednářství upřen titul náboženství, mohlo by být plným právem označeno za jednotu náboženství.“⁷⁴

Mohli bychom si zde uvést ještě další úsudky tohoto druhu, ale pro tezi, že zednářství je náboženství, není lepší důkaz než text samotných „Starých povinností“, který zcela jasně spatřuje zednářství jako „náboženství, na němž se všichni lidé shodují“. Některé věcné nesrovnatelnosti s danou tezí nás nutí nahlížet je v souvislosti s celým textem první kapitoly „Starých povinností“, kde se pod nadpisem „O Bohu a náboženství“ říká:

„Tímto je Svobodný a Přijatý Zednář zavázán ctít a dodržovati morální zákon co pravý Noachita, a rozumí-li správně (královskému) umění, pak nebude nikdy ani pošetilým atheistou, aniž se bude stýkati s bohaprázdnyými svobodnými mysliteli, aniž proti svému svědomí jednati bude.

Za starých časů bývali křesťanští zednáři povinni řídit se a zachovávat všichni stejné křesťanské obyčeje země, do níž přišli a v níž tvořili. Protože se však zednářství vyskytuje mezi všemi národy, jmenovitě i mezi národy jiných náboženství, tu jim přináležejí souhlasiti jen s takovým náboženstvím, na němž se všichni lidé shodují, ale nechati každému jednotlivému bratru jeho vlastní mínění, to jest, že bude pouze žádáno, aby byli čestnými a věrnými lidmi, cti a počestnosti dbalí, v ostatním pak se mohou navzájem lišiti tím nebo oním jménem, náboženstvím nebo náhledem, jak jim libo: Vždyť všechny náhledy, všechna náboženství se shodují ve třech velkých základních artikulech Noema, které postačují udržet náležitou soudržnost lóže. Jest tedy zednářství úhelným kamenem jejich jednoty, prostředkem velice šťastným k vytvoření věrného přátelství mezi osobami, které jinak svoji práci drží v trvalé odloučenosti v různých zemích.“⁷⁵

Z předložené textu je pro nás důležité následující: Zednář není zavázán náležet k náboženství, které je *platné* v jeho zemi či národě; podle Knihy konstituce z roku 1723 pro něj *platí pouze* „náboženství, na němž se všichni lidé shodují“. Co to má konkrétně znamenat? Když autor (nebo autoři)⁷⁶ Konstituce psal tuto větu, nebyli ještě v lóžích sdružení příslušníci různých náboženství, nýbrž pouze křesťané různých konfesí. Chceme-li tedy správně interpretovat pojem „náboženství“ v první části věty, musíme mu konkrétně rozumět jako „konfesi“ ve smyslu křesťanské církve nebo společenství, protože do nekřesťanských zemí a jiných náboženství (islám, buddhismus)

⁷³ HK, roč. 7, č. 12 (1953), str. 568.

⁷⁴ HK, roč. 7, č. 11 (1953), str. 523.

⁷⁵ *Staré povinnosti* z roku 1723 vyšly v novém překladu G.L.L.A.F.u.M.ve vydavatelství Bau-hütten-Verlag, Frankfurt-Hamburk 1966.

⁷⁶ Podle zednářského časopisu *Humanisme* (prosinec 1976) Andersonovu *Konstituci* podle všeho připravoval Désaguliers. Anderson nejspíš prováděl vlastní zpracování a Désaguliers „dodával většinu materiálu i základní myšlenky“; pozn. překl.

přišlo zednářství až později. Takže *konfese*, k níž jednotlivý zednář dříve patřil, nesměla již nadále určovat jeho život a působení v lóži. Svoje osobní náboženské přesvědčení musel „zanechat venku před lóžovými dveřmi“, jak napsal jeden německý zednář. „Tímto způsobem by neměl člověk v zednářské lóži co do činění s nikým jiným než se svým bližním, jak se jeví po odložení všech zvláštních přesvědčení, předsudků a světských titulů.“⁷⁷

Tedy alespoň upřímné přiznání: zednářstvo „zbavuje“ své členy „všech zvláštních přesvědčení, předsudků a světských titulů“. A čím je pak takový „oholený“ stromek okrášlen? Je obdarován novým náboženstvím, přijme zednářské „světlo“, a současně je zavázán k novému *supernáboženství* a jen k němu.

Výraz *supernáboženství* nebo *nadnáboženství* je zde oprávněný, protože podle zednářského názoru toto náboženství holého humanismu stojí vysoko nad ostatními konfesemi. Jako jednotná ideologie, která z člověka připouští jen to, „co je v něm lidské a všem společné“, má být „náboženství, na němž se všichni lidé shodují“, osvobozujícím a spásným elementem pro lepší svět, který může být zbudován pouze mistry „královského učení“. Zednářstvo podřizuje náboženské vyznání - původně jen křesťanské, dnes to může být fakticky i každé nekřesťanské - své ideologii resp. náboženstvím pustého humanismu. V zednářském výrazu to tedy znamená, že „člověk“ je nad „věc“. Pro Jamese Andersona toto humanistické náboženství, které zaujalo místo dřívějších překonaných „náboženství“ (= konfesí), nebylo ničím jiným než lepším „křesťanstvím“, které lze se vším všudy identifikovat s deismem, ale v žádném případě nemá co dělat s pravým křesťanstvím, založeným Ježíšem Kristem. Autentické křesťanství, dovolávající se Krista, je s „lóžovým křesťanstvím“ *absolutně neslučitelné*, a to proto, že Kristus vyžaduje od svých učedníků a adeptů vyznávání. Právě křesťanství bylo, je a zůstane vyznaným křesťanstvím neboli křesťanstvím konfesním. Žije z Krista, „apoštola a velekněze našeho vyznání“ (Žd 3,1), jenž „pod Pontiem Pilátem osvědčil krásné vyznání“ (1 Tm 6,13) a který své svědky poslal do celého světa, aby je tam „před lidmi vyznávali“. Kristus dokonce z vyznávání udělal předpoklad věčné spásy, když řekl: „Každého tedy, kdo mne vyzná před lidmi, vyznáám i já před Otcem svým, jenž je v nebesích. Kdo by mne však zapřel před lidmi, toho já zapřu před Otcem svým, jenž je v nebesích. Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem; nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč“ (Mt 10,32-34). Pán věděl, že vyznáním se k Němu se lidé rozdvojí a bude to mít za následek spory a boje. Zednářstvo chce od začátku svým náboženstvím humanismu skoncovat s tzv. „náboženskými válkami“ a religiózními spory. Pro tento cíl si však bohužel zvolilo zcela nezpůsobilý prostředek - vyřazení křesťanského vyznání, kterého se však žádný věřící křesťan nemůže zřeknout! Křesťanský vyznavač nemůže a nesmí své osobní náboženské přesvědčení „nechat venku před dveřmi lóže“. A pokud mu lóže tuto *pozitivní* svobodu vyznání odpírá a ukládá mu za povinnost nábožensky obroubený jednotný humanismus, pak musí odmítnout lóži. Jako věřící se nalézá ve slově Kristově a v poslušnosti víry. Svatý Pavel popsal povinnost vyznání (Ř 10,10) takto: „Srdcem totiž se věří ke spravedlnosti, ústy však děje se vyznání ke spáse.“ To znamená, že křesťan nesmí svou víru jen skrývat v srdci, nýbrž ji musí vzít i do úst a vyznat - v tom spočívá jeho spása. Obsahem křesťanského vyznání je Ježíš Kristus jako jediný a pravý Syn Boží. „Kdo jest lhář, ne-li ten, kdo popírá, že Ježíš jest Mesiáš? Kdokoli popírá Syna, nemá ani Otce; kdo vyznává Syna, má také Otce.“ Tak to stojí v prvním listu svatého Jana 2,22 ad. Vyjdeme-li z této zásadní pravdy, nesmíme snad nazvat nekřesťanským takové náboženství, které vyznání se ke Kristu, Synu Božímu, odmítá a vyhání ze svých templů? A neodsoudila snad katolická církev (i všechny ostatní křesťanské církve) takové náboženství jako neslučitelné s vyznáním se k Ježíši Kristu? Podle zednářské mluvy jsou všechna dogmatická náboženství a konfese netolerantní. Církve, které se chápou jako vyznavačské, jsou zednáři vždy pomlouvány a napadány jako nesnášenlivé. Bývalý ministr kultury Bádenska-Württemberska dr. Gotthilf Schenkel 4. 10. 1959 v projevu na setkání Bratrstva německých zednářů ve frankfurtském chrámu sv. Pavla s tématem „Současné úlohy zednářstva“ krátce vylíčil založení první velkolóže r. 1717, která se zaměřila proti intoleranci církví a konfesí. Schnekl řekl, že „boj proti intoleranci je i dnes jedním z hlavních a základních rysů zednářstva a tolerance je jeho rozhodujícím principem“. Podle toho je tedy zednářstvo v podstatě bojovým sdružením proti „intoleranci církví a konfesí“. Jestliže je však Kristem založená a v Jeho jménu vystupující církev konfesním společenstvím a pravé křesťanství může existovat jenom ve vyznávání, pak je zednářstvo jako náboženské protihnutí orientováno jasně protikřesťansky. A je-li zednářství

⁷⁷ St. Zickler v *Was ist Freimaurerei*, str. 11.

podle svého základního zákona navíc i vlastním náboženstvím, je podle zákona logiky i náboženstvím protikřesťanským. *K tomuto poznání musí dojít každý, kdo důkladně prostudoval niternou podstatu zednářství a nenechal svůj rozum před lóžovými dveřmi nebo na něj nerezignoval v lóži.* Není jistě náhoda, že kromě katolické došly i jiné církve resp. církevní společnosti k přesvědčení, že zednářství a křesťanství jsou zcela neslučitelné. Tak např. biskupové řecké pravoslavné církve již v říjnu 1933 na své konferenci mj. prohlásili: „Zednářství je mysteriózní náboženství, od křesťanské víry zcela odlišné, jí protikladné a cizí. Jako kult mystérií vzdor zdánlivé toleranci a uznávání jiných Bohů vede k synkretismu, podkopává důvěru k ostatním náboženstvím, a postupně je rozkolísává. Zednářství chce krok za krokem zahrnout všechny lidi a mravně je zdokonalit, přičemž na všechna ostatní náboženství (křesťanská nevyjímaje) hledí spatra jako na méněcenná. Zatímco křesťanství jako zjevené náboženství s rozumem poznatelnou pravdou i nad něj jdoucími dogmaty od všech vyžaduje nejprve a především víru, má zednářství pravdu pouze přirozenou a své zasvěcence vede k svobodným myšlenkám a svobodnému bádání výhradně rozumem. Struktura jeho morálky spočívá pouze na přirozených silách člověka a slouží přirozeným cílům. Pravoslavná komise, která se nedávno sešla na hoře Athos za účasti zástupců všech nezávislých pravoslavných církví, charakterizovala zednářství jako falešný a protikřesťanský systém.“

Se souhlasem biskupské konference oznámil athénský arcibiskup Chrysostomos následující usnesení:

„Zednářství absolutně nelze uvést do souladu s křesťanstvím, protože jde o tajnou organizaci, pracující v příšeří a učící i uctívající racionalismus. ... Proto nemůže být žádnému duchovnímu dovoleno stát se členem této společnosti. Soudíme, že každý, který by tak přesto učinil, si zasluhuje vyobcování. ... Prohlašujeme, že všechna věřící dítky církve musejí zůstat mimo zednářstvo. ... Nelze náležet ke Kristu a spásu i duchovní zdokonalení hledat mimo Něj.“⁷⁸

Rozhodnutí interpravoslavné komise, podle něž je zednářstvo „protikřesťanský systém“, se zcela a naprosto kryje s argumentací tohoto spisu na základě analýzy první kapitoly „Starých povinností“. Odsudky, vyslovené římsko katolickou Církví od r. 1738 - a dosud bylo vydáno 12 zákazů zednářství papeži a více než 200 papežských intervencí proti němu i ostatním tajným společnostem, vycházejí ze základní skutečnosti protikřesťanského charakteru lóžového bratrstva a tak je jim také třeba rozumět. Přitom je zcela jisté, že se dotyčné odsudky nevztahují pouze na militantní proticírkevní „neregulérní zednářstvo“, nýbrž stejně tak na „regulérní“ zednářstvo anglosaského směru.

Názor M. Dierickxe, že kánodem 2335 církevního zákoníku (1918) vyřčená exkomunikace členů zednářstva neplatí na „regulérní lóže“, protože těm nelze dávat za vinu spiknutí proti Církvi, jde mimo podstatu věci a spočívá na mylných předpokladech, přestože v této otázce jeho mínění sdílají i někteří teologové a znalci církevního práva.⁷⁹

Uznávání a vůdčí zednáři spatřují v ekumenickém dialogu po II. vatikánském koncilu velkou šanci nebo přinejmenším chovají naději, že katolická Církve zreviduje svůj postoj k zednářstvu. Sami však nechtějí zednářství v jeho podstatě měnit, byť i považují za nebytné některé bezvýznamné kosmetické úpravy v jeho rituálech a zvycích, nepochybně se záměrem udělat lóže pro katolíky přijatelnější. Jejich taktika se bohužel ukazuje jako úspěšná, přestože se na vnitřní podstatě zednářství jak už bylo řečeno, nezměnilo ani to nejmenší.

Starší velmistr F. A. Pinkerneil o tom r. 1961 vyjádřil velmi upřímně své mínění, když psal: „Zdá se nemožné třeba jen zmírnit nepřátelství katolické církve. Nemůžeme dělat nic jiného než konstatovat a sledovat důvody proměny katolické církve od té doby, co byli biskupové a preláti uznávanými zednáři. My zednáři jsme se však každopádně za obě ta století nezměnili. V tomto ohledu usilujeme o čestný a duchovně vznešený boj.“⁸⁰

Kdo zná zednářstvo, může snadno předpovědět, že se ani v budoucnu nezmění, rozhodně ne ve svém postoji ke katolické Církvi, chce-li samo zůstat věrné svému vyznání a poslání.

Protože se však Církve nesmí dopustit zrady svého Božského zakladatele a spásného poslání, nebude duchovní ekumena se zednářstvím možná, dokud „nedogmatické zednářstvo“ neuzná katolickou Církve, „která

⁷⁸ Cit. u M. Dierickxe, str. 182.

⁷⁹ Tamtéž, str. 192.

⁸⁰ *Die Bruderschaft*, leden 1961, cit podle H. G. Dieterse, *Die Freimaurer*, Mnichov 1963, str. 67.

musí lpět na dogma“ (Dieters) a nevrátí se k ní. Jak špatně je však na jedné straně chápána skutečná podstata a jak hluboká je na druhé straně propast, dělíci zednářstvo od Církve, ukazují následující výroky jistého často citovaného zednáře. Soudí, že církev v Římě je méně katolická, tj. všeobecná církev, jako spíše římská, která se ujala imperiálního nároku na absolutní vedení po starém zaniklém Římu. Imperium Romanum zmizelo, zašlo. Duch Říma se však ztělesňuje v církvi, která se z katolicko-obecné stala římskou ...

Řím se neustále dovolává na pastýřský úřad svého prvního biskupa, předaný mu Spasitelem. V nepřetržité poslušnosti římského biskupského úřadu je nepochybně zdroj moci římské církve a ve všech proměnách, jimiž prošla, zůstal vždy nedotčen její mocenský nárok na duchovní vedení lidí. Tento nárok se církev vždy snažila udržet si a posílit všemi dostupnými prostředky. Pro ni je člověk pouze vedení potřebujícím hříšným stvořením.

Ovšem lidstvo jako celek nezůstává bez proměny podobně jako jednotlivec. Jako dítě a mladý člověk dozrávají k dospělosti, stejně tak i lidstvo.

Zednářstvo zastává názor, že mnoho lidí již překročilo práh dospělosti, *duchovní* dospělosti, ba dokonce že se lidstvo jako celek k prahu dospělosti blíží. Duchovně zletilý člověk si bude svou cestu hledat a najde ji vlastními silami. ... Tak jako se dítě učí být samostatné a pustí se matčiny sukně, stejně tak se musí i dospělý člověk jednou zbavit duševního i duchovního poručnickování církve ...

Člověk dospěje od nesvobody k svobodě. Zednář, nechce-li být pouze lůžovým bratrem, nýbrž i příslušníkem našeho spolku, by měl kráčet touto cestou.

Z mocenského nároku, který církev vznáší zvláště na duše věřících, je zřejmé, že nemůže být tolerantní ...

A zde je právě to, co římskou církev a zednářstvo bytostně dělí.⁸¹

K správnému pochopení hluboké propasti, která rozděluje zednářství a římsko katolickou Církev, je třeba si opravdu pozorně pročíst tento text, zveřejněný r. 1958. Užaseme, jak jasně podal jeho autor právě základní rozdíl mezi zednářskou „ideologií dospělosti“ a „dogmatikou“ Matky Církve. Skoro by se chtělo věřit, že teprve po II. vatikánském koncilu zřejmý nástup „zletilosti v církvi“ s tendencí „pustit se matčiny sukně“ je duchovně spřízněný se zednářskou „dospělostí“. A co k tomu říká Ježíš Kristus? Postavil svým apoštolům před oči dítě. Toto dítě je předobrazem všech, kteří jsou dospělí a svéprávní, tzn. zdokonalili se chtěli by vejít do Božího království. A také našemu „dospělému století“, které má samo na svědomí více zavražděných dětí než celé lidské dějiny, poslal velké světce jako matku Terezii od Jezulátka. Kdo tedy zná obě cesty a vzájemně je porovná, dojde k náhledu a k přesvědčení, že mezi zednářskou zletilostí a duchovním dětinstvím křesťanů zeje nepřeklenutelná propast. Jestliže se katoličtí církevní právníci jako A. Mellor nebo církevní historici jako M. Dierickx i mnozí jiní dobromyslní ekumenici snaží o vzájemné smíření obou extrémních antitezí, pak je snad jejich pokus dobře míněný, ale je stejně beznadějný, nereálný a nemožný jako kvadratura kruhu.

Při dosavadní argumentaci jsme vždy přihlíželi k neslučitelnosti „regulérního zednářstva“ s vyznaným křesťanstvím katolické Církve. A byla-li při tom konstatována protikřesťanská spiritualita, pak se tentýž duchovní postoj ještě mnohem nápadněji projevuje u „zednářství neregulérního“. Velký Orient Francie a jeho vedení podléhající lóže mohou být stejně tak plným právem nazvány proticírkví. Jejich nenávisť vůči všemu křesťanskému připomíná protikřesťanského agitátora Voltaira, jehož duch žije především v románském zednářstvu. K poznání neukojitelné protikřesťanské nenávisti stačí pouhý pohled do protokolů Velkého Orientu. Na ukázkou si vyberme třeba několik výroků z dokumentů jeho generálního shromáždění z let 1951 a 1952.⁸²

Zpravodaj Cheva líčil společensko politický program zednářů Velkého Orientu Francie, od něhož se Velká Lóže Francie možná poněkud liší tóninou formulace a tempem postupu, ne však věcně, a označuje za konečný cíl Velkého Orientu naprostou laicizaci, tj. úplné vytlačení Církve ze všech oblastí veřejného života. V této souvislosti vyslovil cosi, co bychom nikdy neměli zapomenout: „Idea laicismu není pro nás objektivní myšlenkou, nýbrž je naší podstatou.“ Vedle stanovených všeobecných směrnic vyzývá ještě k speciální akci zednářů a stěžuje si na nedostatečnou aktivitu mnohých bratří, kteří ze zednářstva dělají „nedělní filosofii“. Zednáři podle

⁸¹ J. K. Lagutt, *Grundstein der Freimaurerei*, Curych 1958, str. 15 ad.

⁸² Plné znění protokolů je otištěno v *La documentation catholique* z 29. 6 1952 a 14. 6. 1953; srv. *HK*. roč. 7, č. 12, str. 569 ad.

něj musejí proti „své věci naprosto a slepě oddanému kněžstvu klerikalismu“ postavit angažovanost lepších a osvícených. Další řečník nazval zednářstvo doslova „církví laicismu“.

Konventem byla jednomyslně přijata následující tři usnesení: „Konvent Velkého Orientu Francie konstatuje, že klerikálními rejdy Vatikánu je ohrožena lidská svoboda ve Francii, v jejích zámořských oblastech i v celém světě.

Konvent rozhodl čelit Církvi takto:

„1. všemi prostředky odhalovat skrytou hru vatikánského státního sekretariátu, jehož cílem je uvalit na celé lidstvo zneuctivající kuratelu politické, hospodářské i religiózní diktatury;

2. všechny zednáře Velkého Orientu vyzvat, aby vždy a všude pracovali na semknutí všech laiků, a od těch, kteří zaujímají nějaká vysoká postavení, aby vyžadovali hájit se stejnou horlivostí ideál laických institucí;

3. v nesmiřitelném boji s římským klerikalismem navazovat veškerá spojení a aliance, jež jsou slučitelné se zednářským ideálem.“

Na závěr stvrdil konvent svá rozhodnutí následující přísahou, která podle slov velmistra sloužila nejen vlastnímu hlasování, nýbrž i kvůli větší slavnostnosti okamžiku byla bez diskuse schválena všemi přítomnými slovy „Tak přísaháme!“:

„My zednáři Velkého Orientu Francie přejímáme slavnostně závazek ze všech svých sil vždy a všude hájit ideál a instituce laicismu, které jsou nejvyšším výrazem zásad rozumu, tolerance a bratrství, jimž jsme přísahali věrnost při přijetí světla.“ Na kongresu z roku 1952 se v jednom ze závěrečných projevů nachází zevrubná definice pojmu „duch laictví“ („Esprit laïque“). Řečník Jolly k tomu prohlásil: „Být laikem neznamená omezit lidské myšlení na viditelný horizont nebo lidem zakazovat snít o hledání Boha. Znamená to požadovat pro současný život povinné úsilí. Znamená to nechtít opovrhovat a dotýkat se svědomí těch, kdo jsou ještě stále zakleti kouzlem staré pobožnosti. Znamená to odepírat mizejícím náboženstvím právo vládnout lidem. Znamená to věřit, že lidský stojí zato žít, takový život milovat, slzavé údolí vykázat z tohoto světa, nepřipustit aby slzy byly nezbytné. Znamená to vyhlásit boj každému zlu a špatnosti. Být laikem znamená konečně mít tři vlastnosti: caritas, to je lásku k lidem; naději, to je blahý pocit, že jednou přijde den, kdy se naplní sny o spravedlnosti, míru a štěstí; víru, to je víru věřit ve vítězný smysl neustálého úsilí. Tím musí být zavázán každý náš bratr.“

Komentátor k této definici právem poznamenává: „V těchto slovech je skutečné vyznání víry zednářského náboženství a společenské etiky vyjádřeno snad ještě výstižněji než v obřadech a ceremoniálech lóže. S doslova otřesnou jasností ukazují, že zednářstvo evropského liberalismu, laicismu a marxismu vykazuje světonázorově - byt' i s jistými rozdíly - tentýž postoj, který se musí označit za naprostou perversi křesťanské víry.“⁸³

Někdo by mohl namítnout, že pojetí víry a světový názor Velkého Orientu není přece možné pokládat za určující a typický pro celé zednářstvo. A přece je proti takovému argumentu možné dokázat, že také v mnoha anglosaských lóžích, hlavně v Novém světě, lze při všech rozdílech pozorovat až zarážející shodu s Velkým Orientem ohledně laicistických snah. Sekularizační a laicizační tendence se v mnoha zemích neprojevují se stejnou horlivostí jako ve Francii proto, že se tam buď katolická církev nachází v menšině, nebo ve společenském životě nehraje významnou roli, nebo naopak proto, že v tamější Církvi ještě existující substance víry liberálním kulturním bojovníkům nedovoluje prosazování jejich radikálního programu a musejí se chovat zdrženlivěji. Z toho samozřejmě nelze ani v nejmenším soudit na jejich větší přívětivost k Církvi. Vždyť i fanatický zednář Jolly zdůrazňuje - a v tom se zcela shoduje s ústavou Sovětského svazu -, že protikřesťanský Velký Orient nesmí „opovrhovat a dotýkat se svědomí těch, kdo jsou ještě stále zakleti kouzlem staré pobožnosti“. Jde tedy o čistě taktickou otázku. V každém případě je jisté, že se Velkému Orientu za jeho laicistický a proticírkevní program dostalo projevů sympatií i anglosaského světa.

⁸³ HK, str. 572.

Na generálním shromáždění Velkého Orientu byli přítomni i představitelé lóží „regulérního zednářstva“, přestože jsou „oficiální vztahy“ mezi nimi přerušeny. Ostatně anglikánští biskupové a duchovní odůvodňují své členství v britském zednářstvu právě tím, že takto chtějí změnit proticírkevní kurs anglické Velkolóže.

Americké zednářstvo jako celek rozhodně nelze považovat za přátelské k Církvi. Tamější lóže v poslední době přijímají stále více ateisty. Velmistr velkolóže jižní obediencie prohlásil, že američtí zednáři souhlasí s věroučnou formulí „Starých povinností“ pouze pod tou podmínkou, „že vyjadřuje respekt ke každému přesvědčení a má být znamením svazku věřících i nevěřících“. Američtí zednáři jsou jako všichni ostatní přesvědčeni o tom, že jsou povzneseni nad každou „partikulární konfesi“, a usilují o „univerzální náboženství na bázi lásky k lidstvu“, jako to formulovala jejich konference ve Washingtonu již roku 1912.

Americké zednářstvo je rozčleněno do početných samostatných lóží a všeobecně lpí na svém anglickém resp. skotském původu. To mu však nijak nepřekáží, aby anglickému zednářstvu nevytýkalo náboženskou úzkoprsost a přehnaný konservatismus. V USA jsou ovšem také lóže, které zcela ve stylu Velkého Orientu provozují militantní proticírkevní propagandu a snaží se eliminovat vliv katolické Církve z veřejného života, což se v poslední době zvláště markantně ukázalo v souvislosti s otázkou soukromých katolických škol, kterou se ještě budeme později zabývat. Již v roce 1949 informační list skotského obřadu „Scottish Rite News“ naléhavě varoval „před pletichami římsko katolické církve a komunismu, představující dvě velké hrozby demokracii, která je nám tak drahá. Mnozí soudí, že první z nich je vážnější“. V zmíněném listu byly obsaženy všechny výtky katolické Církvi zcela tak, jak je vždy vznášel Velký Orient, počínaje bajkami o tom, že Hitler, Mussolini a Franco byli „agenty Vatikánu“ až po nesmyslné tvrzení, že Řím chce prostřednictvím třetí světové války obnovit katolickou Evropu, z jejích vůdčích pozic již byli zednáři vytlačeni katolíky. Římsko katolická církev je podle nich puncovaným a nejvlastnějším nepřítelem Ameriky. Jako ukázka slepé nenávisti by to jistě mohlo stačit.

Nyní je čas na otázku, čím si vzhledem k výše prokázané neslučitelnosti zednářské ideologie s jakoukoli formou křesťanského vyznání vysvětlit, jak je možné, že podle Diericksova sdělení „čtyři významní kardinálové-arcibiskupové západní Evropy dovolili několika zednářům, kteří se chtěli obrátit na katolictví nebo se k němu vrátit, aby i poté zůstali v lóžích, a to s tou výhradou, že z nich vystoupí, pokud by se po nich požadovalo udělat něco neslučitelného s katolickými zásadami. Sami osobně známe katolíky, kteří svou víru berou vážně, a přesto jsou zednáři“.⁸⁴

Stejná otázka se vynoří ještě naléhavěji ohledně zprávy, ze strany lóží označené za velmi potěšující, že „praktikující katolík Mellor byl přijat do pařížské lóže ‘Esperance’, aniž by Řím proti tomu něco namítal“.⁸⁵ Alec Mellor pracuje již více než deset let pro své „odloučené bratry zednáře“.⁸⁶ Jak píše německý zednář F. Bolle, Mellor je „věřící syn své církve a právník kasačního dvora v Paříži. V březnu 1969 se stal zednářem“.⁸⁷

Otázka po vysvětlení takových jevů je tedy vznesena a zůstává zatím tak říkajíc ve vzduchu v naději, že snad ji odpovědné osoby v daný čas zodpoví. Pro všechny věřící katolíky, kteří chtějí bránit autodestrukčnímu procesu Církve, zůstává svatá povinnost vyprošovat pro své duchovní pastýře i vrchní pastýře dar Ducha svatého, zvláště pokud jde o „rozlišování duchů“, aby už nadále nepřijímali rozhodnutí, která Církvi škodí a jsou na újmu spásy lidí i lidstva.

Kdyby byla reforma církevního zákoníku završena, zavládla by ve všech lóžích světa radost přinejmenším v jednom bodě. Pak by tam totiž nebyla na papíře starého kodexu dosud existující, ale v praxi již nepoužívaná exkomunikace katolíků, kteří jsou členy zednářské lóže. S odvoláním na Katolickou zpravodajskou agenturu (KNA) uveřejnil tiskový orgán zednářů v Německu „Bratrství“ v čísle 8/9 (září) 1973 následující zprávu:

⁸⁴ M. Dierickx, str. 192.

⁸⁵ *HK*, roč. 23, č. 5, str. 218.

⁸⁶ V Německu vyšla následující Mellorova díla: 1. *Unsere getrennten Brüder, die Freimaurer*, Verlag Styria, Graz-Wien-Köln 1964, 2. *Logen, Rituale, Hochgrade - Handbuch der Freimaurerei*, Graz-Wien-Köln 1967, 3. *Die unbekannte Grundurkunde der christlichen Freimaurerei*, Verlag Wilhelm Schröder, Uetersen/Holstein 1968.

⁸⁷ R. Appel - D. Möller, str. 105.

„Exkomunikace proti katolickým zednářům má být zrušena. Odpovídající výnos byl Kongregací pro víru vypracován již před dvěma roky; zatím však není jisté, kdy bude zveřejněn. V Římě se odhaduje, že k tomu dojde teprve společně s novým církevním právem, na němž se v současnosti už pracuje. Biskupové Anglie a Walesu již informovali duchovní svých zemí o nadcházející úlevě. Pravděpodobně bude Římem dovoleno každé národní biskupské konferenci rozhodnout o tom, zda do budoucna má být laikům dovoleno příslušet k zednářskému společenství.“

Závěrem k celé věci zbývá poznamenat, že ani zrušení exkomunikace neznamená zrušení neslučitelnosti zednářství s katolickou vírou.

Je a zůstává nemožné být „věřícím své Církve“ a současně opravdovým zednářem. Jestliže M. Dierickx soudí, že poslední překážky mezi zednářstvím a Církví mohou „být odstraněny pouze aktivní účastí katolíků na lóžovém životě“, ⁸⁸ a odůvodňuje to poukazem na situaci Velkolóže Anglie i ve Skandinávii, kde biskupové a faráři jako členové lóží na ně údajně působí pozitivně, když dále cituje anglického zednáře a anglikánského duchovního J. L. C. Darta, podle nějž duchovní i laici musejí být členy zednářstva, aby „neupadli do rukou nepřátelům náboženství“, ⁸⁹ a když konečně píše, že se tu a tam stává, že „katolicky pokřtěný člověk se později náboženství odcizil a skrze zednářství a lóžovou práci se ke své víře zase vrátil“, ⁹⁰ pak lze na to odpovědět jedině: Všechny pokusy tohoto druhu propagandy - hruběji řečeno taškářství - nejsou ani trochu přesvědčivé. Tak předně výše zmínění biskupové a duchovní nedokázali ani jako členové lóží zastavit proces odkřesťanštění ve svých zemích. Např. ve Švédsku, kde bylo již dávno před Anglií zavedeno nelidské potratové zákonodárství, „se podařilo dosáhnout pouze toho, že křesťanské principy byly prakticky eliminovány z veřejného a kulturního života v justici, ve škole, ve výchově, v etice, manželství i v rodině“. ⁹¹ Kdyby biskupové a duchovní v dotyčných zemích vystupovali na podporu evangelia a bojovali proti odstředivým tendencím liberálů, pak by svému národu a své Církvi prokázali lepší službu než kolaborací v lóžích. *Svou podstatou protikřesťanská instituce nemůže být zkřesťanštěna skrze své křesťanské členy, nýbrž mnohem spíše jí budou sami křesťané pohlceni.* To je platná historická zkušenost, nabytá v oblasti náboženství stejně jako v politice. A pokud jde o tvrzení, že původně pokřtění skrze zednářství a lóžový život znovu našli svou původní víru, pak ani to nezní vůbec přesvědčivě. V případě Y. Marsaudona, „státního ministra“ Nejvyšší rady Francie, který se uvádí jako vzorový příklad, lze velice úspěšně pochybovat, že opravdu znovu našel katolickou víru. Mluví proti tomu určité výroky v jeho knize „L'Oecumenisme vu par un Franc-Maçon de Tradition“. Chybné je např. jeho - Dierickxem citované - tvrzení, že „tato mocná instituce“ (tj. Církev) je typicky zednářská, že „podstata zednáře a věřícího křesťana si vzájemně neprotiřečí“ a konečně že „křesťanství je něčím jiným než příslušností k určité církvi“. ⁹² Další věty, Dierickxem necitované, jsou však ještě závažnější. S římskou katolickou vírou je naprosto neslučitelné, když Y. Marsaudon píše: „Jednoho dne musí dogmatická církev zmizet nebo se přizpůsobit, a k tomu se musí vrátit ke svým pramenům“ (str. 120). Rovněž nám už známý jeho další výrok, podle nějž jsou u nás (zednářů) jména různých náboženství a konfesí „pouze rodným jménem, naším příjmením je zednářství“ (str. 126) nelze nijak uvést do souladu s katolickou vírou. Pokus o uvedení zednářstva a Církve, protikřesťanského a křesťanského náboženství, na společného jmenovatele se tedy nepodařil.

2. Protikřesťanská kulturní revoluce

Roku 1963 byl tehdejší velmistr spojených velkolóží Německa F. A. Pinkerneil v interview dotázán, zda je hotov „oslovit zednářství jako náboženské vyznání“. Odpověď zněla: „Jsem proti tomu říci, že zednářství je náhradním náboženstvím. Přiznávám však, že zednářství skutečně považuji za náboženské vyznání, protože jeho

⁸⁸ M. Dierickx, str. 199. Podle Dierickxe musí být A. Mellor zednářem již od r. 1969.

⁸⁹ Tamtéž, str. 202

⁹⁰ Tamtéž, str. 207.

⁹¹ R. Braun, *Was geht in Schweden eigentlich vor*, Norimberk bez vr., str. 7 ad.

⁹² M. Dierickx, str. 210.

středobodem je kontakt s Bohem“.⁹³ Jak se rýmuje toto přiznání uznávaného německého zednáře s názorem A. Mirgelera, že zednářství „nelze chápat jako novou, třetí nebo čtvrtou konfesi vedle již stávajících, a také ne jako vystřídání tradiční víry militantním deismem, ateismem nebo indiferentismem? Zednářství naopak spíše tenduje do bezideového prostoru, v němž by po náboženských válkách byla vůbec znovu možná mírová koexistence“.⁹⁴ Kde ve světě existuje „bezideový prostor“ pro lidi, pro něž je „středobodem je kontakt s Bohem“, nebo řečeno s bývalým Velkým řečníkem Zemské velkolóže Yströmem, jimž usilování o zušlechtěné lidství není utopií, nýbrž krédem k humanismu?⁹⁵ Kdeže, zednáři nejsou „bezideoví“ tovaryši. Jejich vyznáním je ve skutečnosti „krédo k humanismu“, a to je podle slov jistého dánského zednáře „univerzální, morálně-filosofické náboženství, čistě morální humanistické náboženství“ zednářstva.⁹⁶ Tedy přesně to náboženství, které jsme si v předcházející kapitole důkladně rozebrali a ukázali jako náboženství protikřesťanské. Bohoslužbou, dogmatikou a gnostickými i synkretickými prvky zednářského „náboženství humanity“ se zde nemusíme podrobněji zabývat, protože je obšírněji a důkladněji popsali už jiní autoři.⁹⁷

Nás spíše zajímá otázka, jak se staví tak vychvalovaná zednářská tolerance k církvi Ježíše Krista, vznášející výhradní nárok na zvěstování Bohem zjeveného poselství spásy všem národům. Kdo se touto otázkou zabývá, musí bohužel konstatovat, že „náboženství humanity“ lóží neprojevuje vůči katolické Církvi žádné pochopení a tím méně sebemenší tolerantnost. Ba právě naopak, zednáři proti této - podle jejich slovníku - „intolerantní církvi“ a jejím „dogmatům“ se vši rozhodností vystupují. Nám už známý patriarcha německých zednářů T. Vogel r. 1955 v Essenu řekl:

„Protože zednář každou dogmatickou víru odmítá, nebude ani ve své vlastní organizaci dogma trpět.“⁹⁸

Jestliže jiný zednářský slogan říká, že zednářstvo je sice „nedogmatické, ale ne protidogmatické“, pak je to s Vogelovou moudrostí pro každého „profánního“ člověka v zjevném rozporu. Naproti tomu „zasvěcenec“ však ví, jak řečené formulí správně rozumět: Zednářstvo odmítá všechna cizí dogma kromě svých vlastních; vůči sobě není protidogmatické. Zkrátka a dobře, zednáři tím přiznávají, že jsou nesnášenliví, tj. netolerantní vůči každému dogmatickému vyznání, které neodpovídá jejich vlastnímu „náboženství humanity“ - „netrpí“ žádné (cizí) dogma ve své „vlastní organizaci“.

Jeho vášnivý a neúprosný boj proti katolickému všeobecnému křesťanství platil odedávna v první řadě škole, v níž měly být děti a mládež k vyznávanému křesťanství vychovávány. Křesťanská výchova je svou podstatou vyznavačská, protože křesťanství je nezbytně vyznáním, a existuje pouze ve vyznáních (konfesích). Křesťanství „nad vyznáními“, jak jej chtějí liberální kulturní bojovníci, už není pravým křesťanstvím. Takové padělané „lóžové křesťanství“ by naopak bylo identické s protikřesťanským „náboženstvím humanity“. A protože Církve není ochotna se sama zrušit a nespolupracuje na svém bezpodmínečném zglajšaltování a rozpuštění v zednářské humanitní ideologii a brání právo na křesťanskou výchovu, poskytovanou především v katolických školách, snaží se ji zednářstvo zničit mj. tím, že katolické školy likviduje politickými prostředky nebo je nechává postupně chřadnout odnímáním finanční a hospodářské základny.

V 19. století byl zednáři zcela otevřeně hlásán cíl zničit Církve přes bezkonfesijní školy. Tak např. 11. června 1879 na hlavním konventu všech lóží v Neapoli bylo rozhodnuto o „odkřesťanstění všemi prostředky, především likvidací katolicismu“. Tehdy se již také vědělo, jak tohoto cíle dosáhnout nejrychleji: „Díky bezkonfesijním školám zde budeme mít za osm let generaci bez víry ...“, zaznělo doslova roku 1879 v Neapoli.⁹⁹

⁹³ *Der Spiegel*, str. 63.

⁹⁴ Die Freimaurerei, eine geistesgeschichtliche Untersuchung, v Hochland, červen 1963, str. 436 ad.

⁹⁵ Srv. Hildesheimer Allgemeine Zeitung z 19. 11. 1962: Auf der Suche nach neuen Leitbildern, Bericht über die 200-Jahrfeier der Loge 'Pforte zum Tempel des Lichtes' in Hildesheim.

⁹⁶ Citováno z Europäische Freimaurerzeitung (červen 1964) podle F. Hillig, Haben sich die Frei-maurer gewandelt?, v Stimmen der Zeit, listopad 1964, str. 103.

⁹⁷ Např. W. Hannah, *Darkness visible*, zpráva v *HK*, č. 11 (1953), str. 522 ad.

⁹⁸ *KNA*, 11. 2. 1960, str. 6.

⁹⁹ A. J. Fava, *Le secret de la Franc-Massonerie*, 1883.

Ve dvacátém století již zednářské plány nebyly vyhlašovány s takovou otevřeností. Dnes se *nezměněné* cíle formulují a motivují mírněji a diplomatictěji. Tak třeba na generálním shromáždění Velkého Orientu Francie roku 1952 bylo řečeno: „V demokracii, dbající na osobnost dítěte i na principy spravedlnosti, svobody a bratrství, může být pouze jednotná národní škola, která všem dává stejné možnosti rozvoje za stejných podmínek. Je třeba mládež učit vzájemně spolu žít, rozumět si a milovat se. A to může dělat pouze v lavicích jedné a téže školy.“

V následujícím odůvodnění se však znovu nepokrytě objevuje duch kulturních revolucionářů:

„Je to tím důležitější, že římská církev v sledování plánů ujařmení duchů pod svá dogma obratně těží ze současného klima chaosu a nejistoty, v němž se nacházíme. Podařilo se jí získat si postačující parlamentní většinu. V očekávání velké odplaty, kterou energicky připravujeme a jíž dosáhneme, musíme neochvějně trvat na zásadách zestátnění výchovy a logicky i na potlačení konfesijních i nekonfesijních soukromých škol. Národ musí převzít veškeré školství, plně je laicizovat a tříčlenně je spravovat (stát, zástupci učitelství, zástupci rodičovství).“

A. Giraud řekl podle zprávy jménem komise pro školní otázku jednu velice památnou větu: „Na západě již neexistují socialisté, komunisté či radikálové, jsou zde už jen - a to důvodně - antiklerikálové. Antiklerikalismus odstraní část naší rasy; odpusťte nám.“ Řečená komise měla pro konvent v příštích letech vypracovat přesný program rozvoje laicistické výchovy, přičemž jí za směrnicí měla sloužit myšlenka, že zednářstvo bylo vždy „proti pluralismu v oblasti školství“ a vyslovovalo se pro státní monopol ve službách laicismu.

Projekt školní komise byl předložen generálnímu shromáždění roku 1952. S odvoláním na princip rovnosti všech lidí se v něm požaduje totální demokratizace výchovy, tj. již zmíněné zestátnění veškerého školství, což se rovná likvidaci všech konfesijních škol, které ve Francii existují beztoho pouze jako školy soukromé. Z jednotné státní školy musejí zmizet všechny konfesní a sociální rozdíly.

Stát má již dětem do čtyř let nabízet možnost předškolní výchovy, což je myšlenka, který byla v Německu teprve o patnáct let později váhavě šířena ve veřejnosti. Jediným řídicím úřadem veškerého státního školství má být ministerstvo národní výchovy. V další části se pak pojednává o zestátnění rekreačních a prázdninových zařízení jakož o osvětě pro dospělé. Obsáhlý program končí usnesením, které není ničím jiným než bojovým prostředkem proti jakémukoli vlivu Církve na výchovu. Nijak pak už nepřekvapuje, že v rámci těchto opatření se požaduje i vyhnání náboženských řádů.¹⁰⁰

Kritické zhodnocení zednářského programu výchovy dochází k následujícímu závěru: Jménem volnosti a rovnosti se zde usiluje o totální kulturní diktaturu, která se svou podstatou nijak neliší od kolektivní výchovy, praktikované v komunistických zemích. Obsah výchovy se může tu a tam verbálně lišit, ale v konečném efektu mají stejný kulturně revoluční cíl, o který usilovala již francouzská revoluce: zničení křesťanství jako kořene osobní svobody, zvláště svobody víry a svědomí. Kdyby se mělo podařit tohoto cíle dosáhnout, znamenalo by to konec i posledních zbytků skutečné demokracie na Západě.

Protikatolické úsilí Velkého Orientu se rozhodně neomezuje pouze na Francii. Vzhledem ke kulturně politickému vývoji posledních desetiletí lze konstatovat, že radikální hesla francouzských zednářů se uchytila i v anglosaských lóžích a našla uplatnění v různých zemích. V Německu se požadavky generálního shromáždění Velkého Orientu z roku 1952 znovu vynořily v podobné, téměř stejně znějící formulaci během volebního boje r. 1953. Hesla o „politickém katolicismu“ a „konfesionalismu“ byla tehdy propagandisticky využívána vůdčími zednáři jako Thoma-sem Dehlerem a Reinholdem Maierem z Německého průmyslového institutu a tiskové služby SPD. Dehler tvrdil, že podstata demokracie vylučuje „jakýkoli nárok na absolutní platnost“, a katolické Církvi předhazoval, že z otázky státních konfesijních škol dělá důvod k politickým sporům a tím vytváří „politické zlo“. Katolík, který se podřídí církvi a je s ní konfesně vázán, nemůže být z toho důvodu dobrým demokratem.¹⁰¹

Podobná tvrzení zaznívají v Německu stále znovu ze strany tzv. „Humanistické unie“. Tak např. heidelberský psycholog prof. A. Mitscherlich na jejím shromáždění 28. ledna 1962 ve Frankfurtu prohlásil, že náboženské školy a konfesijní výchova učitelů jsou neslučitelné s ústavou Německé spolkové republiky. Obrátil se také proti tzv.

¹⁰⁰ HK 1953, č. 12, str. 570 ad.

¹⁰¹ Tamtéž, str. 532 ad.

„konfesionalizaci veřejného života“ a mj. požadoval zrušení výuky konfesijního náboženství ve veřejných školách a zavedení náboženské výuky všeobecného typu, protože zjevná víra není podle jeho názoru schopna tolerance. „Protože však lze ve Spolkové republice pozorovat tendence k intoleranci a nerespektování pluralistických struktur moderní společnosti, potřebuje demokracie mocnou organizaci, která by vystupovala na obranu demokratických principů.“ Tuto úlohu si vytkla „Humanistická unie“ dr. Szczesnyho.¹⁰²

Když na počátku roku 1968 došlo v Bavorsku po třech lidových peticích ke kompromisu v otázce škol v tom smyslu, že se má „vyučovat podle zásad křesťanského vyznání“, vystoupil proti tomu 20. února 1968 v Mnichově předseda „Humanistické unie“ a prohlásil, že chystané zavedení takové školy znamená „teror svědomí jako v komunistických státech“. Proto je třeba varovat před „diktátem nepoučitelné menšiny“. Současně s tímto prohlášením předsedy Szczesnyho právník E. Fischer v Mnichově oznámil, že „Humanistická unie“ podává u spolkového ústavního soudu žalobu proti současnému bavorskému zákonu o základních školách.¹⁰³

Koncepce i stanovené cíle militantní „Humanistické unie“ se v zásadě kryjí se snahami zednářské humanistické ideologie. Vliv elitního zednářstva je proto tak silný, že obsadilo většinu klíčových pozic ve vysokých financích, tisku i zpravodajství západních zemí členy svých lóží. Tím je veřejné mínění rozhodujícím způsobem formováno idejemi liberálních kulturních bojovníků a všude vytváří atmosféru, charakteristickou pro autonomní duchovní svět zednářství. Jestliže víme, že zednář a šéf tiskového koncernu Axel Springer kontroluje většinu německého tisku a jako Mistr stolce nejstarší německé lóže v Hamburku je současně vedoucím jedné z největších německých tiskových agentur,¹⁰⁴ pak také snadno pochopíme, jak zpravodajskými agenturami filtrované a masmédií podsouvané informace totálně ovlivňují, manipulují a programují veřejnost v duchu zednářské ideologie.

Mezitím se již otevřeným i skrytým nepřátelům křesťanství a Církve podařilo v Německu téměř zcela odstranit katolické konfesijní školy. Tím po dlouhých bojích dosáhli dávno vytouženého cíle a také asi jednoho z největších vítězství ve dvacátém století. Bylo by ovšem projevem neodpuštělně chybného odhadu protikřesťanských kulturních bojovníků, kdybychom usoudili, že se s tímto vítězstvím spokojí. Ve skutečnosti je tomu právě naopak. Ostudná kapitulace německých katolíků, jejichž duchovní vedení vydalo na začátku likvidačního procesu konfesijních škol r. 1967 heslo „žádný boj o školy“, jen liberální kulturní bojovníky povzbudila pokračovat v protikřesťanské agresi a ještě bezohledněji a intenzivněji postupovat k vzdálenějším cílům. Progresivní ničení víry a morálky, provozované osvícenými, racionalistickými a modernistickými teology v Církvi a zcela neodpovědně trpěné církevními hodnostáři, již vytvořilo všeobecné klima odkřesťanštění, které protikřesťanským silám jen dále usnadňuje uskutečňování jejich plánů.

Bylo to ostatně důrazně vyřčeno již v rezoluci Bavorského nereligiózního společenství z 26. března 1962: „naprostá odluka státu a církve“, odstranění „křesťanského charakteru“ obecních a vyšších škol, vyloučení církevního vlivu ve státní správě a justici, zrušení křtu kojenců a konečně revize všech zákonů za účelem odstranění favorizování církví a církevních institucí. Na veřejné manifestaci Bavorského nereligiózního společenství uvítal její zemský předseda zvláště srdečně tehdejšího programového vedoucího Bavorského rozhlasu a televize dr. G. Szczesnyho.

Podobný program odkřesťanšťování byl o několik let později předložen bývalým evangelickým teologem J. Kahlem v pamfletu „Ubohost křesťanství aneb obhajovací řeč humanity bez Boha“.¹⁰⁵ Ve své nenávisti sotva jen překonatelný spisek vyšel s úvodním slovem Gerharda Szczesnyho poprvé 1968 jako brožura vydavatelství Rowohlt v Reinbeku u Hamburku. V pasáži s titulem „Pokřesťanské perspektivy, náboženská svoboda“ požaduje autor „emancipovanou společnost ..., zaměřenou na štěstí všech“ (str. 119) a „humánní společnost“, v níž by byla konečně uskutečněna náboženská svoboda, jak jí rozumí on i jeho přívrženci. K tomu je předně nezbytné zrušit křest dětí, neboť doslova píše, že „křtění dětí je protiústavní“ (str. 121). Důrazně

¹⁰² KNA/PD, 62, I, str. 351.

¹⁰³ KNA, 68, II, str. 300.

¹⁰⁴ Srv. FAZ z 10. 12. 1962, zpráva o výročí 225 let trvání lóže „Absolom zu den drei Nessel“.

¹⁰⁵ V originále Das Elend Chritentums oder Plädoyer für eine Humanität ohne Gott.

požaduje „odluku státu a církví“ (str. 122 ad.), „odluku univerzit a církví“, tj. odstranění teologických fakult, a konečně i zrušení konfesně členěné výuky náboženství na státních obecních školách (str. 127 ad.).

Soustředěná akce organizovaných kulturních revolucionářů systematicky pokračovala a svého spektakulárního vrcholu dosáhla v roce 1973.¹⁰⁶ Německá třítečková strana (FDP),¹⁰⁷ „k níž se cítí jejím liberálním duchovním postojem přitahováni zednáři, zvláště jsou-li politicky činní“, zveřejnila v listu „Frankfurter Rundschau“ 23. srpna 1973 návrh principiální listiny „Svobodná církev v svobodném státě - teze k poměru státu a církve“. Řečený návrh byl vypracován a předložen na jaře 1973 zvláštnímu výboru FDP pro poměr státu a církve za předsednictví viceprezidentky spolkového sněmu Liselotte Funckeové. Spolkové předsednictvo FDP předlohu 26. srpna 1973 schválilo jako „vhodnou základnu pro vnitrostranickou diskusi“. Původně byla také plánována diskuse k „tezím“ na spolkovém stranickém sjezdu FDP ve Wiesbadenu (11. až 14. listopadu), ale z pochopitelných důvodů se nakonec nediskutovalo. Protesty a odmítavé reakce proti tomuto dokumentu byly stále hlasitější a tak partajní strategové uznali za vhodnější zatím jej uložit k ledu a vyčkat na příznivější okamžik k novému útoku. Protože text návrhu přehledně shrnuje programové cíle protikřesťanských kulturních bojovníků a v některých bodech je nově a konkrétněji formuluje, ocitujeme si jej v plném znění:

KONCEPT

Svobodná církev v svobodném státě Teze k poměru státu a církve

Cílem liberální politiky je zabezpečení a rozšíření svobody. K nim patří právě liberalismem požadovaná svoboda víry, svědomí a vyznání, stejně jako právo na svobodné praktikování náboženství, jak je to v článku 4 ústavy garantováno jako nikdy předtím v německých dějinách. Pro FDP je proto samozřejmé respektovat světonázorově náboženské přesvědčení jednotlivce i skupin a zabezpečovat svobodu utvářet si podle něj život.

Základní právo svobody víry a svědomí vyžaduje stejné nakládání se všemi občany v oblasti zákonodárství, jurisdikce i státní správy. Příslušnost nebo nepříslušnost k nějakému náboženskému či světonázorovému společenství nesmí pro dotyčné znamenat žádné výhody ani nevýhody. Proto se musí stát nábožensky a světonázorově chovat neutrálně a nesmí zvýhodňováním nebo zásahy vytvářet pro jednotlivce či skupiny nějaké zvláštní postavení. V pluralistické společnosti se to týká jak obou velkých církví, tak i ostatních skupin. Stát je nesmí ani diskriminovat ani privilegiovat. Přitom nehraje žádnou roli počet jejich členů, neboť rovnost a svoboda platí pro všechny občany bez ohledu na to, zda ve společnosti přísluší k většině nebo menšině.

Ve shodě s tím se liberální politika zasazuje za odluku a vzájemnou nezávislost církve a státu. Dělal to v minulosti proto, že stát používal křesťanských církví k zachování stávající společenské struktury a k zamezení realizace práv a svobod lidí ve státní oblasti. Proto byla církvím ponechána privilegia, pokud se kryla se státními zájmy, avšak ani dnes není v mnoha oblastech dosud uskutečněn liberální princip světonázorové náboženské neutrality státu.

Liberálům nejde o omezování svobod, které církve mají ve společenském ohledu, počínaje hlásáním křesťanského poselství až po zřizování pečovatelských a vzdělávacích zařízení, nýbrž naopak o odstranění tím vyvolaného sloučení státní a náboženské autority, jak se projevuje například v státem ukládané církevní dani. Navíc zkušenosti z období národního socialismu učí, že církve musejí mít nezávislost, aby mohly k jednání státu zaujímat i kritický postoj. Z toho tedy jako samozřejmé plyne zřeknutí se státu dosud existující možnosti vlivu ve vnitrocírkevní oblasti.

¹⁰⁶ Kristall, č. 10/1964, str. 63.

¹⁰⁷ Výraz je odvozen od posměšného označení zednářů „třítečkoví bratři“ podle jejich zvyku používat ve zkratkách symbolu ∴ místo obvyklé tečky; pozn. překl.

Jestliže tedy liberální politika prosazuje odluku církve a státu, pak to nečiní z proticírkevního či protikřesťanského stanoviska, nýbrž kvůli zajištění svobodného prostoru pro všechny občany, k čemuž je demokratický právní stát zavázán.

Takto vyplývající požadavky mohou být zčásti uskutečněny okamžitě, zčásti si vyžádají přiměřeného časového období. FDP je připravena k zevrubným rozhovorům s církvemi i ostatními náboženskými a světonázorovými skupinami. Očekává však také, že se církve samy budou aktivně podílet na věcné diskusi a uskutečnění těchto požadavků, a že nebudou lpět na věcech, které jsou trvale juristicky, politicky i církevně neudržitelné.

FDP dokáže být zajedno s křesťany obou církví, kteří chtějí usilovat o stejné nebo podobné cíle a jsou přesvědčeni, že působnost křesťanského poselství není závislá na státem zaručených privilegiích. Přispět v tomto smyslu k svobodné církvi ve svobodném státě je cílem následujících požadavků:

1. Stát se musí vzdát svých zvláštních institučních možností působení na církve i náboženská a světonázorová společenství. Je třeba odstranit vliv státu na obsazování církevních úřadů. Musí se zrušit biskupská přísaha věrnosti na ústavu, a regionální uspořádání církví nepotřebuje součinnost státu.

2. Status právní osoby je v nábožensky neutrálním státě pro náboženské a světonázorové skupiny a církve nevhodný, protože neplní žádné státní úkoly. V rámci občanskoprávním je třeba vypracovat nové spolkovací právo, v němž by byl stanoven význam těchto spolků a vyhovoval by i jejich veřejnému působení; to by mělo platit i pro církve.

3. Členství v církevních a světonázorových společenstvích se bude nabývat s účinností státního práva osobním prohlášením o vstupu do nich po dosažení církevní zletilosti. Náboženská zletilost začíná dovršením čtrnáctého roku života. Adekvátně to platí i na vystoupení z církví a světonázorových i náboženských společenstev. Je třeba zrušit dnešní postup nutnosti prohlášení o výstupu z církve před státními úřady. Účinek křtu nebo postupu ve vnitrocírkevní oblasti tím zůstává nedotčen.

4. Je třeba odstranit povinnost udání náboženské příslušnosti v dotazech po osobním stavu.

5. Církevní daň se nahradí církevním příspěvkovým systémem. K příslušnému přechodu bude stanovena odpovídající lhůta.

6. Pokud spolková ústava a zemské ústavy obsahují ustanovení, odporující liberální zásadě světonázorové a náboženské neutrality, pak musí být změněny. Religiózní, světonázorové a morální představy jednotlivých skupin nesmí být zákonem uloženy všem jako závazné. Je třeba pokračovat v zahájené právní reformě. Musí se upustit od používání sakrálních forem a symbolů (školní modlitby, kříže, přísaha) v oblasti státních institucí jako jsou soudy, veřejné školy a podobně.

7. Dosavadní státní smlouvy s církvemi (církevní dohody, konkordát) nejsou pro svůj zvláštní právní charakter vhodným prostředkem k uspořádání vztahů mezi církví a státem. Proto nesmějí být takové smlouvy nově uzavírány. Stávající církevní smlouvy a konkordáty, které jsou ještě v platnosti, budou zrušeny. Jejich předmět se nově upraví zákonem nebo v případě potřeby jednotlivými dohodami.

8. Skončí na historických právních titulech spočívající státní služby církvím (např. na základě sekularizace církevního majetku v 19. století). Případné zbytkové vypořádání bude vyměřeno s přihlédnutím k dosavadním platbám státu. Daňové a poplatkové zvýhodnění církví a náboženských společenstev se zruší (např. pozemková daň, správní poplatky a soudní poplatky), protože nejsou slučitelné se světonázorovou neutralitou státu.

9. Výchova a nemocenská i sociální péče jsou veřejné úkoly. Z veřejných prostředků se musí dát k dispozici dostatečný počet zařízení, která budou světonázorově neutrální a přístupná všem. Dosavadní právo svobodných vykonavatelů být činný v této oblasti zůstává nedotčeno, přestože je jejich priorita podle principu podřízenosti zrušena. Státní podpora zařízení těchto svobodných vykonavatelů smí být zachována pouze tehdy, je-li v nich zaručeno zachovávání základních práv.

10. Nábožensky světonázorově neutrální obecní školy mají být na celém spolkovém území státními školami, na nichž výuka náboženství nezůstane řádným školním předmětem, nýbrž přejde do bezprostřední odpovědnosti náboženských společenstev. Možnost nabízet v školních prostorách výuku zůstává otevřená

církvím i všem ostatním společenským skupinám. Stejně tak je zaručeno právo otvírat a provozovat soukromé školy.

11. Tři alternativní návrhy:

a) Teologické fakulty se sloučí do bohovědných oborů. Tyto obory obdrží stejný status jako všechny ostatní obory university a pracují v bádání a učení nezávisle na právní vazbě k náboženským společenstvím. Stanovení kvalifikace teologů v církevních službách a ostatních církevních profesích podléhá pravomocí církví.

b) Teologické fakulty se přemění na bohovědná oddělení, která budou v rámci univerzit volně bádát nezávisle na právní vazbě k náboženským společenstvím a jejich učení podle zásad svobody bádání a učení. Církvi zůstane vyhrazeno právo zřizovat navíc mimo univerzity vzdělávací zařízení, která z pověření náboženských společenstev budou zprostředkovávat jejich učení a jimi také budou financována.

c) Nevypracováno.

12. Duchovní správa v státních institucích (armáda, pohraniční stráž, vězeňství) bude předána náboženským společenstvím. Možnost nerušeného náboženského zaopatření církevně obesanými a placenými duchovními správci musí být zabezpečena.

13. Duchovní a studenti teologie jsou ve svých právech a povinnostech postaveni na roveň všem ostatním občanům státu. To vylučuje jejich osvobození příp. odmítnutí vojenské služby.

14. Zastoupení církví jako ostatních společenských skupin ve veřejných grémiích (např. v rozhlasové radě, školních výborech, výborech pro mládež, porotách apod.) je třeba přezkoušet v tom smyslu, jak dalece odpovídá spolku dané oblasti; musí být demokraticky oprávněné. Právo církví na vystoupení ve veřejnoprávním rozhlase a televizi je postaveno na roveň ostatním společensky relevantním skupinám.

Kdo si tento dokument pozorně přečetl a znovu se pak podíval na titul „Svobodná církev v svobodném státě“, právem se ptá, zda je výrazem chladného proticírkevního cynismu nebo zda jím chtěl autor demonstrovat mistrovské ovládnutí nové revoluční metody, jak pozitivní formulací vypovědět či dosáhnout něčeho negativního - v tomto případě *zlikvidovat Církev ve jménu svobody*. O některých bodech dokumentu by snad bylo možné diskutovat a žádný odpovědný občan a křesťan se věcné diskusi vyhýbat nebude. Avšak vzdor všem pokryteckým ujišťováním nejde v citovaném konceptu o nic jiného než o protikřesťanskou a proticírkevní politiku, protože ve svém zaměření je „vyhlášením boje veřejně vyznávané víře a Církvi jako společenské realitě“. Takové představy se nacházejí neméně již u Mladých socialistů, ještě předtím u stoupenců Humanistické unie i u všech těch, kteří holdují volnomyšlenkářskému ateismu a jimž jsou náboženství a církve jako společenský faktor trnem v oku. Požadavek „odluky církve a státu“, jak se mu zde rozumí, „směřuje totiž v jádru nejen k vytlačení Církve ze zvláštních právních vztahů k státu, nýbrž i k jejímu vykazání z veřejného života vůbec. Víra a náboženství mají být odsunuty do soukromé sféry a ve veřejném životě nic nesmí upomínat na Krista a církve“.¹⁰⁸

K jinému rezultátu skutečně nelze dojít. Vyplývá to bezesporu z prehistorie konceptu a nemůže být popřeno ani nevěrohodnými propagandisty důsledné „odluky církve a státu“. Dokument totiž v zásadě přebírá požadavky, obsažené v usnesení zemské konference Mladých německých demokratů ze 7. 1. 1793 s příznačným titulem „Liberalismu a křesťanství“. Jeho text zní: „Prosazení liberální politiky v společensko ekonomických podmínkách pozdně kapitalistické společnosti předpokládá ve vztahu státu a církve, občanů a náboženství především plnění raně liberálních občanských požadavků emancipace. Teprve důsledná odluka církve od státu při respektování ústavního zákona přísné světonázorové a náboženské neutrality státu vytvoří předpoklady pro reálné osvobození lidí z ekonomické a ideologické závislosti.“

Pak ještě následující požadavky 1. v oblasti státních a společenských institucí, a 2. v oblasti veřejného práva.

Uvedené usnesení Mladých demokratů musí být interpretováno a chápáno na pozadí podnětu, z něhož je převzato. Pochází totiž téměř doslova z instrukce č.2 zemského svazu, předloženém na zemské konferenci

¹⁰⁸ A. Rauscher, Soll die Kirche aus dem öffentlichen Leben verbannt werden?, Kolín 1973, str. 2 ad.

delegátů 7. ledna 1973 v Duisburgu-Wedau. Tato instrukce, odhalující skutečné záměry protikřesťanských kulturních revolucionářů, je demaskujícím dokumentem, jehož duch a jazyk - bez ohledu na nevěcné paušalizující odsudky, fantastická přehánění, falšování historických skutečností i nepravdivá tvrzení - jednoznačně prozrazuje, z jakých historických pramenů bylo čerpáno. Téma zní „Liberalismus a křesťanství“.

V prvním odstavci jsou nejprve uvedeny „stanovené cíle“. „Liberální politika je založena na tom, v dané historicko materiální situaci umožnit co největší míru svobody co největšímu počtu lidí. ... Svobodu definujeme jako optimální uspokojování individuálních a společenských potřeb.

Analýza Německé spolkové republiky ukazuje, že zájmy vládnoucích jsou zaměřeny proti objektivním zájmům většiny obyvatelstva a tím brání uspokojování skutečných společenských potřeb. Církve, které se vždy spojovaly s vládci, přispívají svou ideologickou výchovou k zachování systémové nesvobody.

Organizovaný liberalismus s cílem zabezpečení svobody co možná největšímu počtu lidí proto dnes spatřuje působení církví v politicko-sociální oblasti za společensky škodlivé.

Prvním základním předpokladem k zřízení liberální společnosti je tedy důsledná odluka státu a církve, tzn. omezení církve na „transcendentní“ oblast.

Organizovaný liberalismus je osvícensko-racionalistický. Vychází z toho, že lidská schopnost poznávání je nejdůležitějším předpokladem pro uskutečnění humánní společnosti. ... Liberalismus se proto obrací proti odvozování lidského jednání z dogmatického systému hodnot, který vznáší totální nárok být posledními pravdami. ... Interpretace světského dění z nadpozemských a racionálně nepřezkoumatelných obsahů, zamezujících osvícensky motivovanému politickému jednání, je kritériem každého náboženství.

Druhým základním předpokladem pro zřízení liberální společnosti je proto zdolávání náboženství, tj. vazby člověka na poslední věroučné pravdy nezávisle na jednotlivých reakčních, konzervativních nebo progresivních aspektech výpovědí víry.

Dlouhodobým cílem liberální politiky je přemožení náboženství jako iracionálního světonázoru, který svou ideologií překáží poznávání společenských i individuálních potřeb.

Tyto teze „stanovení cíle“ nepotřebují bližší objasnění. Jsou všeobecně srozumitelné a stejně upřímně jako nediplomaticky formulované.

K nim se přichází v druhé části „analýzy“. Mj. se zde říká: „Nábožensky motivované způsoby jednání nelze smířit s kritickým vědomím, protože jsou orientovány na onen svět.

Relevantním výrazem náboženství v Německu, jímž jsme se zabývali, je křesťanství. Toto náboženství se jeví jako dvojznačné, protože obsahuje jak represivně-autoritativní tak i progresivisticko-utopický prvek. Represivně-autoritativní element lze charakterizovat jako vztah nezletilého dítěte k všemocnému. Progresivisticko-utopický prvek spočívá v postulátu zrovnoprávnění všech lidí, v nezadatelných lidských právech (bratrství, bliženecká láska) ...“

V bodě 1 se pak konstatuje, že se během historického vývoje „v křesťanství prosadil represivní autoritářský prvek proti progresivním formulacím ...“

V bodě 2 se mj. říká: „Anachronický charakter křesťanského náboženství vedl k hierarchickým, zaostalým organizačním formám církví, a ztěžuje jejich přizpůsobení společenským změnám. ...

Katoličtí teologové Küng a Rahner, kritizující strnulé funkce katolické církve, byli postiženi represemi kurie. Podobně i stoupenci odmytologizování křesťanství (např. Barth, Bultmann) narazili na prudký odpor evangelické církve ...“

V bodě 3. čteme: „Popírání lidské sexuality je dalším projevem církvemi jednostranně vnucovaného antiemancipačního charakteru křesťanského náboženství. ... Potlačování radosti ze života a sexuality glorifikováním askese, ochotě k oběti i utrpení a tím vyvolávaného sebezapírání (špatné svědomí) vhánělo a ještě i dnes vhání aktivní křesťany do naprosté závislosti. ...

Upevňování autority potlačováním sexuality umožňuje usměrňovat a pervertovat postoje a takto závislé lidi pak zneužívat k iracionálním činům, protože jejich oprávněnost nelze ospravedlnit racionálně ověřitelným

obsahem víry. ... Nejlepším výrazem toho je represivní celibát, který současně zaručuje, že se náboženské obce nevymaní z vlivu takřka nadlidskými schopnostmi vybavených kněží. ...

Součástí všeobecné nechuti k radosti je i potlačování ženské sexuality. Nepřátelství k ženám se nejvýrazněji projevuje v mariánském kultu: panenství a potlačená sexualita jako příklad pro všechny ženy. Po staletí podněcovaná zášť k ženské sexualitě musela nutně vést k pronásledování čarodějnic, kterému v průběhu 13. až 18. století padly za oběť milióny žen. ...

Církvi lze vytknout to vážnou okolnost, že se nejen nechopila utlačování žen jako problému, nýbrž že jej ještě sama aktivně podporovala. “

V bodě 4 je řeč o spojeních Církve s diktaturami: „Církve se kvůli zřízení a udržení státního církevnictví nerozvážně spojovaly s autoritativními, reakčními a fašistickými režimy, které stejně jako ony měly zájem na zachování stávajících poměrů a proto využívaly jejich ideotvornou funkci.

Spojení s Mussolinim, Hitlerem (říšský konkordát 1933), s Francovým Španělskem, Jižním Vietnamem i německým státem CDU/CSU padesátých let jsou jen malou ukázkou. ... Struktury a ideologie církví jsou poznamenány feudální periodou a jako její relikty zasahují až do občanské epochy, bývají autoritativně určovány, a proto také jsou v zásadě neslučitelné s demokracií ...“

Bod 5 projednává „náboženský nárok absolutnosti církví“ a jeho spojování se „světskými mocenskými prostředky, jejichž důsledky se projevují tím, že církve za sebou do dnešních dnů zanechaly milióny mrtvých, rozpoutávaly války a žehnaly zbraně. ...

Kdo je přesvědčen, že vlastní zjevenou pravdu, nemůže být tolerantní, a je vždy nesnášenlivý k jinak smýšlejícím až po jejich pronásledování či likvidování ...“

Pod bodem 6 se konstatuje: „Spojení s právě panující mocí umožňovalo církvím zajištění vlastní existence materiálním vykořisťováním na nich závislých lidí. ... Jen z darů získávají církve ročně 400 až 500 DM, výnos církevní daně obnášel v roce 1965 na 2,8 miliardy DM a podle předpokladu vzroste do r. 1975 na 6 miliard ...“

V bodě 7 jsou církve líčeny jako „nesmírná světská moc“: „Církve vykonávají na utváření politické vůle jak přímý vliv např. ve výběrech obcí či škol, tak nepřímý pomocí hodnotových představ, vštěpovaných svým stoupencům. ...

Ve školách je stále ještě přípustná jen taková konfesijní výuka náboženství, jejíž forma i náplň jsou přenechávány církvím. ... Vyučování může být svěřeno pouze tomu učiteli, který k němu získal církevní potvrzení způsobilosti. ... Kdo smí učit na teologických fakultách, o tom se nerozhoduje výhradně podle vědecké kvalifikace, nýbrž i na základě souhlasu církví. ... Ve všech zákonech ohledně manželství, rodiny a sexuality nacházíme ženě i sexu nepřátelskou morálku církví. Kriminalizaci přerušení těhotenství, homosexuality a předmanželského styku lze prokazatelně připsat vlivu církví a jim blízkých politických stran. ... V sociální oblasti mají církve monopolní postavení: práce s mládeží i společenské práce, školky, nemocnice, starobince, léčebná zařízení, pouliční misie atd. jsou přednostně přenechávány církvím, přestože by tyto úlohy mohly plnit stejně účinně i jiné a konfesně neutrální instituce....

Ve finanční oblasti si církve nárokují od státu dávky a čerpají velmi značnou peněžní i jinou pomoc na církevní opatření a zařízení od konfesních škol až po církevní vysoké školy a akademie. Jasně viditelné zvýhodňování obou velkých církví před ostatními náboženskými skupinami je realizováno státem ukládanou církevní daní ...“

Podle bodu 8 „privilegování církví, jimž je dovoleno ovlivňování i nekřesťanských, jinak věřících nebo nábožensky lhostejných občanů, je flagrantním útokem na liberálního ducha naší ústavy. ... Francouzská revoluce, která se poprvé v Evropě chopila úkolu politického prosazení osvícenských požadavků, nesla na svých praporech i zásadu osvobození občanstva od klerikálního poručnictví. ...

Vzájemné provázání státu a církví je pozůstatkem předosvícenských časů a stojí v jasném rozporu s liberálním demokratickým státem ...“

V bodě 9 se zdůrazňuje, že „vzhledem k církevní politice, praktikované po staletí a poznamenané rozporem mezi nárokem a skutečností, je vliv církví na všechny oblasti společnosti nadále neudržitelný. ...

Požadavek důsledné odluky církve a státu není jen přáním po větší spravedlnosti, ale i voláním po vykázání privilegovaných církví do hranic jejich rozměrů a možností rozvoje, s čímž budou jistě souhlasit i ostatní

náboženská společenství. Jde o humanitní požadavek vzhledem staleté, autoritativní, reformám nepřístupné a nehumánní církevní politice.“

10. a poslední bod „analýzy“ shrnuje předcházející stanovené úkoly těmito slovy: „Náboženství jako na iracionalitě postavený a ve svých výpovědích neověřitelný světový názor odporuje osvícensko-racionálním přístupům liberální politiky, protože svou ideologií brání poznávání společenských i individuálních potřeb a zakrývá sociální rozpory. Reálné zrovnoprávnění všech a odstranění vlády člověka nad člověkem je neslučitelné s náboženstvím jako ideologií. Je třeba nejen uskutečnit tradiční individuální svobodu náboženského vyznání a praktikování (např. obě velké křesťanské církve jsou zvýhodňovány), ale náboženství jako takové bylo vždy i nedostatečné k uspokojování sociálních potřeb za daných historických podmínek a dokonce stojí v cestě k emancipaci člověka od ekonomické a ideologické závislosti, neboť sice předpokládá zletilost izolovaného jednotlivce, avšak zakrývá reálné vykořisťování. Svobodu v tomto smyslu nelze pouze postavit před varianty „náboženství ano nebo ne“, nýbrž to znamená náboženství vůbec zpochybnit, protože překáží větší míře svobody. Dokud však není uskutečněna důsledná odluka státu a církve, nejsou ani v této oblasti ještě překonány předosvícenské poměry. Odstranění oficiálních církví jako nositelů protiemancipační ideologie a překonání náboženství je proto dlouhodobým cílem liberální politiky.“

Po této závěrečné větě, která sama stačí k odhalení *skutečných* úmyslů a snah skrytých inspirátorů dokumentu, pak ještě v oddílu III následují požadavky, jež byly s nepodstatnými odchylkami pojaty již do výše citovaného usnesení Mladých demokratů. V kontextu chápaný a interpretovaný dokument třitečkové strany (FDP) jasně ukazuje ducha Voltaira a francouzských jakobínů, který v duchovním světě zednářstva podnes žije a je společensky nesmírně významný. A pokud koncept i pojmy z žargonu neomarxistických kritiků společnosti tak harmonicky splývají s racionalisticko-osvícenskou terminologií, pak jsou tím jen znovu potvrzena slova Pia XII., že zednářstvo je duchovním otcem všech protikřesťanských a proticírkevních proudů nové doby. Jeden dobře informovaný zednář nám ostatně dokládá, že jsou také lóže, které se snaží „vypadat společensko-kriticky a mnohdy k tomu užívají bouřlivých slov“. „Avšak,“ přiznává upřímně, „bratři se při tom nemohou zbavit pocitu bezmocnosti.“¹⁰⁹

Není jisté, zda přípravné práce k církevnímu dokumentu FDP byly vykonány v příšeří lóžového templu, nepochybné je však tolik, že protináboženský, proticírkevní, protikřesťanský a laicistický program, rozvinutý jménem liberalismu a vmanévrovaný na politickou parketu, se *jednoznačně shoduje* s programem zednářstva. Jinak tomu nakonec ani nemůže být, protože liberalismus ve všech svých odrůdách představuje ideologický ráz zednářství, jak s klasickou výstižností konstatovali argentinští biskupové již v roce 1959.

Nenahlížíme-li liberálními protikřesťany iniciovanou novou fází nepřátelství vůči Církvi izolovaně, nýbrž z celosvětové perspektivy, pak nás jako první napadne, že se komunistické strany východní Evropy na své krymské konferenci z jara 1973 usnesly na společné linii své politiky ohledně vztahu církve a státu v komunistických zemích. Jako vzor společné církevní politiky mají do budoucna platit česko-slovenská ustanovení, podle nichž smí kněz vykonávat svůj úřad pouze se státním souhlasem. Za direktivu poměru církve a mládeže byla vybrána sovětská pravidla, přísně zakazující jakoukoli výuku náboženství osob mladších osmnácti let. Účastníci konferenci si ovšem byli dobře vědomi toho, že stanovené modely nelze ihned a snadno zavést ve všech zemích východního bloku. V Polsku, kde asi 90 procent obyvatelstva tvoří praktikující katolíci, se očekávají mnohé potíže. Naproti tomu v NDR se počítá již velice brzy se zákazem náboženské výuky formou zákona. Něco podobného je podle všeho pravděpodobné i v ČSSR.¹¹⁰

Současně s těmito událostmi v Evropě přišla také alarmující zpráva z USA. Školní politika Velkého Orientu se podle všeho prosadila i u amerických zednářů. Jak si jinak vysvětlit boj proti soukromým katolickým školám, které byly rozhodnutím Nejvyššího soudního dvora USA z 25. června odsouzeny k smrti? Rozsudek tohoto

¹⁰⁹ R. Appel v *Die Bruderschaft*, č. 12 (prosinec) 1973, str. 235.

¹¹⁰ Srv. *Wohin steuert Prag in der Kirchenpolitik*, v HK 1973, č. 12, str. 609 ad.

soudu, z jehož devíti soudců bylo podle zprávy z roku 1963 osm zednářů,¹¹¹ prohlásil nepřímé státní podpory soukromým školám za protiústavní. Tím byl krizi privátních konfesijních škol a zvláště katolických zasazen skutečně smrtící úder. Rozsudek vyvolal mezi katolickým obyvatelstvem USA skutečný šok a měl za následek ještě bouřlivější reakci než rozhodnutí téhož soudu z ledna 1973 o dalekosáhlém uvolnění potratů, jímž bylo přerušeno těhotenství prakticky prohlášeno za soukromou věc každé ženy. Obě soudní rozhodnutí ukázala, jak slabá je pozice katolické Církve ve Spojených státech, která je přesto podle „Ročenky amerických a kanadských církví 1973“ se svými 48 390 990 členy nejsilnější z 223 křesťanských a židovských denominací. Výchozím bodem k nejnovějšímu soudnímu rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo zákonodárství ve státech New York a Pensylvánie. Když byla v červnu 1971 přímá státní podpora soukromým církevním školám prohlášena za protiústavní, nabídl se oběma státům jako východisko z obtížné ústavní situace systém stipendií a daňových úlev. Proti této nepřímé pomoci státu podali odpůrci jakékoli státní podpory soukromých škol ústavní žalobu. Nejvyšší soud dal žalobcům za pravdu v tom smyslu, že řečené subvence „se rovnají veřejné podpoře náboženských společenstev“, což ústava nedovoluje. Jak rozhodnutí z 28. června 1971, tak i současný soudní rozsudek mají zabránit „hrozícímu závažnému propojení církví a státu“ i „podpoře náboženských aktivit“.

Zmíněným rozsudkem je postiženo přes 10 000 katolických škol s více než 3,8 miliónu žáků. Zmíněná žaloba proti newyorskému zákonu vyšla z „Výboru pro veřejné školství a náboženskou svobodu“,¹¹² jedné z 36 civilní, náboženských a pedagogických skupin, které se zasazují za totální odluku církve a státu. Řečený výbor označil rozsudek za „rozhodující obrat v úsilí o odluku církve a státu“. „Americký židovský kongres“¹¹³ uvítal rozhodnutí soudu jako „vítané připomenutí, že naprostá odluka církve a státu je tím nejlepším pro stát i pro náboženství“.

Z katolické strany přicházela neustále odmítavá stanoviska a protesty proti rozsudku. Tak např. biskup z kalifornské Santa Rosy prohlásil, že novým soudním rozhodnutím byla v americké společnosti zakotvena „diskriminace de jure“, když již předtím zde po léta byla diskriminace katolíků de facto. Generální tajemník „Katolické konference USA“¹¹⁴ biskup J. S. Rausch jejím jménem v této souvislosti mluvil o „náhubku pro náboženství, který je ve svobodné společnosti neúnosný“. Nově založená „Katolická liga za náboženská a občanská práva“ pranýřovala především jasně protikatolický charakter rozsudku.

Hlášení z USA by bylo lze doplnit ještě mnoha dalšími zprávami o proticírkevní činnosti posledních let z Jižní např. z Jižní Ameriky či z Afriky, ale výše uvedené pro ilustraci jistě postačí. Kritický a informovaný pozorovatel vývoje církevního i politického vývoje našich dní se nemůže ubránit pocitu, že protikřesťanská a proticírkevní revoluce běží v současnosti již na plné obrátky. Francouzská revoluce ještě stále neskočila. Ministr propagandy hitlerovského režimu J. Goebbels se sice domníval, že národní socialismus dovrší francouzskou revoluci, ale to se tehdy ještě nepodařilo. Dnes jsou zde demokratičtí a socialističtí „stürmeři“, kteří Voltairův plán a dílo hodlají dovést do konce. I oni ovšem uvíznou na cestě a svého satanského cíle nedosáhnou. Pronásledovaná a nenáviděná církev sice svou pozemskou budoucnost stráví v katakombách, ale vítězně přežije navzdory své zdánlivé slabosti i zuřivé činnosti všemocného zednářského spolku, který je údajně „spiknutím k dobru“.¹¹⁵

3. Od ekumenického dialogu k ekumeně náboženství

Papežem Janem XXIII. začala nová éra církevních dějin. Universální bratrství, které tento papež dával celému světu příkladem, vzbudilo i v zednářském světě velké očekávání. Doufalo se v rozhodující a zásadní změny ve vztahu katolické Církve k zednářstvu. Papež Roncalli, který byl zvláště ve Francii dobře znám a velice vážen, dal v neposlední řadě právě svým bratrským způsobem Velkému Orientu Francie podnět k nahrazení primitivní a militantní protiklerikální kampaně vhodnější revoluční metodou. Nenávistný tón hlasů proti Církvi téměř úplně

¹¹¹ *Der Spiegel*, č. 15, 1963, str. 50.

¹¹² V originále „Committee for Public Education and Religious Liberty“ (PEARL).

¹¹³ V originále „American Jewish Congress“ (AJC)

¹¹⁴ V originále „US Catholic Conference“.

¹¹⁵ H. Lohfeldt, str. 61.

zmlkl. Dialog nyní umožňoval stále více se vynořovat z podzemních skrýší a vystoupit na světlo veřejnosti. Revolucionáři Velkého Orientu začali ofenzívu bratrského objetí a náhle ukazovali přátelskou tvář. Protikřesťanské revoluce nyní měla plíživými kroky prostřednictvím ekumenického dialogu dělat mimořádný pokrok a dosahovat ještě větších úspěchů. Nakolik lze dnes posoudit situaci, nová zednářská taktika se ukázala jako úspěšná.

První senzační akcí, která uvedla věk dialogu a katolickou církev, bylo pozvání bývalého kazatele z Notre Dame pátera Riqueta SJ k přednášce do lóže „Volney“ v západofrancouzském Lavalu. Šlo o lóži Velkého Orientu a přednáška se uskutečnila 18. března 1961. Marius Lepage, mistr stolce lóže Volney, k ní psal v pařížském listu „Le Monde“ z 16. března toho roku:

„Členové lavalské lóže, kteří se omezují výhradně na filosofickou a teologickou oblast, si přáli, aby před ně předstoupila mimořádně kvalifikovaná duchovní osobnost a pojednala o doktrinářském postoji církve k ateistickému problému.

Mezi členy lóže jsou věřící, nevěřící i agnostici. Všichni se plně shodli na pověření Mistra stolce k podniknutí všech nezbytných kroků, aby byl pater Riquet zmocněn promluvit k nám o tomto problému.

Jakákoli myšlenka 'rozporu' nepřichází při této přednášce v úvahu: jde o čistě soukromou záležitost, jak tomu bývá při všech zednářských podnicích, a nikoli o příležitost k sporům. Zednářskou lóží nelze přirovnávat k nějakému předměstskému [debatnímu] klubu.

Pro každého myslícího člověka je problém víry a nevíry sám o sobě dost bolestný, takže by bylo neslučitelné s lidskou důstojností chtít využít takové příležitosti k náruživým sporům.

Historicky je zcela jisté, že po dvě stě let nikdy noha kněze nepřekročila práh zednářské lóže, přinejmenším ne ve Francii. Je to mimořádně příjemné, že před takovou událostí nyní stojí naše lóže, jejíž všichni členové bez ohledu na své filosofické či osobní pocity si váží hodnot osvícenství.

Jsem šťasten, že mohu s hlubokou úctou pozdravit všechny duchovní i laiky, kteří podobně chápou, že 'lásky' se vztahuje na všechny lidi, na věřící i na nevěřící, a že Bůh je jediný, 'kdo nahlíží do lidských srdcí'.¹¹⁶

Téhož dne Katolická zpravodajská agentura - poněkud odlišněji než M. Lepage - oznámila, že v sobotu 18. března poprvé za dvě stě let vstoupí ve Francii katolický kněz se svolením církevní vrchnosti do zednářské lóže, aby tam „před zednářským auditoriem přednesl protiřeč na téma 'ateismus'“. Je jím proslulý francouzský jezuita a kazatel Michel Riquet, dlouholetý kazatel v chrámu Notre Dame, který nyní vystoupí na 'kazatelnu' lóže Volney v Lavalu. Výzva k *učenému sporu* vyšla od zednářů a počítá se přítomností vynikajících zednářů z různých částí Francie“.¹¹⁷

„Protiřeč“ nebo „učený spor“ však zatím nebyly plánovány a také k nim nedošlo. 22. března 1961 agentura KNA oznámila: „Za 'historickou' událost v duchovních dějinách Francie bylo označeno společné komuniké o vystoupení katolického duchovního v lavalské zednářské lóži. Se svolením církevní vrchnosti mluvil v sobotu večer známý katedrální kazatel pater Riquet před tímto neobyčejným shromážděním zednářů o postoji církve k různým formám ateismu.

Podle komuniké pátera Riquet zdůraznil, že přes přirozené názorové rozdíly musí být vytvořena jednota srdcí. Společné komuniké pátera Riqueta a lóže vyjadřuje naději, že i když se při současném stavu myslí nedá mluvit o porozumění mezi církví a zednářstvem, měli by přesto všichni lidé dospět k vzájemnému respektování, k požehnání společnosti.¹¹⁸

Tím byl udělán začátek. Již o rok později dostal kapucín N. M. Wildiers od svého zednářského přítele N. E. van der Laakena pozvání k přednášce před členy amsterodamské lóže. Wildiers, který proslul svými studiemi a přednáškami o Teilhardu de Chardinovi, mluvil před zednáři právě na toto téma.

V červnu 1971 byl poprvé pozván biskup do jedné z lóží Velkolóže Francie (GLDF). Bratr dr. Pierre Simon, který byl v letech 1969-1971 velmistrem GLDF a r. 1973 znovu přebral tento úřad, pozval pařížského světícího biskupa

¹¹⁶ Zimmer-Korrespondenz, č. 778 z 21. 3. 1961.

¹¹⁷ KNA/PD, 61/III/212.

¹¹⁸ KNA/PD, 61/III/261.

msgre Pezerila. Podle zednářského tisku „to bylo poprvé od francouzské revoluce, kdy úřadujícího biskupa oficiálně uvítali v zednářské lóži“.¹¹⁹

Na jaře 1961, v pravý čas před koncilem, vyšel z pera uznávaného znalce práva Aleca Mellora a s imprimatur pařížské arcidiecéze senzační spis „Naši odloučení bratři zednáři“,¹²⁰ který byl v novinách „Le Monde“ nazván „vášnivou studií o zednářství a katolicismu“ a vyvolal bouřlivé spory mezi katolíky i zednáři. Např. v čtenářském dopise listu „La France Catholique“ se říká: „... Bylo a zůstává pravdou, že zednářstvo - a také se tím nikdy neskrývalo - je proti Církvi, potají proti katolicismu vždy pracovalo a nikdy s tím nepřestalo, zvláště ne ve Francii.“ Ale i ze strany zednářů se ozývaly protesty. Jeden upřímný bratr, jistý univerzitní profesor Sélam-Voize, psal v „Le Monde“ z 11. 7. 1961: „... My nejsme žádná odloučení bratři, patříme k jiné rodině, k rodině autonomního duchovního světa a osobujeme si právo působit jako průkopníci ve svém vlastním životě. ... Duch zednářství není duchem podrobování se ani přestarlé hierarchii, ani žádné jiné překonané instituci. V zednářstvu panuje duch svobody.“

Objemná Mellorova kniha, která se později dočkala dalších vydání,¹²¹ působila málo přesvědčivě, protože rozhodující výpovědi byly dovozovány mlhavými spekulacemi, jako třeba zákaz zednářstva papežem Klementem XII. v roce 1738, nebo argumentace o nabývání účinnosti exkomunikace podle kánonu 2335 CIC v porovnání s kánodem 2228 CIC. Ujišťování jistých lóží, že se neúčastní spiknutí proti Církvi, nemohu rozhodovat o tom, zda církevním právem uložený trest platí nebo ne. Zde platí pouze fakta, a ta mluví proti základní Mellorově tezi, že se zednářstvo mezitím změnilo a že církevní odsouzení dnes tedy už není oprávněné. Jezuita F. Hillig se touto fundamentální otázkou zabýval ve svém rozvázném a uměřeném pojednání. Na rozdíl od Mellorova tvrzení, že „odsouzení zednářstva Klementem XII. vyšlo z konkrétní církevně-politické situace, totiž z boje katolických Stuartů o anglickou korunu“, došel ovšem Hillig k závěru, že jak Klement XII. tak i „jeho nástupci pro své odsouzení měli nadčasový a duchovní argument: ohrožení víry. Dokonce i tam, kde jsou lóže méně radikální a zdrženliví ve věcech víry, panuje deismem, relativismem a indiferentismem ovlivněné klima, což je škodlivé upřímnému postoji k víře“. Stejně jako v době kulturního boje, kdy papež Lev XIII. vydal svou encykliku „Humanum genus“ proti zednářům (1884), „stojí i dnes Církve tváří v tvář stejnému nepřátelství a stejným intrikám jako tehdy. Stačí si jen prohlédnout poslední ročníky ‘Herderových listů’, kde jsou např. stále znovu a znovu zprávy ze Střední Ameriky, z Brazílie, Chile Ekvádoru, Guatemaly či Filipín o zednářské činnosti proti katolickým školám, o výhrůžkách, šikanách, zavírání atd. Velkolóže zakládá novou pobočku k podpoře laicismu a protiklerikálního boje i k prosazování civilního sňatku a rozvodů. Církevní majetek je zabavován, kněžím není dovoleno vyjíždět ze země a mnoho dalšího. Nejen v Latinské Americe, nýbrž ve všech zemích latinské kultury je nepřátelství lóží vůči Církvi mimořádně extrémní a úporné.“

Dokonce ani lóžové bratrstvo ve Spojených státech, tvořící početně největší větev světového zednářstva, nelze považovat za světonázorově neškodné. Roosevelt i Truman, kteří jako mnoho dalších amerických prezidentů byli členy lóží, se sice k Svatému stolci stavěli přátelsky, ale z toho nelze na nic usuzovat. Joseph Berteloot dobře ukázal, že zednářstvo v USA má dvojí tvář.¹²² Ani zde nechybí protikatoličtí štváči, zvláště když se v amerických lóžích stále více prosazuje vznětlivý patriotismus. Zcela v nacistickém stylu jsou katolíci podezírání, že nemohou být dobrými vlastenci, protože slíbili poslušnost hlavě cizího státu, přičemž se Vatikán a římská církev jeví jako temná síla ujařmení světa. ...“

F. Hillig pak z „Evropských zednářských novin“¹²³ roč. 1964 přináší několik citátů německých i zahraničních zednářů, z nichž si zde ukážeme pouze výňatek z pojednání o „lesku a bídě koncilů“. Říká se tam:

¹¹⁹ *Die Bruderschaft*, č. 11, 1973, str. 221.

¹²⁰ V originále *Nos freres separees, les franc-maçons*.

¹²¹ Srv. poznámku 72 a druhý díl *Sacramentum Mundi* (Freiburg 1968) sl. 99-105.

¹²² J. Berteloot, *Le double visage de la maçonnerie americaine*, v *Etudes*, Paříž červenec/srpen 1953. Srv. také V. v. Hertling SJ, *Geschichte der katholischen Kirche in den Vereinigten Staaten*, Berlín, Morus-Verlag 1954, str. 202 ad.

¹²³ V originále *Europäische Freimaurerzeitung*.

„Odstranění osobního primátu papeže by bylo předpokladem pro Unio sancta a pro svedení církve dohromady. ... Se značnou jistotou si troufáme říci, že neomylnost papeže a jeho primát vůči koncilu nebudou ani v roce 1964 zrušeny. Do oblasti církevní ústavy dosud zasahuje středověk a jsme toho názoru, že to není k prospěchu církve ani zvládání moderních problémů. A dokud nebude z církevní ústavy odstraněna osobní nadvláda jednotlivce, neuspějí ani reformy v ostatních oblastech. Ústavní moc papeže a jím jmenovaných kardinálů je instituční překážkou lepších vyhlídek na změny ...“¹²⁴

Řezenský biskup R. Graber tyto citáty z roku 1964 nedávno doplnil výroky převážně z oblasti francouzského zednářstva z roku 1968, cílící týmž směrem.¹²⁵ Z níže uvedených výpovědí prominentních zednářů se dozvíme, co bylo v roce 1973 napsáno k otázce „Církev dnes a zítra“.

Nelze než souhlasit s F. Hilligem, že se nedokázal připojit k Mellorovu - snad i dobře míněnému - nekritickému optimismu a že mu nepřisvědčil na otázku, zda se zednářstvo změnilo.

Mezitím (1968) vyšlo již zde zmíněné dílo jezuity M. Dierickxe o „velké neznámé“. Přibližuje nám jako historik zednářství cestou dialogu s „odloučenými bratry“? Signalizuje jeho prozednářský spis průlom směrem k bratrské ekumeně se zednáři, nebo chce přesvědčivými argumenty nastolit nové smýšlení a modernizaci v poměru zednářů v Církvi? Nápadná a současně znepokojivá je chvála Dierickxovy knihy od katolických i zednářských „ekumeniků“ i podpora, které se autorovi z obou stran dostalo.

Rahnerův žák H. Vorgrimler, profesor katolické dogmatiky na teologické fakultě v Curychu a konzultant vatikánského Sekretariátu pro nevěřící, v úvodu ke knize píše:

„... V katolické literatuře neexistuje srovnatelné dílo o dějinách, učení, symbolice a struktuře zednářstva. ... Jako představitel objektivní historické vědy vyjadřuje autor přání a naději, že katolické Církve zreviduje své stanovisko k zednářství, jak se projevuje především v církevním zákonodárství. V té věci dnes již není sám. Například vynikající katolický kulturní časopis 'La revue nouvelle' z Bruselu se v dubnu a říjnu 1968 k otázce vyjádřil stejně a osobně bych se také chtěl připojit k této iniciativě katolické strany. ... Vážností k svobodě svědomí i respektováním přesvědčení každého člověka včetně ateistů, jak bylo slavnostně prohlášeno posledním koncilem, našla katolická církev znovu cestu, která jí byla tak dlouho skrytá a po níž jí zednářstvo předešlo. ... Církev již nebude s blahosklonným gestem mluvit k jinak smýšlejícím a dopřávat jim podíl na své pravdě, protože ví, že má v teorii i praxi náhledy, jimiž sama vůbec nebo jen nezřetelně disponuje, které jsou však pro ni podstatné. Až příliš dlouho církev ignorovala, co jí zednářstvo ať už nabádavě či s trpkou kritikou říkalo ...“ (str. 5 ad.).

Nekritická slova, napsaná katolickým dogmatikem, si vyžadují kritického stanoviska v neposlední řadě i proto, že učený teolog má současně jako konzultant důležitého římského sekretariátu mimořádný vliv. Důkladná analýza zednářského a církevního srozumění v otázce „svobody svědomí“ vede k závěru, že obě strany jí míní něco podstatně jiného. Zednáři v teorii i v jimi inspirovaných demokratických ústavách a prohlášení lidských práv sice svobodu svědomí proklamovali, ale v praxi zcela postrádají jakýkoli respekt před přesvědčením svědomí křesťanů. Stejně jako totalitní ideologie fašismu a komunismu, psali i liberální kulturní diktátoři na papír svobodu svědomí velkými písmeny -, také v sovětské ústavě z r. 1936 byla zaručena svoboda svědomí -, v praxi však jako všichni protikřesťané zuřivě bojovali proti uplatňování křesťanského přesvědčení svědomí a snažili se mu zabránit. Je snad konstatování, že modlitba v amerických školách je protiústavní, důkazem zednářské úcty k svobodě svědomí věřících občanů? Jsou známkou „vysoké úcty k svobodě svědomí“ laicizační program a snaha o odkřesťanštění společnosti i odstranění konfesijních škol? Jestliže se snad v minulosti Církev někdy v dobré víře dotkla svobody svědomí jinak smýšlejících, pak by jí zednářstvo nemělo dnes na této cestě následovat.

Po předmluvě H. Vorgrimlera je v Dierickxově knize úvodní slovo již zde zmíněného kapucína N. M. Wildierse, který byl podle svých vlastních slov „setkáním s různými vůdčími členy lóží v Holandsku“ podnícen k důkladnému studiu zednářství, v čemž mu napomohly některé okolnosti, „v neposlední řadě i rozhovory s pařížským právníkem Alecem Mellorem“

¹²⁴ F. Hillig SJ, str. 100 ad.

¹²⁵ R. Graber, str. 73 ad.

N. M. Wildiers píše doslova: „Kniha nás konfrontuje s otázkou, zda za dnešních poměrů nemusíme důkladně zrevidovat své stanovisko k zednářstvu. Jednoduše je odmítnout s tím, že zednářstvo není ničím jiným než společenstvím lidí, kteří se chtěli spiknout ‘proti církvi a státu’, jak se stále ještě říká v církevním zákoníku, není jen směšné, nýbrž i postavené na hlavu. Byť se i něco z toho mohlo objevit v některých neregulérních lóžích, v regulérním a sjednocenou velkolóží Anglie uznaném zednářstvu není o tom jistě ani stopy. V důsledku nedostatečné znalosti jsou často vynášeny soudy, které by se při důkladnějším prozkoumání musely ukázat jako neodůvodněné a nespravedlivé. ... Kdyby toto dílo přispělo k otevřenému rozhovoru, k odstranění předsudků a nakonec i k lepšímu vzájemného porozumění, jistě by tím byla prokázána velká služba ideálu ‘moudrosti, síly a krásy’, o nějž přece musíme všichni usilovat“ (str. 7 ad.).

K řečenému odvážnému tvrzení i k „předsudkům“ máme jedinou otázku: pocházejí tyto věty, které se z již řečeného jasně ukazují jako chybné a vzdálené skutečnosti, od skutečně dobře informovaného křesťana nebo od muže, který bez ohledu na pravdu dělá jednostrannou a tendenční reklamu zednářstvu, ať už vědomě či nevědomě?

Třetí poznámka, která v knize předchází autorově úvodu, pochází z pera a srdce zednáře P. J. van Loo, který se podepisuje jako velký tajemník Velkého Orientu Holandska. Prohlašuje o Dierickxově knize, že je „bezesporu nejlepším dílem, jaké nezednář o tomto obsáhlém tématu napsal“ a k druhé čísti knihy nikoli bezvýznamně poznamenává, že zde autor „nechal promlouvat nejen rozum nýbrž i srdce, což je nepochybně důsledkem mnohaměsíčního styku se zednáři v sídle haagské velkolóže ...“

Věřen svému humanitnímu náboženství pak P. J. van Loo končí svůj úvod slovy:

„Zednáři se snaží o překonání toho, co odlučuje ducha i duši, a hledají to, co lidi spojuje. Tato zásada se táhne jako červená nit celým dílem prof. Dierickxe a již jen proto musíme vydání jeho díla ze srdce uvítat“ (str. 9).

K tomuto upřímnému přiznání není opravdu co dodat. Dialog probíhá zcela v duchu zednářstva.

A konečně sám autor M. Dierickx píše v úvodu svého díla, že jej k sepsání studie „podnítilo přání odhalit konečně pravdu o ‘uzavřeném společenství’ a tuto celosvětovou etickou organizaci, které koncil nedbal nebo ji nebral na vědomí, vzájemně sblížit s církví“ (str. 12).

K tomu stačí pouze poznamenat, že tendence výpovědí, které Dierickx ve své knize sám píše nebo je cituje, vypovídají spíše o snaze přiblížit a vysvětlit Církev zednářstvu než naopak „etickou organizaci“ zednářstva Církvi.¹²⁶

Stejnou linii lze pozorovat i v jiných publikacích nejnovější doby. Tak např. v jedné zprávě „Herderových listů“ na téma „změněný poměr k zednářství“ čteme výmluvnou větu: „Irenistický“¹²⁷ postoj, který ve svých dílech zastávají Mellor a Dierickx, povede k sblížení spíše nežli prosazování neplodné polemiky a lpění na katolických premisách.“¹²⁸

Tato věta, která by stejně tak dobře mohla stát v nějakých „zednářských listech“, neříká nic více a nic méně, než že má-li dojít k sblížení, musí se změnit katolická Církev. To znamená, že se musí vzdát svých „premis“, svého vlastního učení (dogmatiky), což znovu znamená jediné: Církev se musí vzdát sama sebe.

Je samozřejmé, že prof. Dierickx v úvodu svého tak vychvalovaného díla děkuje za přijatou pomoc a podněty. Mimo jiné jmenuje „také ostatní holandské, francouzské a belgické zednáře, jako Michela Riqueta [!!!] a Aleca Mellora“, kteří mu poskytli „početné zajímavé odkazy a upozornění“ (str. 14).

„V neposlední řadě“ děkuje „uctivě Jeho Eminenci kardinálu Suenensovi z Bruselu-Mechelnu a J. E. kardinálu Alfrinkovi z Utrechtu za podporu a povzbuzení“, avšak výslovně prohlašuje, že nebyl „ani jednou stranou pověřen k napsání této nebo podobné knihy“ (str. 15).

Poté co jsme se kriticky vypořádali s některými základními tezemi Dierickxova díla, je závěrem ještě nezbytné zmínit se o knize z roku 1973, jejíž autor je mimořádně sběhlý a informovaný v otázkách teologie a

¹²⁶ M Dierickx, str. 200, 202 a 207 ad.

¹²⁷ Irenismus je snaha o mír, úsilí o dohodu mezi náboženstvími; pozn. překl.

¹²⁸ HK, květen 1969, str. 218.

náboženství.¹²⁹ Kniha je obzvláště poučná a cenná i proto, že se v ní ani jednou nevyskytuje slovo „zедnářstvo“. Kromě toho nechává autor čtenáře jasně rozpoznat, že je sám zednář. Píše, že se po desetiletí zabýval teologickými problémy a že absolvoval studia srovnávacích náboženských dějin. Osm let byl činný jako katolický duchovní a poté působil 35 let jako reformovaný farář. To všechno mu usnadnilo „vytvořit obraz současné situace v křesťanském světě a ukázat, jaké cesty se nabízejí z momentální krize; dále se odvažují pohledu do budoucnosti. A protože jsme všichni vyzýváni k rozhodnutí, obrací se moje kniha na všechny“ (str. 6).

Starší velmistr švýcarského zednářstva J. Böni z Bernu pojednává na 296 stranách své knihy v pěti oddílech témata „víra v krizi“, „základní hodnoty každého společenství“, „církve v krizi“, „cesty z krize - Quo vadis ecclesia?“ a nakonec „k novým břehům - ekumena náboženství“. Poslední kapitola má pro nás velký význam proto, že v ní autor široce otevírá své zednářské srdce a nabízí nám hluboké nahlédnutí do nové varianty starého snu o „náboženství, na němž se všichni lidé shodují“.

Po stručném teologické biografii, do níž nás učený velmistr uvádí, nebude žádný čtenář udiven zdůrazněným protikatolickým postojem. Nejprve poukazuje na to, že římský katolicismus „ve své celé reakční jurisdikci a absolutisticky hierarchické struktuře“ je v rozporu s evangeliem a proto nemůže být akceptován (str. 17). Proto autor považuje za svou povinnost pomoci „progresivistickým silám v římské církvi“, kteří jako teologové přiznávají nedostatky a slabosti papežské církve“ nebo se jako „kněží brání neevangelickému zákonu, s kterým jsou spoutáni nesmazatelným charakterem a slibem celibátu“ (str. 19).

Mimo jiné cituje svého krajana Hanse Künga, čímž se snaží potvrdit určité body svého „nikdy neskrývaného přesvědčení o římsko katolické straně“ (str. 20) a nechává se poučit o „pravdě a pravdivosti“ (str. 49 ad., 53 ad.). Protože autor neumí rozlišovat mezi logickou a ontologickou pravdou, tvrdí např. že v světě víry nemůže existovat pravda ve smyslu pravosti, nýbrž pouze pravda ve smyslu zcela osobní zkušenosti s numinosem (božstvím) a proto jsou „pro každého člověka pravdivé *jenom* ty věroučné výpovědi, které sám prožil a proto je může následovat. To pro něj platí absolutně (str. 46). ... Církve nemůže mít pravdu dokonce ani s pomocí neomylného učitelského úřadu a nemůže ji znázornit, nýbrž jen osvědčit. Přitom je dnes jako vždy v nebezpečí, že z evangelia vybrané pravdy znásilní v učení, prohlásí je za obecně platné a absolutní, a pak jimi poměruje ostatní křesťanské církve, které lpějí na jiném chápání Písma svatého. Čím statictější je její učitelská struktura, tím netolerantnější je dotyčná instituce směrem dovnitř i ven. Přitom se až příliš často zapomíná, že vzdor veškeré vědě nemáme dosud žádný ‘indikátor’, který by nám ukázal, co je v biblickém textu pouze slovní plášť, nekřesťanské dojmy či předkřesťanská tradice a co naopak skutečně slovo Boží“ (50). I když má Böni pro duchovně spřízněného H. Künga mnoho porozumění, přesto odmítá jeho „ideál“ či „model církve“, protože jde o „církve diktátorskou“ (str. 57).

V kapitole III „Církve v krizi“ Böni pojednává vedle „teologie střežení“ (str. 74 ad.) také velmi zevrubně „teologii osvobození“ (str. 77-96) s podtituly socializace, demokratizace, humanizace, nacionalizace, decentralizace a politizace. Mimo jiné tam zmiňuje celosvětově viditelné napětí mezi „římským církevním vedením a národními biskupskými skupinami“ v souvislosti s Holandským katechismem, který je Římem silně potírán a přesto se mu od holandského pastorálního koncilu dostalo podpory se schválením kardinála Alfrinka“ (str. 89). Belgického primase kardinála Suenense nazývá „exponentem decentralizace“ (str. 92).

K „teologii střežení“ cituje Bolada: „Teologický směr, který nazýváme církví obnovy, spočívá na církevním přeformulování obsahu víry, na reformě struktur a hodnotě ‘contestation’ jako neúčinnější formy nezbytné kritiky a změn v církvi i mimo ni. ... Tato teologie spočívá především v hmatatelné a tvůrčí orthopraxi (správném konání) namísto othodoxie („pravého“ učení)“ (str. 97).

Zvláště alergický je J. Böni na tzv. „sacrificum intellectus“, tj. oběť rozumu, přestože Církve neukládá věřit v něco nerozumného nebo přičícího se rozumu. Pro něj i pro mnoho křesťanů 20. století je požadavek „sacrificum intellectus“ intelektuální nečestností a vnucováním názoru. Proto jeho sympatie patří „Svazu za svobodné křesťanství, v němž se setkávají evangelíci a katolíky stejného smýšlení“. V listu „Svobodné křesťanství“ ze září

¹²⁹ J. Böni, Kirche heute und morgen, Quo vadis, Ecclesia? Eine Bestandsaufnahme, Verlag Fritz Meili, CH-9043 Trogen a. Rh., 1973.

1971 se v článku o sblíživání konfesí a svobodném křesťanství“ mj. psalo: „... Obracíme-li se proti demoralizujícímu vnucování názoru v komunistických zemích, pak nesmíme rovněž trpět další restaurací dogmatického vnucování církevních názorů. ... Z antiky převzaté ‘oficiální’ věrouky už vůbec nemohou být pokládány za závazné. ‘Svobodné křesťanství’ se brání každému autoritativnímu poručnickování, a tedy i proti poručnickování papeže a biskupů. ... Žádný svobodný křesťan evangelického nebo katolického původu nebude ochoten přijmout všechna tradiční dogma jako závazné učení, jestliže jsou v příkrém rozporu s jeho osobním přesvědčením. ...

„Spějeme vstříc třetí církvi budoucnosti“ (str. 104 ad.). Při čtení takových vět vytane bezděčně otázka, zda toto tzv. „svobodné křesťanství“ by se nemělo přesněji nazývat „zednářským křesťanstvím“.

V následující IV. kapitole „Cesty z krize - Quo vadis ecclesia?“ se Böni zabývá ekumenickým hnutím. Podle jeho názoru papežové po tři sta let od tridentském koncilu (1545-1563) „vládli církvi absolutisticky, tj. bez koncilu až po I. vatikánský (1869-1870), který svým fatálním dogma o neomylnosti a papežském primátu uvrhl celý křesťanský svět do zdánlivě nebo dokonce patrně bezvýchodné situace“ (str. 113). „Daleko vzdálena od příkladu Ježíše Krista“ skončila římská církev „u neomylného absolutismu papeže a naprosté legality Codex juris canonici (kodexu kanonického práva) z roku 1918“ (str. 158).

Böni však kritizuje i ekumenickou Radu církví, která podle jeho názoru postrádá „demokracii v organizaci a vedení jakož i toleranci“ (str. 159.)

Pod titulkem „Věčně stejný Řím“ označuje „mýtus římské neomylnosti“ za bázi pro „exkluzivní chápání identity i celou konzervativně-reakční suverénnost“ katolické církve (str. 203). Poté konstatuje, že také z řad katolické Církve zaznívají pochybnosti o právoplatnosti primátu jako jediné směrodatné autority ve věcech víry a mravů, a cituje z článku P. J. Davida v „Orientaci“ z 15. února 1971 několik charakteristických vět (str. 204 ad.).

Pak kritizuje „nimbus neomylnosti“ a chystanou „novou ústavu římské církve“, která má sloužit snahám po upevnění stále stejného Říma i do budoucna v jeho dnešní struktuře jako právně i politicky absolutistické mocenské církve“ (str. 210). Böni je zajedno s katolickým teologem J. B. Metzem a cituje z něj následující:

„Pokrok v ekumenických vztazích může nastat jen tehdy, když se změní samotná životní praxe a struktury, v nichž se uskutečňuje. ... Teologie jako instance kritické svobody církve se může a musí stát místem emancipace jistých praxí a struktur církve ...“ (str. 228). J. Böni spatřuje ve „věčně stejném Římě hlavní překážku všech ekumenických snah“, neboť „v římské hierarchii je vůle k udržení moci a papežského absolutismu stále ještě silnější než jakýkoli jiný náhled“ (str. 233).

Protože ekumena křesťanských církví a společenstev má malé nebo žádné vyhlídky, že by mohla být někdy uskutečněna, zůstává jako východisko z ekumenického dilema pouze ekumena náboženství jako konečný cíl univerzálního hnutí náboženského ekumenismu. A to je také velkým a vlastním tématem knihy, vyloženým v IV. kapitole „K novým břehům - ekumena náboženství“ (str. 242-292).

Po teologicky naprosto scestném výkladu Listu sv. Pavla Galatům (6,15 („Neboť v Kristu Ježíši neplatí nic ani obřezanost, ani neobřezanost, nýbrž nové stvoření“)) v návaznosti na interpretaci Paula Tillichova odkrývá konečně autor své vlastní náboženské představy jako „stříbrný pás na horizontu“. Intolerantní křesťanství a západní církevní teologie se nyní objevují jako hlavní překážka na cestě k partnerskému dialogu s jinými náboženstvími na základě rovnocennosti. Zvláště „stávající sebereflexe a netolerantní eklesiologie římské církve znemožňují jakýkoli rovnocenný dialog s ostatními náboženstvími ba dokonce i s ostatními konfesemi“ (str. 249). Dělení lidí do první a druhé kategorie, spočívající na „bytosné nesnášenlivosti všech zjevených náboženství“, musí být překonáno (str. 266). Stále silněji pocítujeme, jak se zednářské ideje projevují v Böniho myšlenkových pochodech a směřují ke konečnému cíli zednářstva: prosadit na celém světě náboženství, na němž se všichni lidé shodují. Prvním teologem, který r. 1650 tento velký cíl náboženského spolku lidí zvěstoval, byl J. A. Komenský, česko-bratrský biskup, filosof, pedagog a sociální reformátor. J. Böni o něm píše: „Chtěl zapnout ‘univerzální světlo’ náboženství, na němž se shodují všichni lidé“ (str. 271).

Jeho vize lidského svazku sice padla za obět' třicetileté válce, avšak v době osvícenství se znovu odvážila vyjít na denní světlo, nyní ovšem v rouše racionalismu. „Znovu ji nacházíme v Lessingově dramatu „Nathan moudrý“, v jehož závěru jsou křesťan, mohamedán a žid bratrsky a přátelsky sjednoceni. Známou ‘kruhovou parabolou’

symbolizuje básník svůj názor, že křesťanství, židovství a islám jsou jako historické pravdy pouze 'náhodné' a všechny stejně zahalují nezbytnou 'věčnou' pravdu" (str. 271 ad.).

To je čistě rasová zednářská ideologie: historicky vzniklé zvláštní náboženské formy (náboženství) „mají jen relativní trvání a stejně takový význam“ (str. 272).

Tímto čestným osvědčení prokázal bratr J. Böni ekumenikům všech směrů neocenitelnou službu. Zbývá jen doufat, že jeho knihu budu číst nepředpojatě a se stejnou vážností, s jakou byla napsána. Pak budou konečně i mnozí slabozrací křesťanští ekumenici muset uznat, že neexistuje žádná společná základna mezi zjeveným a vyznávaným křesťanstvím Církve Ježíše Krista a zednářskou ideologií „svobodného křesťanství“ resp. „Svazu za náboženskou svobodu“, jehož členy je již kolem deseti miliónů lidí z různých církví a náboženství. Dodnes není vidět jediný náznak, že by zednářstvo bylo ochotno k sebemenšímu škrtu ve své humanitní ideologii a v konečných náboženských představách. I přes všechny taktické manévry si zůstává důsledně věrné, zatímco od jinak myslících požaduje neustále přizpůsobování a vzdání se své „netolerantnosti“.

Doslov

V přesvědčení, že se zednářstvo ve své nejvnitřnější podstatě, jak je zakotvena v „Konstituci“ z roku 1723, nikdy nemůže změnit a také nezmění, dáváme poslední slovo naší knize zednáři, který může být bez přehánění počítán k nejvlivnějším lóžovým bratrům 20. století; jeho jméno zní, Quartier-la-Tente. Byl protestantským farářem, velmistrem švýcarské velkolóže „Alpina“ a po nějakou dobu i vedoucím světového zednářského jednatelství v Ženevě. Nadto byl po 27 roků státním radou departementu pro školství a kulturu ve Švýcarsku. O smíření mezi zednářstvím a křesťanstvím napsal: „Smíření už není možné. Může zde být pouze boj, nemilosrdný boj, který skončí vítězství vědy a svědomí. ... Zednář je svobodný člověk; katolík je otrok, podrobený vnucené disciplíně ducha. Nic není neslučitelnější se zednářským duchem jako právě toto.“¹³⁰

Každý opravdový křesťan je v skutku otrokem Ježíše Krista. V Novém zákonu je to častokrát potvrzeno, zvláště v listech svatého Pavla. Avšak toto otroctví, které není ničím jiným než bezpodmínečnou poslušností víry vůči Pánu Ježíši Kristu, křesťan na sebe bere ze svobodné lásky, protože je přesvědčen, že pouze sám Kristus nás vyprostí ke skutečné svobodě. Neposlušnost vůči Kristovi vede k otroctví hříchu, tj. k nelidskosti a barbarství. Věda zednářů - osvícenství - zavádí celé lidstvo do slepé uličky. Autonomní humanismu neznamena svobodu všem, nýbrž vytváří novou formu otroctví, z něž nás může vysvobodit pouze Ježíš Kristus a jeho milosrdenství.

* * *

¹³⁰ Quartier-la-Tente, *Two Centuries of Freemasonry*, Bern 1917.